

Psoriasiksen oireet, matkailun syy vai este?

Psoriasista sairastavat suomalaiset matkailijoina

Susanna Lehtinen

Opinnäytetyö

Joulukuu 2020

Matkailu-, ravitsemus- ja talousala

Restonomi (AMK), Matkailu- ja palveluliiketoiminta

Matkailu

Tekijä(t) Lehtinen, Susanna	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Joulukuu 2020
	Sivumäärä 104	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Psoriasisiksen oireet, matkailun syy vai este? Psoriasisista sairastavat suomalaiset matkailijoina		
Tutkinto-ohjelma Matkailu- ja palveluliiketoiminta		
Työn ohjaaja(t) Henna Siltanen		
Toimeksiantaja(t) Suomen Psoriasisliitto		
Tiivistelmä <p>Matkailusta on tullut yhä kiinteämpi osa jokaisen elämää. Esteetönmatkailu ja kaikkien ihmisyriyhmien tarpeiden huomioiminen matkailupalveluja suunnitellessa ja toteuttaessa onkin siksi yhä tärkeämpää ja yksi tärkeä osa matkailutoimijoiden sosiaalista vastuuta. Tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa Psoriasisista sairastavien suomalaisten matkailua ja saada parempi ymmärrys heistä matkailijoina. Tutkimusongelmana oli, kuinka paljon psoriasisista sairastavat matkailevat psoriasisiksen takia.</p> <p>Tutkimuksen toteutuksessa hyödynnettiin monimenetelmällisyyttä ja sen kohderyhmä olivat kaikki täysi-ikäiset psoriasis diagnoosin saaneet suomalaiset. Ensin toteutettiin kysely, jonka lomake sisälsi niin strukturoituja kuin avoimiakin kysymyksiä. Kyselyyn kertyi yhteensä 125 vastausta, joiden analyysin jälkeen ymmärrystä syvennettiin teemahaastatteluilla, joita tehtiin yhteensä viisi.</p> <p>Tulosten perusteella vastaajat matkailevat yhtä paljon kuin muutkin suomalaiset. Tosin esille nousi, että he suosivat eniten lämpimiä rantakohteita. Suomessa matkaillessaan heidän motiiveinaan olivat lähinnä lomailu tai läheisten tapaaminen. Ulkomailla matkailun motiivit taas olivat lähinnä lomailu ja hyvinvointi. Vastaajista suurin osa oli matkailut tai vähintään harkinnut matkailua hoitaakseen psoriasisistaan. Psoriasis oli kuitenkin myös hankaloittanut ja jopa estänyt matkailun osalta vastaajista. Esille nousi kuitenkin, että vastaajat kokevat matkailun lähinnä positiivisen hyvinvoinnin lähteenä.</p> <p>Psoriasisliitto voi hyödyntää tutkimustuloksiaan kehittäessään omia palvelujaan jäsenilleen, mutta myös pyrkiessään lisäämään tietoutta psoriasisiksesta. Tuloksista voivat hyötyä Psoriasisliiton lisäksi myös kaikille avoimen matkailun kehittämishankkeet ja matkailutoimijat, kuten matkailuorganisaatiot.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Esteetönmatkailu, terveysmatkailu, matkustusmotiivit, psoriasis, monimenetelmällisyys		
Muut tiedot (Salassa pidettävät liitteet)		

Author(s) Lehtinen, Susanna	Type of publication Bachelor's thesis	Date December 2020 Language of publication: Finnish
	Number of pages 104	Permission for web publication: x
Title of publication Psoriasis symptoms, a reason to travel or barrier for it? Psoriasis patients as tourists		
Degree programme Tourism and hospitality management		
Supervisor(s) Siltanen, Henna		
Assigned by The Finnish Psoriasis Association		
Abstract <p>Tourism has become an increasingly integral part of everyone's life. That is why it is increasingly important to consider accessible tourism and the needs of all groups of people when designing and implementing tourist services.</p> <p>The aim of the study was to survey the tourism of Finns with psoriasis and gain a better understanding of them as tourists. The implementation of the study utilized of multimethodology, by first implementing a survey with a questionnaire containing structured as well as open questions. A total of 125 responses were received to the survey and after analysis of these responses five theme interviews were conducted to deepen the understanding of the topic.</p> <p>Based on the results, respondents travel as much as other Finns do. Admittedly, Finns with psoriasis prefer slightly more thermal, beach resorts. When travelling within Finland, the respondent's main motivations to travel were mainly for holiday or to visit people close to them. On the other hand, while traveling overseas they did so mainly for holidaying and wellness purposes. Most of the respondents had been travelling or at least considering tourism to treat their psoriasis, but it had also inconvenienced and even prevented traveling for other respondents. However, it arose that respondents perceive tourism mainly as a source of well-being and as a positive activity.</p> <p>The Finnish Psoriasis Association can take advantage of these research's findings while developing their own services for their own members and while increasing knowledge about psoriasis. The results can also benefit tourism operators for example destination management organizations while they are developing their services and making tourism more open to everyone.</p>		
Keywords/tags (subjects) Health tourism, accessible tourism, travel motivations, Psoriasis, multimethodology		
Miscellaneous (Confidential information)		

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Tutkimuksen lähtökohdat ja tutkimusasetelma.....	4
2.1	Tutkimusongelma ja kysymykset	7
2.2	Tutkimus- ja analyysimenetelmät	7
2.3	Luotettavuus.....	12
2.3.1	Luotettavuus tutkimuksen toteutus vaiheessa	12
2.3.2	Tutkimuksen luotettavuus analyysi vaiheessa	14
3	Matkailun monet muodot.....	15
3.1	Matkailu.....	16
3.2	Matkailun syyt ja motiivit	17
3.3	Terveysmatkailu	19
3.4	Esteetönmatkailu	22
4	Psoriasis	24
5	Tutkimustulokset.....	26
5.1	Vastaajien taustatiedot	27
5.2	Vastaajien matkailutottumukset.....	28
5.3	Vastaajien matkojen syy.....	39
5.4	Psoriasisksen rooli vastaajien matkailussa	41
5.5	Psoriasisista sairastavien kokemuksia matkoilta	54
5.6	Vastaajien asenteet matkailua kohtaan tulevaisuudessa	56
6	Johtopäätökset ja pohdinta	57
	Lähteet	66
	Liitteet	71
	Liite 1. Kyselylomake.....	71
	Liite 2. Haastattelu runko	94
	Liite 3. Matkojen määrien vertailu	95
	Liite 4. Suomessa vuonna 2019 tehtyjen matkojen määrien vertailu.....	97

Liite 5. Ulkomaille vuonna 2019 tehtyjen matkojen määrien vertailu	99
Liite 6. Yön yli kestävien matkojen keskiverto pituuksien vertailu	101
Liite 7. Suomessa vuonna 2019 tehtyjen matkojen pituuksien vertailu	103

Kuviot

Kuvio 1 Maslo'n tarvehierarkia muokattu (Pizam & Mansfeld 1999, 8.)	19
Kuvio 2 Terveysmatkailun suositellut nimikkeet muokattu (Suontausta & Tyni 2005, 1-41.)	21
Kuvio 3 Vapaa-ajanmatkojen määrä keskimäärin vuodessa luokiteltuna neljään luokkaan (N=125)	29
Kuvio 4 Vuonna 2019 Suomessa tehtyjen vapaa-ajanmatkojen määrät luokiteltuna neljään eri luokkaan (N=125)	30
Kuvio 5 Vuonna 2019 ulkomaille tehtyjen vapaa-ajanmatkojen määrät luokiteltuna neljään eri luokkaan (N=125)	30
Kuvio 6 Yön yleistyneiden vapaa-ajanmatkojen keskimääräinen pituus luokiteltuna neljään eri luokkaan (N=99)	31
Kuvio 7 Suomessa vuonna 2019 tehtyjen vapaa-ajanmatkojen pituus luokiteltuna kolmeen eri luokkaan (N=114)	32
Kuvio 8 Kohdealueet, joilla vastaajat matkailivat eniten (N=125)	34
Kuvio 9 Kohdetyypit joita vastaajat suosivat (N=125)	35
Kuvio 10 Vastaajien suosimat matkatyypit ja varaus tavat (N=125)	38
Kuvio 11 Psoriasiksen vaikeusasteen vaikutus vastaajien matkustamiseen hoitaakseen psoriasiksen oireita (N=123)	42
Kuvio 12 Psoriasiksen vaikeusasteen vaikutus matkakohteen valintaan (N=123)	44
Kuvio 13 Psoriasiksen vaikeusasteen vaikutus matkailun hankaloitumisen (N=123)	46
Kuvio 14 Psoriasiksen vaikeusasteen vaikutus matkailun estymiseen (N=123)	47
Kuvio 15 Haastatteluista nousseet teemat	54
Kuvio 16 Yhteenveto tuloksista	58

1 Johdanto

Matkailun kasvaessa yhä suuremmaksi osaksi jokaisen elämää ja muodostuessa lähestulkoon hyvinvoinnin symboliksi, on huomattu, että matkailijoilta vaaditaan niin henkisiä, fyysisiä kuin sosiaalisiakin kykyjä. Huomio on tämän myötä alkanut kiinnittyä, myös heihin, jotka kohtaavat matkaillessaan haasteita, sekä niihin, joille matkailu on edelleen kaikesta huolimatta vain kaukainen haave. On ymmärretty, että esteettömyyttä tarvitsee ja arvostaa moni muukin ihmisryhmä, kuin pysyvästi tai väliaikaisesti vammautuneet. On myös ymmärretty paremmin, että esteettömyyteen kuuluu fyysisen puolen lisäksi muun muassa sosiaalinen, taloudellinen ja viestinnällinen puoli. (Jutila & Harju-Myllyaho 2017, 223.) Tämän tiedostaminen ja ymmärtäminen on erityisen tärkeää, jotta matkailu olisi avoin kaikille.

Yksi tällainen esteettömyyttä arvostava ihmisryhmä on jonkinlaista pitkäaikaissairautta sairastavat henkilöt. Oli sitten kyse astmasta, diabeteksestä tai vaikkapa keuhkitautiasta. Jokainen pitkäaikaissairaus vaikuttaa omalla uniikilla tavallaan sairastavan elämään ja sitä kautta myös matkailuun. Unnbomin ja Sillanpään (2009) mukaan, muun muassa diabetesta sairastavan matkailuun liittyy monia haasteita ja kysymyksiä, eikä se ole aivan niin yksinkertaista. Ihmisten elämään ja matkailuun vaikuttavia pitkäaikaissairauksia ovat myös erilaiset ihosairaudet, kuten psoriasis.

Matkailu on tämän lisäksi mahdollista nähdä hyvinvoinnin lähteenä ja yhä useampi matkailija matkailee edistääkseen hyvinvointiaan (Konu 2017, 76). Covid-19 pandemia lähes pysäytti niin suomalaisten, kuin koko maailmankin matkailun. Tämän opinäytetyön valmistumishetkelläkin marraskuussa 2020, matkailuun vaikuttivat erinäiset matkustusohjeistukset ympäri maailmaa. Ennen tätä matkailu kuitenkin kasvoi yhä kiihtyvässä tahdissa ja siitä oli tulossa yhä kiinteämpi osa ihmisten elämää ja lähes tulkoon hyvinvoinnin symboli (Jutila & Myllyaho 2017, 223). Hyvinvointimatkailu onkin yksi vanhimmista matkailun muodoista, mutta sitä on siitä huolimatta tutkittu melko vähän (Konu 2017, 76).

Psoriasis voi etenkin vaikeasti oireillessaan vaikuttaa sairastavan elämään huomattavasti. Tutkijan henkilökohtaisen kokemuksen mukaan matkailu voi olla hyvinvoinnin lähde erityisesti Suomessa asuville psoriasisista sairastaville, joilla osalla tietyn tyyppinen ilmasto helpottaa oireita. Aihe ei kuitenkaan ole aivan mustavalkoinen ja tästä syystä sitä onkin tärkeää tutkia, jotta psoriasisista sairastavia voidaan ymmärtää paremmin ja kehittää heidän matkailukokemuksiaan.

Tämä opinnäytetyö tutkiikin siis, kuinka paljon suomalaiset psoriasisista sairastavat suomalaiset matkailevat juuri psoriasisiksen takia. Työn tavoitteena on lopulta ymmärtää psoriasisista sairastavien matkailua ja ymmärtää psoriasisista sairastavia suomalaisia matkailijoina paremmin. Tutkimus toteutettiin hyödyntäen monimenetelmällisyyttä tekemällä ensin kyselytutkimus, jolla selvitettiin ilmiön laajuutta ja sen jälkeen ymmärrystä pyrittiin syventämään haastatteluin.

Suomen Psoriasisliitto

Työn toimeksiantajana toimi Suomen Psoriasisliitto, joka on Suomen valtakunnallinen psoriasisyhdistysten keskusjärjestö. Psoriasisliitto on 40 paikallisyhdistyksen myötä jalkautunut ympäri Suomea. Jäseniä näissä yhdistyksissä on yhteensä noin 13 000 ja toimintaan pääsevät kaikki mukaan. Psoriasisliitto toimii psoriaatikoiden äänenä Suomessa. Se tarjoaa psoriasisista sairastaville vertaistukea, hoidonohjausta ja tietoa oikeuksistaan. Se pyrkii olemassaolollaan turvaamaan psoriasisista sairastaville hyvän elämän, sekä edistämään psoriaatikkojen elämänlaatua, oikeuksien toteutumista ja ennakkoluulojen vähenemistä. (Psoriasisliitto N.d.)

2 Tutkimuksen lähtökohdat ja tutkimusasetelma

Tässä luvussa esitellään ensin opinnäytetyön lähtökohdat ja tutkimusasetelma. Sen jälkeen määritellään tutkimusongelma ja -kysymykset, PS kuvataan vielä tutkimus- ja analyysimenetelmät. Lopuksi pohditaan vielä tutkimuksen luotettavuus kysymyksiä.

Tutkimuksen lähtökohtana tutkija itse on sairastanut psoriasisista noin 10-vuotta. Käytyään muutaman keskustelun muiden psoriasisista sairastavien kanssa ja omien henkilökohtaisten matkailukokemusten jälkeen, tutkija huomasi, että psoriasis on vaikuttanut hänen matkailuunsa vähitellen ja hänen huomaamattaan. Global report on psoriasis (2016) tuo ilmi, että psoriasisista sairastavien määrä on lisääntynyt maailmassa viime vuosina. Jos siis tämä tutkijan kokema psoriasiksen vaikutus matkailuun on yleistä, matkailutoimijoiden olisi hyvä ottaa se huomioon. Psoriasis voi kuitenkin vaikuttaa sairastajansa elämään monella eri tavalla. Muihin pitkäaikaissairauksiin verrattuna matkailulla on kuitenkin hieman erilainen yhteys psoriasikseen, sillä oireet voivat joko helpottua paremman tyyppisessä ilmastossa tai jo pelkkä rentoutuminen voi ennaltaehkäistä oireita. Toisaalta vaikeat oireet voivat hankaloittaa tai jopa estää matkailun. Psoriasis voi siis etenkin Suomessa asuville psoriasisista sairastaville olla syy tai este matkailla.

Psoriasisista sairastavien matkailua ei kuitenkaan ole vielä akateemisesti tutkittu kovinkaan paljoa. Siitä huolimatta, että ilmaston ja auringon mahdollinen positiivinen vaikutus psoriasisista sairastavien hyvinvointiin on yleisesti tiedossa, niin lääkäreiden kuin sairastavienkin keskuudessa. Epäsuorasti kuitenkin erinäiset muut tutkimukset sivuuttavat aihetta jo alustavasti. Esimerkiksi Kuollutmeri on yksi maailman tunnetuimmista psoriasisista sairastavien ilmastohoitokohteista. Kuolleenmeren uniikin ilmaston ominaisuuksien on tutkitusti todettu auttavan moniin ihosairauksiin ja etenkin psoriasikseen. (Kazandjieva, Grozdev, Darenski & Tsankov 2008.) Muun muassa myös Turkin Kangal Fish Spring matkailualueella tehdyn asiakastutkimuksen mukaan, yli kolme neljäsosaa asiakkaista vieraili alueella psoriasiksen hoidon takia. Vastanneista suurin osa oli kuitenkin turkkilaisia ja vain 11.4 % oli ulkomaalaisia. (Sayili, Akca, Duman & Esengun 2007.)

Lisäksi Psoriasisliitto järjestää Kanarian saarilla aurinkopainotteisia sopeutumisvalmennuksia, joiden tarkoitus on tarjota vertaistukea, tietoutta sairaudesta ja sen kanssa elämisestä, mutta ennen kaikkea ilmastohoitoa. Nämä sopeutumisvalmennukset ovat Kelan tukemia, jotta mahdollisimman monilla psoriasisista sairastavilla olisi mahdollisuus osallistua niille. Psoriasisliitto toteutti näistä sopeutumisvalmen-

nuksista selvityksen, jonka mukaan aurinkopainotteiset sopeutumisvalmennukset parantavat osallistujien elämänlaatua merkittävästi. (Järjestöt selvittivät: Aurinkopainotteinen sopeutumisvalmennus hyödyttää kuntoutujaa ja yhteiskuntaa 2019.)

On siis olemassa lieviä viitteitä, siitä että psoriasisella on vaikutusta sairastavien matkailuun, mutta lisätutkimukselle on selkeästi tilaa. Tämän opinnäytetyön tavoitteena onkin ymmärtää psoriasisista sairastavien suomalaisten matkailua ja heitä matkailijoina paremmin. Tutkimuksen kohderyhmää kuitenkin rajattiin hieman, jotta se pysyisi hieman napakampana.

Psoriasisista sairastavien matkailua on nimittäin mahdollista tutkia monesta eri näkökulmasta. Esimerkiksi perheiden, pariskuntien tai tietyn ikäryhmän näkökulmasta. Vaikka maailman laajuisesti psoriasiksen yleisyyden arviointi on haastavaa, voidaan sanoa, että koko maailmassa se vaikuttaa noin 100-miljoonaan ihmisen elämään (Global report on psoriasis 2016). Kaikkia maailman psoriasisista sairastavien tutkiminen ei siis ole kovin realistista. Tämän opinnäytetyön kohderyhmäksi rajautuikin psoriasis diagnoosin saaneet Suomalaiset. Suomessa on Psori barometri- psoriasiksen hoidon nykytila Suomessa (N.d) mukaan, noin 100 000-150 000 psoriasisista sairastavaa ja heistä tutkimuskohteeksi rajautui täysi-ikäiset, jotka voivat tehdä matkailua koskevat päätöksensä itse. Tutkimusta on kuitenkin tehty melko vähän, eikä tutkimuksen kohderyhmää haluttu rajata enempää, jotta ilmiöstä saataisiin mahdollisimman laaja kuva.

Matkailun näkökulmasta aihetta on tärkeää tutkia, sillä esteetönmatkailu on osa matkailun sosiaalista vastuuta, joka taas on osa matkailun vastuullisuutta. Esteettömien matkailuympäristöjen luominen vaatii kuitenkin lisää tietoisuutta ja asiakasymmärrystä, jota opinnäytetyö pyrkii lisäämään. Aiheen tutkiminen onkin erityisen tärkeää, jotta tietoisuus psoriasisesta ja muista pitkäaikaisairauksista kasvaisi. Global report on psoriasis (2016) mukaan psoriasikseen liittyvää sosiaalista stigmaa tulisi erityisesti edelleen pyrkiä vähentämään ja yksi tapa vähentää sitä on nimenomaan kasvattamalla tietoisuutta.

2.1 Tutkimusongelma ja kysymykset

Tutkimuksen tavoitteista ja menetelmistä riippumatta, jokaisen tutkimuksen pohjana toimii tutkimusongelma. Se pyritään ratkaisemaan hankittavalla tiedolla, joten tutkimusongelman avulla määritellään, millaista tietoa tarvitaan ja ollaan hankkimassa. Se millaista tietoa tarvitaan, määrittelee edelleen, millä tavoin ja mistä tietoa kannattaa lähteä hankkimaan. Kaikkien tutkimukseen liittyvien päätösten tulisikin siis pohjautua ja olla perusteltavissa tutkimusongelman avulla. (Kananen 2011, 21.)

Tutkimusasetelman pohjalta opinnäytetyön lopulliseksi tutkimusongelmaksi muovautuikin kysymys: kuinka paljon psoriasisista sairastavat matkailevat psoriasisista takia? Koska tutkimusta ei ole vielä paljoa, tämä opinnäytetyö tutki psoriasisista sairastavien matkailua ilmiönä itsessään, sekä sen laajuutta ja syy-seuraussuhteita.

Koska tutkimusongelma on melko laaja, työn helpottamiseksi ja selkeyttämiseksi, siitä johdettiin neljä tutkimuskysymystä. Nämä kysymykset ovat:

Kuinka paljon ja miten psoriasisista sairastavat matkailevat?

Miksi psoriasisista sairastavat matkailevat?

Millainen rooli psoriasisilla on sairastavien matkailussa?

Miten psoriasisista sairastavat kokevat matkailun?

Näiden pohjalta opinnäytetyö pyrkii ymmärtämään paremmin psoriasisista sairastavia suomalaisia matkailijoina ja vastaamaan tutkimusongelmaan, kuinka paljon psoriasisista sairastavat suomalaiset matkustavat psoriasisista takia.

2.2 Tutkimus- ja analyysimenetelmät

Tämän päivän tieteellisessä tutkimuksessa kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimusote tulisi nähdä yhä useammin toisiaan täydentävinä ja tukevinä lähestymistapoina,

eikä niinkään toistensa vastakohtina (Kananen 2008, 118). Kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen tavoite on yleistää numeroiden ja määrän avulla. (Kananen 2011, 20-23.) Määrällisen tutkimuksen tunnusluvut eivät välttämättä kuitenkaan anna tarpeeksi laajaa kuvaa ilmiöstä ja eri muuttujien välisistä suhteista. Kvalitatiiviset menetelmät ovat tätä varten, sillä laadullisen tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää ja kuvata ilmiötä paremmin ja syvällisemmin sanojen avulla ei niinkään yleistää. (Kananen 2008, 32.)

Opinnäytetyön tutkimusongelma oli melko laaja ja moni säikeinen ja tämän kaltaisessa tilanteessa ongelman ratkaisu vain yhden tutkimusmenetelmän avulla voi olla haastavaa, eikä välttämättä tuota haluttua tulosta (Kananen 2008, 118-120). Opinnäytetyön tutkimusotteeksi valikoitui siis monimenetelmällisyys ja siinä hyödynnettiin niin kvantitatiivisia kuin kvalitatiivisiakin tiedonkeruu- ja analyysimenetelmiä. Tähän päädyttiin, jotta tutkimusongelma saataisiin selvitettyä mahdollisimman laajalti ja samalla mahdollisesti varmistettua luotettavampi tutkimus. Kananen (2008, 24-25) mukaan kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimusotteen voi yhdistää useammallakin tavalla, mutta tässä opinnäytetyössä ne yhdistettiin tekemällä ensin kvantitatiivinen tutkimus ja sitä syvennettiin kvalitatiivisella jatko tutkimuksella (mt). Opinnäytetyö pyrkii siis ensin hahmottamaan kvalitatiivisten menetelmien avulla ilmiön laajuutta eli kuinka paljon ja miten psoriasista sairastavat matkustavat. Sen jälkeen kvalitatiivisten menetelmien avulla pyritään ymmärtämään ilmiötä tarkemmin ja syvällisemmin eli miksi psoriasista sairastavat matkailivat ja miten matkailu koetaan.

Kvantitatiivinen tutkimus on ikään kuin prosessi, jossa jokainen vaihe vaikuttaa tulevaan vaiheeseen. Kvantitatiivisen tutkimuksen tavoitteena on pystyä yleistämään tutkimalla pienempää joukkoa eli otosta perusjoukosta eli ryhmästä, josta halutaan tehdä päätelmiä. (Kananen 2011, 20-23.) Opinnäytetyön perusjoukko olivat kaikki Suomen nivel- tai ihopsoriasis diagnoosin saaneet täysi-ikäiset. Otoksen tulee olla mahdollisimman kuvaava ja otantatapoja onkin useita. Suurin osa näistä otantatavoista vaatii kuitenkin perusjoukon tarkan määrän ja tuntemuksen esimerkiksi asiakas rekisterin avulla. Psoriasista sairastavien määrää ei kuitenkaan voida sanoa edes tuhansien tarkkuudella, eikä heistä ole rekisteriä, johon tutkijalla olisi pääsy. Tutkimuksessa jouduttiin siis turvautumaan ei todennäköisyys otantaan. (Kananen 2011,

96-103.) Otoksen kuvaavuus pyrittiin kuitenkin varmistamaan vastaajien taustatietoja kysymällä.

Kvantitatiivisia tiedonkeruumenetelmiä on useita, mutta tässä opinnäytetyössä menetelmäksi valikoitui verkkokysely, sillä se on halpa ja melko tehokas menetelmä. Kysely luotiin Webropol-kyselyohjelmalla, jotta kyselystä saataisiin niin vastaaja kuin analysointi ystävällinen. Kyselylomake on tämän opinnäytetyön liitteenä 1. Psoriasisliitto teki kyselystä päivityksen ja jakoi kysely linkkiä eri sosiaalisen median kanavissaan, kuten Instagramissa ja Facebookissa. Heillä on näissä kanavissa yhteensä hieman yli 4000 seuraajaa, joista suurimman osan voi kuvitella kuuluvan perusjoukkoon. Tutkia itse jakoi myös Psoriasisliiton tekemiä päivityksiä omissa sosiaalisen median kanavissa. Kanavaksi valikoitui sosiaalinen media, sillä Psoriasisliitto oli tehnyt keväällä 2020 useamman kyselyn, joka oli lähetetty jäsenten sähköposteihin sähköpostilistan avulla. Kysely linkki oli avoinna 30.6.2020-15.7.2020.

Liitteestä 1 käy ilmi, että kysely koostui neljästä eri osiosta, joista ensimmäisessä selvitettiin taustatiedot, jonka jälkeen toinen osio keskittyi vastaajien matkailutottumuksiin. Kolmannen osion kysymykset taas keskittyivät selvittämään psoriasisvaikutusta vastaajien matkailuun. Neljännessä osiossa selvitettiin vielä hieman asenteita tulevaisuuden matkailua kohtaan. Kysely koostui niin määrällisistä kysymyksistä, kuin avoimistakin kysymyksistä.

Kvantitatiivisessa tutkimusotteessa on myös monia analyysimenetelmä vaihtoehtoja ja yksi näistä on muun muassa ristiintaulukointi. Sen avulla voidaan tulkita kahta eri muuttujaa samanaikaisesti ja selvittää ja selittää muuttujien välisiä eroja, sekä mahdollisia riippuvuuksia. Tämä ei kuitenkaan aina riitä ja riippuvuudet ja luokkien väliset erot saattavat jäädä hieman hatariksi pelkällä ristiintaulukoinnilla. Eroja onkin hyvä testata myös tilastollisesti esimerkiksi Khiin neliötestillä. (Kananen 2008, 51-70.) Khiin neliötestin avulla voidaan testata, tarkemmin voidaanko eri ryhmien väliset erot yleistää ja sanoa niiden kuvaavan koko perusjoukkoa. Testillä saatu P-luku kuvaa tulosten todennäköisyyttä perusjoukossa eli jos P-arvo on alle 0,05 ero on merkittävä ja on todennäköistä, että se täten löytyy koko perusjoukosta. (Ristiintaulukointi 2004.) Tässä opinnäytetyössä tulokset analysoitiin SPSS- ohjelman avulla graafisesti, sekä

ristiintaulukoimalla ja vertailemalla eri ryhmien vastauksia. Ristiintaulukoinneille tehtiin myös Khiin neliötestit, jotta tulokset eivät jäisi subjektiivisiksi.

Koska osa numeerisista kysymyksistä kysyttiin jatkuvina, tuli tämä ottaa huomioon myös analyysivaiheessa. Numeeriset kysymykset luokiteltiin SPSS-ohjelman avulla uudelleen, jotta analyysi ristiintaulukoiden olisi mahdollista. Uudelleen luokiteltuja kysymyksiä olivat siis ikä, kuinka kauan psoriasis diagnoosi on ollut, keskimääräinen arvio matkojen määristä vuosittain, sekä kysymykset Suomessa ja ulkomailla vuonna 2019 tehtyjen matkojen määristä. Tämän lisäksi kysymys 10 (ks. liite 1) avoin kohta, joka selvitti matkojen pituutta, koodattiin SPSS-ohjelman avulla numeeriseksi. Näin toimittiin, jotta analyysi voitaisiin suorittaa helpommin. Jos avoimessa vastauksessa oli useampi arvo esimerkiksi 5-7-päivää laskettiin näistä keskiarvo ja samalla enemmän päivä matkoja tekevien vastaukseksi koodattiin 0, jotta analyysi olisi mahdollisimman kuvaava.

Opinnäytetyön monimenetelmällisyys ei rajoittunut kuitenkaan pelkästään tutkimusmenetelmiin. Kyselyn avoimien kysymysten analysoinnissa hyödynnettiin nimittäin kvalitatiivisista analyysimenetelmistä teemoittelua ja teemojen kvantifiointia. Vaikka vastaukset suurimpaan osaan avoimista kysymyksistä olivat melko lyhyitä lähes jokaiseen kysymykseen, kertyi vähintään sivun verran aineistoa ja joihinkin jopa enemmän. On myös hyvä huomioida, että avointen kysymysten teemoittelu ja kvantifiointi suoritettiin käsin.

Kvalitatiivisten tutkimusmenetelmien hyödyntäminen ei kuitenkaan jäänyt vain tähän, vaan kyselyyn vastanneita pyydettiin ilmaisemaan halukkuutensa osallistua jatko haastatteluihin. Kvalitatiivisen tutkimuksen tiedonkeruumenetelmiä on useita ja Vilkan (2005, 100-104) mukaan kaikki ihmisten tuottama materiaali voisi olla kvalitatiivisen tutkimuksen aineistoa. Haastattelut ovat silti edelleen yksi yleisimmistä kvalitatiivisista tiedonkeruumenetelmistä. Haastattelujen rakenne voi vaihdella aina strukturoidusta lomake haastattelusta avoimeen haastatteluun riippuen tutkimusongelmasta. (Vilka 2005, 100-104.) Opinnäytetyön toisen vaiheen tiedonkeruu toteutettiin teema haastatteluina eli puolistrukturoituina haastatteluina. Toisin sanoen

haastattelurungossa määriteltiin etukäteen vain aihealueet tai teemat, jotka haastateltavien kanssa käytiin läpi (Kananen 2008, 73.) Liitteenä 2 on haastattelurunko, josta käy ilmi kolme teemaa, jotka haastateltavien kanssa käytiin läpi. Teemoja olivat tämänhetkinen elämän tilanne, onnistunein ja huonoin matkakokemus, sekä odotukset kyseisille matkoille.

Koska Covid-19 epidemia tilanne Suomessa alkoi syksyllä 2020 kiihtyä, haastatteluja ei toteutettu perinteisesti kasvotusten vaan etäyhteydellä. Yksi haastatteluista suoritettiin puhelimitse ja muut Zoom-videopuhelun avulla. Kolme Zoom-haastatteluista suoritettiin ilman kameraa ja yksi kamera yhteys päällä. Zoom-yhteys valikoitui keinoksi suorittaa haastattelut, koska se on jokaiselle helppo käyttää, eikä se vaatinut haastateltavalta entuudestaan kokemusta sen käytöstä. Haastateltavien ei myöskään tarvinnut ladata ylimääräisiä sovelluksia haastattelun takia. Normaalit puhelinhaastattelut olisivat myös olleet haastavaa nauhoittaa analysointia varten. Zoomilla nauhoitus onnistui helpommin ja se antoi mahdollisuuden video puheluun, joka vastaa paremmin perinteistä kasvotusten haastattelua. Samalla etäyhteyden avulla haastateltavat oli helpommin tavoitettavissa ympäri Suomea, eikä haastateltavat täten olleet vain tietyn alueen psoriasista sairastavia.

Haastattelut siis äänitettiin Zoom-videopuhelu sovelluksen avulla ja haastatteliija teki samalla muistiinpanoja. Äänitteiden pituus vaihteli 16 minuutista 38 minuuttiin. Ennen varsinaista analyysiä nämä äänitteet litteroitiin eli muutettiin kirjalliseen muotoon kirjoittamalla ne sana tarkasti auki Wordin avulla, jotta analyysi olisi mahdollista. Litteroituna haastattelujen pituus vaihteli kuudesta sivusta kymmeneen. Koska kyseessä oli teemahaastattelut, analyysimenetelmäksi valikoitui myös teemoittelu. Kananen (2008, 91) mukaan analyysimenetelmänä teemoittelu on luokittelua ja kvantifiointia, jonka avulla haastatteluista nostetaan esille ja tarvittaessa tiivistetään raporttiin haastattelun teemoihin liittyvät kohdat. Analyysin tavoitteena oli siis löytää teemoja, jotka ovat vaikuttaneet haastateltavien matkakokemuksiin.

2.3 Luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuus koostuu monista asioista ja se tulee ottaa huomioon tutkimuksen jokaisessa vaiheessa. Tässä alaluvussa käsitelläänkin vielä tarkemmin tutkimuksen kulkua tutkimuksen luotettavuuden näkökulmasta. Ensin kuvataan tutkimuksen kulkua yleisesti ja sen jälkeen vielä tarkemmin aina tutkimuksen suunnittelu, toteutus ja analyysi vaiheissa.

Yksi luotettavuuden ja oikeastaan jo hyvän tieteellisen käytännön kulmakivistä, on tutkijan pyrkimys objektiivisuuteen, kun se tarkoittaa, ettei tutkija anna omien asenteidensa tai uskomustensa vaikuttaa tutkimuskohteeseen (Eskola & Suoranta 1998, 17). Myös Kananen (2008, 121) painottaa objektiivisuutta ja hänen mukaansa objektiivisuus saakin alkunsa, kun tiedostaa subjektiivisuutensa. Opinnäytetyön aihe onkin tutkijalle melko henkilökohtainen ja aihe muovautui vahvasti omakohtaisista kokemuksista, jotka muodostavat riskin subjektiivisuudelle. Tutkijan piti siis heti työn alusta lähtien ottaa huomioon objektiivisuus ja pyrkiä jättämään omat oletukset taka-alalle. Tähän hän pyrki hypoteesittomuudella ja niin tutkimus kysymysten, kyse-lynn kysymysten, kuin haastattelu teemojenkin tarkalla suunnittelulla.

Oli sitten kyse kvantitatiivisesta tutkimuksesta tai kvalitatiivisesta tutkimuksesta tulee tutkimuksen luotettavuus varmistaa etenkin määrällisessä tutkimuksessa. Tutkimusotteesta riippumatta luotettavuutta on oleellista pyrkiä parantamaan pohtimalla validiteetti- ja reliabiliteettikysymyksiä. Validiteetilla tarkoitetaan oikeiden asioiden tutkimista tutkimusongelman kannalta ja reliabiliteetilla taas sitä kuinka pysyviä tulokset ovat ja tutkimuksen toistettavuutta. (Kananen 2011, 118-126.)

2.3.1 Luotettavuus tutkimuksen toteutus vaiheessa

Opinnäytetyön suunnittelu vaiheessa luotettavuutta pyrittiin parantamaan ottamalla ensin huomioon, että reliabiliteettiin vaikuttaa vahvasti niin mittarin stabiilisuus, kuin itse tutkittavan ilmiön stabiilisuus (Kananen 2011, 119-120). Tämän opinnäytetyön ilmiö eli psoriasista sairastavien matkailu on itsessään melko epästabiili, ottaen huomioon sairauden aaltoileva luonne ja yksilöllisyys. Reliabiliteettia pyrittiin kuitenkin

parantamaan haastattelujen avulla. Opinnäytetyön tutkimus toteutettiin vuoden 2020 kesän ja syksyn aikana. Toteutuksen aikana matkailuun vaikutti kokonaisvaltaisesti maailman laajuinen Covid-19 pandemia, ja sen aiheuttamat ympäri maailmaa vaikuttaneet erilaiset eri valtioiden matkustusohjeistukset. Tämä teki matkailusta ilmiönä myös todella epästabiilin ja myös tämä vaikutti tutkimuksen reliabiliteettiin. Tilanne pyrittiin ottamaan huomioon lisäämällä kyselyyn sen viimeinen tulevaisuus näkökulma osio vaikka, se ei itsessään vastaa tutkimus kysymyksiin tai liity tutkimusongelmaan. Tällä osiolla pyrittiin siis selvittämään Covid-19 pandemian vaikutuksia vastaajien matkailuun ja asenteisiin tulevaisuuden matkailua kohtaan, jotta voidaan hieman paremmin ymmärtää, kuinka syvästi tilanne vaikuttaa tutkimus tuloksiin.

Tutkimuksen validiteettiin vaikuttaa valittu mittari ja sen sopivuus tutkimusongelman ratkaisuun, minkä vuoksi validiteetin arvioiminen onkin haastavampaa kuin reliabiliteetin. Validiteetin voi karkeasti jakaa muun muassa ulkoiseen ja sisäiseen validiteettiin. Ulkoisella validiteetilla pyritään tulosten yleistettävyyteen eli toisin sanoen sillä pyritään varmistamaan, että otos vastaa populaatiota mahdollisimman hyvin. (Kananen 2011, 121.) Kananen (2014, 133-208) mukaan verkkokyselyihin kuitenkin liittyy aina ongelma yleistettävyyden ja luotettavuuden kanssa. Verkossa ei nimittäin voi rajata perusjoukkoa kovinkaan tarkasti ja oikeastaan kuka tahansa pääsee vastaamaan kyselyyn. (Kananen 2014, 133-208.)

Tässä opinnäytetyössä ulkoinen validiteetti pyrittiin varmistamaan jo kyselyn suunnittelu ja lopulta toteutus vaiheessa kysymällä taustatiedot heti lomakkeen alussa ja keskeyttämällä kysely, jos vastaaja ei kuulunut kyselyn kohderyhmään. Tämän lisäksi ulkoista validiteettia pyrittiin parantamaan kyselyn levityskanavien valinnalla. Vaikka tutkimuksen toimeksiantajana toimi Suomen Psoriasisliitto, tutkimuksen perusjoukko oli kaikki suomalaiset psoriasista sairastavat täysi-ikäiset, ei pelkästään Psoriasisliiton jäsenet. Sosiaalisessa mediassa kysely siis mahdollisesti tavoitti myös liittoon kuulumattomia vastaajia, toisin kuin, jos tutkimus olisi jaettu vain Psoriasisliiton jäsenten sähköpostilistan avulla.

Kyselyn suunnitteluvaiheessa, sisäistä validiteettia pyrittiin parantamaan kysymällä asioita kaksi kertaa, mutta hieman eri tavalla. Vastaajia pyydettiin ensin arvioimaan

matkailutottumuksiaan yleisellä tasolla, jonka jälkeen esitettiin tarkemmin vuonna 2019 tehtyihin matkoihin liittyviä kysymyksiä. Vuonna 2019 tehtyjä matkoja koskevia kysymyksiä suunnitellessa pyrittiin ottamaan hieman mallia, Tilastokeskuksen matkailutilastoista ja miten ne on koottu. Myös osa numeerisista kysymyksistä kysyttiin jatkuvina, sillä näin saadut vastaukset ovat tarkempia ja lisäävät tutkimuksen luotettavuutta. Tällaisia kysymyksiä olivat, ikä, diagnoosin ikä, arvio matkojen määrästä vuosittain, sekä kysymykset Suomessa ja ulkomailla vuonna 2019 tehtyjen matkojen määrästä. Kyselyn luotettavuutta pyrittiin parantamaan myös testaamalla kysely kahdella testi vastaajalla ja pyytämällä toimeksiantajalta palautetta ennen sen virallista julkaisua. Näiden vastausten ja testaajien palautteen avulla kyselyä hiottiin vielä vastaajaystävällisemmäksi ja mittareita sopivimmiksi.

Palautteen perusteella kyselyä pyrittiin hieman lyhentämään kysymällä yhdellä kysymyksellä useampaa asiaa samaan aikaan. Liitteestä 1 käy ilmi että, kysymys 10, joka selvitti vastaajien matkojen tyyppiä, sisälsi myös avoimen kohdan, jolla selvitettiin samalla matkojen pituutta. Samoin kysymys 40, selvitti Psoriasisliiton aurinkopainotteisille sopeutumisvalmennukselle osallistumisen lisäksi myös vastaajien halukkuutta osallistua matkalle uudelleen.

Tulosten yleistettävyyteen eli validiteettiin vaikuttaa otoksen kuvaavuuden lisäksi myös otoksen koko. Kanasen (2014, 133-208) mukaan verkkokyselyiden ongelmana on myös se, että vastausprosentti jää herkästi liian alhaiseksi. Tämä validiteetti kysymys pyrittiin ratkaisemaan houkuttelemalla lisää vastaajia arpomalla vastaajien kesken Sokos hotelsin majoituslahjakortti ja 30€ arvolahjakortti. Kyselyyn kertyikin kaiken kaikkiaan 150 vastausta.

2.3.2 Tutkimuksen luotettavuus analyysi vaiheessa

Tutkimuksen luotettavuus tulee ottaa edelleen huomioon kyselyn analyysivaiheessa. Tämä tapahtuu arvioimalla aineistoa ja ottamalla luotettavuus kysymykset huomioon, kun aineisto työstetään analyysin mahdollistavaan muotoon. Kyselyn aineistosta ensimmäisenä huomiona analyysiä aloittaessa huomattiin, että ulkomaan matkojen

pituuksa koskeva kysymys oli jäänyt vastaajilta näkymättömiin. Kysymyksen asetuksessa oli nimittäin yksi ruutu valittu väärin. Tähän kysymykseen ei siis valitettavasti saatu vastauksia.

Kun kyselyn aineistoa alettiin käydä läpi tarkemmin, otettiin huomioon myös se, että etenkin kvantitatiivisessa tutkimuksessa aineistoon saattaa päätyä niin sanottuja virhelähteitä. Toisin sanoen vastauksia, jotka eivät ole relevantteja. Opinnäytetyön kyselyyn kertyikin yhteensä 150 vastausta, mutta 3% eli 4 vastaajaa vastasi, ettei heillä ole psoriasis diagnoosia, joten nämä vastaukset jätettiin pois analysoinnista. Kyselyssä kysyttiin erikseen Suomessa ja ulkomaille tehtyjä matkoja ja osa vastaajista oli ymmärtänyt kysymykset selkeästi hieman väärin tai eivät olleet lukeneet kysymyksiä tarpeeksi tarkkaan. Nämäkin virhe lähteet poistettiin, jotta sisäinen validiteetti parani ja analyysissä oli lopulta mukana yhteensä 125 vastausta.

Ristiintaulukoinnin luotettavuuteen vaikuttaa etenkin otoksen koko ja muuttujien määrä. Soluihin pitäisi saada vähintään viisi arvoa, ja sekin on melko pieni määrä johon sattuma vaikuttaa jo melko paljon. (Kananen 2011, 91). Tämä pyrittiin ottamaan huomioon luokiteltaessa jatkuvia numeerisia vastauksia uudelleen, jotta luokat olisivat mahdollisimman tasaisia ja riittävän suuria.

3 Matkailun monet muodot

Seuraavassa kahdessa pääluvussa määritellään tutkimusaiheeseen liittyvät käsitteet, joita ovat muun muassa, psoriasis, matkailu, esteetön matkailu, terveysmatkailu ja siihen liittyvät ala termit kuten hyvinvointimatkailu. Tämän lisäksi luvuissa käsitellään niihin liittyviä teorioita. Teoria osuus alkaa ensin matkailun, peruskäsitteiden määrittelyllä, jonka jälkeen käsitellään vielä matkailun syitä ja motiiveja, sekä terveysmatkailu ja esteetön matkailu. Toisessa teorialuvussa taas määritellään tarkemmin psoriasis sekä sen hoito.

3.1 Matkailu

Pelkästään suomalaisten matkailu on kasvanut vuoteen 2019 mennessä 25% viimeisen kymmenen vuoden aikana ja se on maailmanlaajuisestikin yhä kasvava ilmiö ja elinkeino (Suomalaisten matkailu 2019, 2020). Matkailulle ja matkailijoille on useita eri määritelmiä, etenkin matkailun sosiologian näkökulmasta. Yksi yleisimmistä ja selkeimmistä on kuitenkin Tilastokeskuksen matkailun määritelmä, jonka mukaan matkailulla tarkoitetaan toimintaa, jolloin ihmiset matkustavat vapaa-ajanvieton, liikematkan tai muun syyn takia, paikkaan, joka sijaitsee tavanomaisen elinpiirinsä ulkopuolella ja viettävät siellä aikaa yhtäjaksoisesti maksimissaan vuoden eli 12-kuukautta. (Veijola, Ilola & Edelheim 2013, 16-24.) Erityisesti tämä opinnäytetyö kuitenkin keskittyy vapaa-ajanmatkoihin eli matkoihin, joiden tarkoituksena ja motiivina toimii vapaa-ajan vietto ja jotka matkan tekijä maksaa yleensä itse (Suomalaisten matkailu N.d).

Matkailua voidaan tarkastella ja tutkia monista eri näkökulmista. Matkailu tutkimuksessa se ymmärretään silti silloin tällöin lähinnä elinkeinosektorina. Matkailu on kuitenkin paljon muutakin kuin elinkeino, josta yhteiskunta hyötyy rahallisesti. Matkailu pitääkin sisällään paljon muutakin, kuin loma matkat kaukomaihin. Matkailun sosiologia onkin pyrkinyt laajentamaan matkailututkimuksen perinteisiä näkökulmia ja vastaamaan useisiin kysymyksiin liittyen elämyksiin, autenttisuuteen, liikkumiseen ja kulutukseen. Kysymykset voidaankin tiivistää neljään eri osa-alueeseen, joihin matkailun sosiologinen tutkimus totutusti keskittyy. Nämä osa-alueet ovat seuraavat: Turisti, turistien ja paikallisten yhteisöjen väliset suhteet, matkailujärjestelmän rakenteet ja toiminta, sekä matkailun yhteiskunnalliset vaikutukset. (Veijola, Ilola & Edelheim 2013, 16-24; Tuulentie 2017, 207.) Tämä opinnäytetyö keskittyy näistä osa-alueista turisti näkökulmaan.

Niin sanottuja turisteja eli matkailevia ihmisiä taas kutsutaan kävijöiksi, jotka voidaan jakaa edelleen päiväkävijöihin ja matkailijoihin eli kohteessa yöpyviin kävijöihin. (Veijola, Ilola & Edelheim 2013, 16-26.) Tässä opinnäytetyössä keskitytään psoriasista sai-

rastaviin suomalaisiin lähinnä matkailijoina, mutta myös päiväkävijä näkökulmaa sivutaan hieman. Tarkasteltaessa matkailua kävijä näkökulmasta, ilmiöstä saa melko kattavan kuvan matkailutilastojen avulla.

Suomalaisten matkailu

Ilmiön laajuudesta kertoo melko vahvasti, että pelkästään vuonna 2019 suomalaiset tekivät kotimaassa noin 7,3 miljoonaa vapaa-ajanmatkaa, joka sisälsi yöpymisen maksullisessa majoituksessa. Ulkomaille suunnattiin 8,1 miljoonaa vapaa-ajanmatkaa, joista 6,4 sisälsi yöpymisen kohdemaassa. Verrattuna vuoteen 2018 ulkomaanmatkailu pysyi lähestulkoon samana. (Suomalaisten matkailu 2019, 2020.)

Vuoden 2019 aikana suomalaisista 83% tekikin vähintään yhden matkan, joka sisälsi yöpymisen. Keskivertosuomalainen teki kuitenkin vuonna 2019 1,6-kotimaan loma- matkaa, joka sisälsi yöpymisen maksullisessa majoituksessa, sekä 1,4-ulkomaanmatkaa, joka sisälsi yöpymisen kohdemaassa. Näiden lisäksi keskivertosuomalainen teki vielä 0,4 päivämatkaa tai laivamatkaa ulkomaille tai lähialueille. (Mt.)

Kotimaassa suomalaiset matkustivat eniten Uudellemaalle, Pirkanmaalle ja Pohjois-Pohjanmaalle. Suosituin kohde ulkomaanmatkalle, joka sisälsi yöpymisen, oli Viro, vaikka sen suosio laskikin jo toista vuotta peräkkäin. Keski-Eurooppa kuitenkin houkutti suomalaisia vuonna 2019 enemmän kuin edellisvuonna, kun samalla Etelä-Euroopan kohteet menettivät hieman suosiotaan. Espanja pysyi kuitenkin kolmanneksi suosituimpana kohteena Ruotsin jälkeen. (Mt.)

3.2 Matkailun syyt ja motiivit

Riippumatta siitä, onko kyseessä työmatkustus vai vapaa-ajan matkustus, lähes kaikkien matkassa vaikuttaa sen perimmäinen syy, eli miksi matkalle alun perin lähdetään. Matkan syillä taas tarkoitetaan matkan tarkoitusta eli motiivia tai motiiveja. Jos syytä matkustaa on useampia, pää syy on se syy, jota ilman matka olisi jäänyt tekeväksi ja tietty kohde jäänyt valitsematta. (Suomalaisten matkailu N.d.) Voisikin väit-

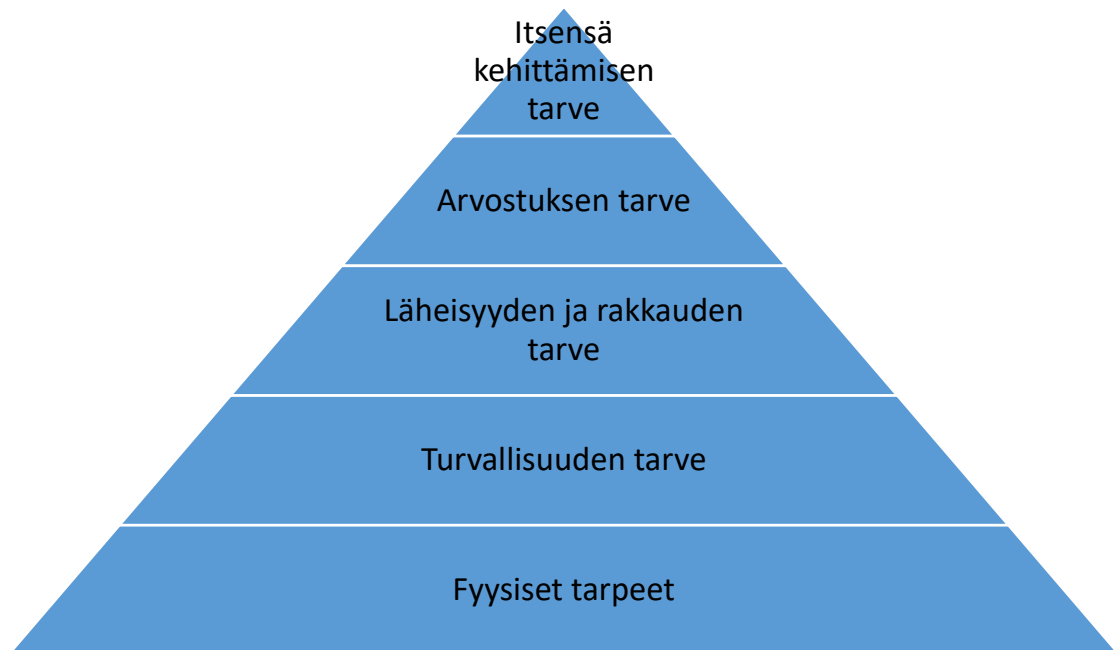
tää, että tänä päivänä syitä ja motiiveja matkustaa on lähes yhtä monta, kuin on matkailijoitakin. Vaikka yksi yleisin tapa ja syy matkailla, onkin lentää kauas arjesta ja ko-toa, kyse ei aina ole siitä. Matkailussa saattaa nimittäin olla kyse paljon muustakin, kuin pelkästä lomasta (Veijola, Ilola & Edelheim 2013, 16).

Voidaan kuitenkin ajatella, että päätös matkustaa koostuu kahdenlaisista tekijöistä, joita ovat työntö- ja vetotekijät. (Pizam & Mansfeld 1999, 8.) Tämä englanninkieliseltä nimeltään Push-pull malli kuvaa matkailumotiiveja, jotka kannustavat valitsemaan tietyn matkakohteen. Mallin mukaan matkailijan lähtö kohteessa on työntötekijöitä, joiden takia sieltä halutaan matkustaa pois. Matkakohteessa taas on vetotekijöitä, jotka houkuttelevat matkustamaan sinne. Push factors eli työntötekijät ovat sisäisiä, sosiaalispsykologisia motiiveja, kun taas pull factors eli vetotekijät ovat ulkoisia kohteiden ominaisuuksia. (Prideaux 2009, 18-19.)

Damijanin ja Sergon (2013) mukaan vetotekijät voidaan jakaa vielä kolmeen eri luokkaan. Ensisijaisiin vetotekijöihin, joita ovat ympäristöt, kaupungit, ilmasto, villieläimet, historialliset nähtävyydet sekä kulttuuri nähtävyydet. Toissijaisiin vetotekijöihin, joita ovat majoitus, viihde ja palvelut. Viimeisenä vielä kolmansiin tekijöihin, joita ovat muun muassa markkinointi ja hinta. (Damijanin & Sergio 2013.) Työntötekijöitä voivat olla muun muassa eskapismi, tutkiminen, rentoutuminen tai palautuminen. Tarkempien ja syvällisempien työntötekijöiden selvittäminen voi kuitenkin olla haastavaa, etenkin, jos syyt ovat kovin henkilökohtaisia tai intiimejä. (Pizam & Mansfeld 1999, 8-10.) Nämä työntö ja vetotekijät eivät kuitenkaan aina ole samoja, vaan ne vaihtelevat riippuen matkakohteesta ja kohderyhmästä. Psoriasista sairastaville kaikkien muiden työntötekijöiden lisäksi, niitä voi mahdollisesti olla sairauden oireet tai niiden ennalta ehkäisy. Matkakohteen vetotekijöitä taas voi psoriasista sairastavalle olla muiden veto tekijöiden lisäksi erityisesti kohteen ilmasto.

Päätökseen matkustaa vaikuttaa motiivien lisäksi vahvasti myös perustarpeemme, jotka motivoivat meitä ja täten linkittyvät myös matkailu motiiveihin. Ihmisen tarpeita taas kuvaa parhaiten Maslowin tarve hierarkia, jonka avulla matkailun motiiveja on pyritty selittämään monen eri tahon puolesta. Tämän teorian mukaan ihmisellä on viisi perustarve kategoriaa, jotka motivoivat meitä. Nämä kategoriat ovat fyysiset

tarpeet, turvallisuuden tarve, sosiaaliset tarpeet, arvonnannon tarve ja itsensä toteutus. Teorian mukaan nämä tarpeet voidaan arvottaa kuten kuviossa 1 ja vasta, kun alimmat tarpeet on täytetty ihminen alkaa täyttämään ylempiä tarpeita. (Pizam & Mansfeld 1999, 8.)

Kuvio 1 Maslo'n tarvehierearkia muokattu (Pizam & Mansfeld 1999, 8.)

Matkaillessaan ihminen voi pyrkiä täyttämään tarpeistaan oikeastaan minkä tahansa, mutta yleisimmin matkailun ajatellaan täyttävän vasta ylempiä tarpeita. Psoriasisista sairastavana matkailu voi kuitenkin hyvinkin olla keino lievittää tai ennalta ehkäistä oireita ja täten täyttää jo ensimmäisen tason tarve eli fyysinen tarve. Toisaalta, jos oireet ovat lieviä eikä vaikuta elämään paljoa voi oireiden helpottaminen olla osa itsensä kehittämisen tarpeen täyttämistä tai matkalla tavoitellaan aivan, jotain muuta.

3.3 Terveysmatkailu

Matkalle lähdön perimmäinen syy määrittelee pitkälti senkin mistä matkailun muodosta on kyse (Konu 2017, 78). Kun psoriasisista sairastava matkustaa tyydyttääkseen fyysisen tarpeensa on mahdollisesti kyse terveysmatkailusta, joka on, yksi vanhimmista matkailun muodoista. Se ei siis ole viime vuosina kehittynyt ilmiö, mutta sen

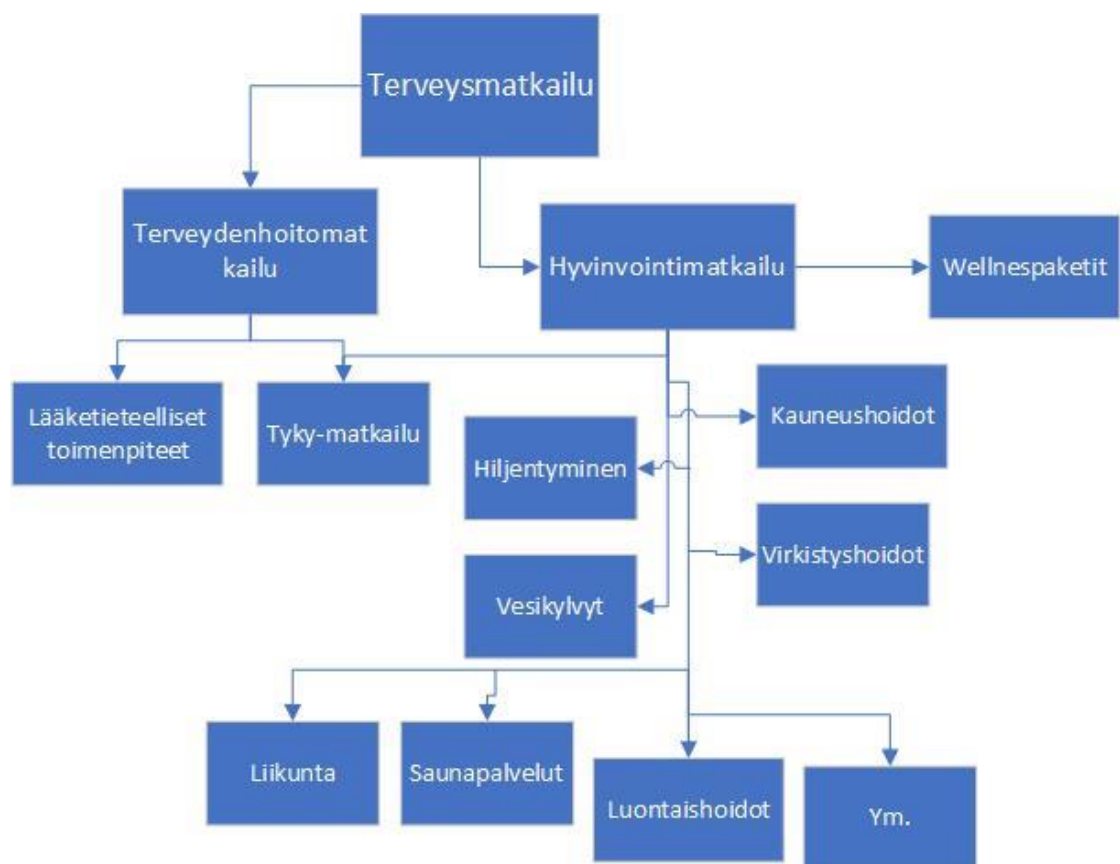
suosio on viime vuosikymmenen ajan ollut nousussa ja se on yksi vahvimmin kasvavista matkailun ilmiöistä. (Smith, MacLeod, & Robertson 2010, 89.) Terveysmatkailua on myös alettu tutkia enemmän ja siitä on löydetty uusia näkökulmia ja ulottuvuuksia. Perinteisin näkökulma on ollut sairaudenhoito matkustus motiivina, mutta sen rinnalle on noussut yhä vahvemmin kokonaisvaltainen hyvinvointi matkustusmotiivina näkökulma. (Suontausta & Tyni 2005, 1-41.) Tässä alaluvussa keskustellaankin terveyden ja matkailun yhteydestä, sekä määritellään terveysmatkailu ja sen alatermit terveydenhoitomatkailu ja hyvinvointimatkailu.

Termit terveys ja hyvinvointi ovat melko laajoja ja helppo sekoittaa keskenään, eikä niitä ole kovinkaan helppoa määritellä globaalisti. Englanninkielisten termien health ja wellness käännökset ja merkitys eri kielillä eivät nimittäin aina ole täysin yksiselitteisiä. Konseptina ne myös tarkoittavat eri asioita eri maissa ja kulttuureissa. (Smith & Puczkó 2009, 3-5.) Terveys ja hyvinvointi kietoutuvat kuitenkin toisiinsa melko vahvasti ja ne voidaan määritellä muun muassa kahden eri terveystieteellisen eli kapean ja laajan terveystieteellisen avulla. Kapea terveystieteellinen kattaa terveyden, joka on luonnontieteellis-lääketieteellisesti mitattavissa ja määrittelee terveyden hyväksyntäsuudeksi tai sairastamattomuudeksi. Laajan terveystieteellisen mukaan terveys määritellään täydelliseksi fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tilaksi eli toisin sanoen ihmisen kokonaisvaltaiseksi hyvinvoinniksi. (Suontausta & Tyni 2005, 16-17.)

Terveyden ja matkailun yhteyttä voidaan tarkastella monesta eri näkökulmasta, kuten esimerkiksi matkan aikana sairastumisen tai matka kohteen paikallisten terveyden näkökulmasta (Suontausta & Tyni 2005, 1-41). Tässä opinnäytetyössä keskitytään nimenomaan terveysmatkailun näkökulmaan. Leen ja Kimin (2015) mukaan terveysmatkailu voidaan määritellä monella eri tavalla. Selkein on kuitenkin määritelmä, jonka mukaan terveysmatkailulla tarkoitetaan matkailua, joka tapahtuu terveyteen liittyvistä syistä. Matkustusmotiiveina toimivat siis terveys ja/tai kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen ja ylläpitäminen. (Suontausta & Tyni 2005, 1-41.)

Terveysmatkailu voidaan globaalistikin määritellä kattotermiksi tai laajemmaksi turismitieteellisuuden segmentiksi (Suontausta & Tyni 2005, 1-41). Lee ja Kim (2015) osoittaa, että termi voidaan jaotella monella eri tavalla. Selkeintä on kuitenkin jakaa termi

vain kahteen ala luokkaan, joita ovat medical tourism eli lääketieteellinen matkailu ja wellness tourism eli hyvinvointi matkailu. (Lee & Kim 2015.) Samalla linjalla ovat myös Suontausta ja Tyni (2005, 1-41) joiden mukaan terveysturismi kattaa niin terveydenhoito matkailun, kuin hyvinvointimatkailunkin. Termejä terveys- ja wellness-matkailu pidetään, joskus toistensa synonyymeinä ja niitä käytetään herkästi päällekkäin. Niin matkailuteollisuus kuin kuluttajatkin ovat kuitenkin tulleet yhä erottelevimmiksi näiden kahden termin kanssa. Kuvio 2 kuvaa terveysturismin suositeltuja nimikkeitä ja jaottelua, joita tässäkin opinnäytetyössä hyödynnetään. (Suontausta & Tyni 2005, 1-41.)

Kuvio 2 Terveysturismin suositellut nimikkeet muokattu (Suontausta & Tyni 2005, 1-41.)

Terveysturismi eli medical tourism voidaan tulkita monilla eritavoilla ja kuitenkin terveysturismillekin, sille on monia määritelmiä riippuen, missä yhteydessä sitä käytetään. Alun perin sillä on tarkoitettu matkustamista ulkomaille hoitojen kuten hierontaa, terapioiden ja kylpylöiden takia. On kuitenkin kiistanalaista, mitkä kaikki

hoidot kuuluvat kyseisen termin alle ja mitkä hyvinvointimatkailun alle. Tärkein erotettava tekijä terveydenhoito ja hyvinvointimatkailun välillä on kuitenkin hoidon perimmäinen tarkoitus. Kun matkan tarkoitus on nimenomaan hoitaa sairautta, eikä niinkään viihtyä on kyse terveydenhoitomatkailusta. (Lee & Kim 2015.)

Hyvinvointimatkailulla eli wellness tourism tarkoitetaan matkailua, jonka motiivina on ylläpitää fyysistä ja henkistä hyvinvointia eli kokonaisvaltaista hyvinvointia. Matkakohdetta valittaessa hyvinvointimatkailijat kiinnittävät huomiota heidän hyvinvointiinsa kohteessa. Hyvinvointimatkailu koostuukin useimmiten rentoutumisharjoituksista, hieronnoista, kylpylöistä, kylpylähoidoista, terapioidista ja dieeteistä. (mt)

Kun psoriasisista sairastava matkailee helpottaakseen tai ennalta ehkäistäkseen psoriasisin oireita tai parantaakseen kokonaisvaltaista hyvinvointiaan, on kyse silloin terveysturmatkailusta. Psoriasis sairautena kuitenkin vaikuttaa ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin laaja-alaisesti ja kokonaisvaltaisesti. Matkustusmotiivi voi siis olla puhtaasti oireiden helpottaminen tai niiden ennalta ehkäisy lomaillemalla ja vähentämällä stressiä jo ennen kuin sairaus ehtii oireilla. Psoriaatikoiden matkailua terveysystistä on siis haastavaa jaotella terveysturmatkailun alalajeihin. On myös tärkeää muistaa, että vaikka pitkäaikaissairaus voi vaikuttaa matkailuun paljon, kaikessa heidän matkailussaan ei kuitenkaan automaattisesti ole kyse terveysturmatkailusta, vaan he matkailevat myös täysin muista syistä.

3.4 Esteetönmatkailu

Matkustaja psoriasisista sairastava mistä syistä tahansa, matkustaminen ei välttämättä aina ole heille aivan niin yksinkertaista ja täysin esteetöntä. Niveloireet voivat hankaloittaa sairastavan liikkumista ja iho-oireet voivat aiheuttaa häpeää uusissa ympäristöissä (Global report on psoriasis 2016). Tutkijan henkilökohtaisesta kokemuksesta myös kaikkien rasvojen kuljettaminen etenkin lentomatkoilla voi olla haastavaa ja turhauttavaa.

Esteettömyydellä tarkoitetaan kaikille käyttäjille sopivia ympäristöjä sekä palveluja ja näiden saavutettavuutta. Monelle ihmisryhmälle esteettömyys on välttämättömyys ja he tarvitsevat sitä. On kuitenkin olemassa myös ihmisryhmiä, jotka eivät välttämättä sitä tarvitse, mutta he arvostavat sitä ja se helpottaa heidän elämäänsä enemmän kuin osaamme välttämättä ajatella. (Jutila 2013, 115.) Ihmisryhmiä, jotka tarvitsevat tai arvostavat esteettömyyttä ovat esimerkiksi kuulo- ja näkövammaiset sekä pysyvästi tai tilapäisesti liikkumis- ja toimintaesteiset tai rajoitteiset. Näiden lisäksi myös erilaisista pitkäaikaissairauksista kärsivät tai vaikkapa raskaana olevat naiset tai lasten rattaiden kanssa kulkevat perheet kuuluvat näihin ihmisryhmiin. (Jutila 2013, 116.)

Jutila (2013, 116-117) käyttää European Network for Accessible Tourism määritelmää esteettömästä matkailusta. Kyseisen määritelmän mukaan, sillä tarkoitetaan kaikkien ihmisten yhdenvertaista mahdollisuutta itsenäiseen matkailuun, elämyksistä nauttimiseen, saada haluamaansa ja tarvitsemaansa palvelua, sekä ymmärrettävää ja luotettavaa tietoa liittyen matkaan. Matkailun esteettömyys ei kuitenkaan ole Jutilan (2013, 115) eikä Buhalisin ja Darcyn (2011, 10) mukaan vielä tieteellisesti kovinkaan vakiintunut termi, mutta se on erittäin laaja käsite, jota voi tarkastella monien eri tieteenalojen näkökulmista.

Matkailun esteettömyys ei myöskään ole aivan niin yksiselitteistä, miltä se saattaa vaikuttaa. Matkailun tulisi olla esteetöntä matkan jokaisessa vaiheessa ja sen ymmärtämiseksi on selkeämpää puhua matkailuympäristöjen esteettömyydestä (Crîşmariu 2017). Kyseinen termi on kokonaisuus, joka koostuu fyysisestä, sosiaalisesta ja viestinnällisestä ympäristöstä (Jutila 2013, 115-122). On hyvä kuitenkin muistaa, että oli matkailija missä tahansa, häneen vaikuttaa muun muassa niin alueen sosiokulttuurinen, taloudellinen, fyysinen ja poliittinen ilmapiiri. Esteettömyys eli englanninkielinen termi accessibility taas on sosiaalinen käsite, eikä matkailijan, jolla on jonkin asteinen vamma ja matkailun muun järjestelmän välinen suhde ole yksiselitteinen. (Buhalis & Darcy 2011, 1.)

Mikä tekee esteettömän matkailun käytännön toteutuksesta matkailutoimijoiden osalta haastavaa, on lisäksi se, että jokaisella esteettömyyttä tarvitsevalla tai arvostavalla ihmisryhmällä on hieman omanlaisensa tarpeet. Näiden ihmisryhmienkin sisällä tarpeet saattavat vaihdella jonkin verran. Pitkäaikaissairaiden on suositeltavaa selvittää matkailuun liittyvät mahdollisesti kohonneet riskit lääkärin tai terveydenhuollon ammattilaisen kanssa ennen matkaa (International Travel and health 2010). Lisäksi matkailijan tulee ottaa huomioon mahdolliset muut sairauden aiheuttamat esteet. Maailman laajuuden huomioon myötä näiden esteiden tasoittaminen toisin sanoen esteettömyys on kuitenkin nostanut päätään myös matkailussa. Osana sosiaalista vastuuta koko matkailualan tulisikin ottaa huomioon matkailun esteettömyys ja tämä onkin yleistynyt viime vuosikymmenen aikana. (Crîşmariu 2017.)

4 Psoriasis

Tämä opinnäytetyö keskittyy nimenomaan psoriasisista sairastavien matkailuun ja jotta psoriasisien yhteys matkailuun voidaan ymmärtää, tulee ymmärtää myös itse sairautta. Psoriasis on siis iho- ja niveloireita aiheuttava, krooninen ja tulehduksellinen sairaus, johon ei ole parannuskeinoja. Se ei ole tarttuva ja sen aiheuttaja on vuosien tutkimuksista huolimatta edelleen osittain epäselvä. Epäselvää on immuunijärjestelmän merkitys sairauden aiheuttajana, eikä psoriasisista ole vielä pystytty todistamaan autoimmuunisairaudeksi, vaikka osa tutkimuksista tähän viittaakin. Sen on kuitenkin todettu olevan osittain perinnöllinen ja sen voi laukaista ulkoiset tai sisäiset ärsykkeet kuten esimerkiksi stressi, ihon palaminen auringossa tai tulehdus. (Global report on psoriasis 2016.)

Psoriasis oireilee monin eri tavoin ja sen luokittelu on haastavaa. Sille ei siis ole vain yhtä ainoa luokittelua, vaan sairaudesta on tunnistettu ja luokiteltu useita eri tyyppiä. (Zangeneh & Shoostary 2013.) Yleisimmin psoriasis kuitenkin oireilee iholla paksuuntuneina erikokoisina, selkeäraja- ja läiskinä, jotka hilseilevät ja kutiavat. Oireet voi ilmetä missä tahansa iholla esimerkiksi päänahassa. Vaikka psoriasis tunnetaan yleisimmin ihosairautena 1,3-34,7 prosentille psoriaatikoista kehittyy kroonisia niveltulehduksia. (Global report on psoriasis 2016.) Niveloireet ilmenevät yleisimmin vasta

myöhemmin iho-oireiden alettua, mutta ne eivät aina kulje käsikädessä ja oireet saattavat ilmetä myös erikseen. Kynsimuutokset ovat myös yleisiä ja niitä voi ilmetä niin iho- kuin nivelpsoriasisksen yhteydessä. Oireilla on myös tapana aaltoilla ja täysin oireettomatkin kaudet ovat mahdollisia. (Tietoa psoriasisesta N.d.)

Koska psoriasis oireet vaihtelevat paljon, samalla myös niiden vaikeusaste vaihtelee paljon. Vaikeusaste määritellään iho- ja niveloireiden laajuuden ja voimakkuuden perustella, sekä sen pohjalta, kuinka paljon sairaus vaikuttaa elämänlaatuun. Määrittelyn tueksi ja pohjaksi onkin kehitetty useita eri mittareita, kuten esimerkiksi PASI (Psoriasis Area and Severity Index) ja DLQI (Dermatology Life Quality Index). Määrittelyn pohjalta, vaikeusaste kuvataan Suomessa kolmiportaisella asteikolla. Psoriasis voi siis olla lievä, keskivaikea tai vaikea. (Tietoa psoriasisesta N.d.)

Psoriasis ja etenkin vaikea psoriasis voi olla erittäin kivulias ja muuttua emotionaaliseksi, fyysiseksi ja sosiaaliseksi taakaksi (Global report on psoriasis 2016). Vaikka suurimmalla osalla psoriasisista sairastavalla sairaus luokitellaan lieväksi, lievätkin oireet vaikuttavat sairastavan elämänlaatuun jopa merkittävän paljon. Etenkin sosiaalinen stigma ja sen vaikutus psoriasisista sairastavan elämän laatuun voi olla merkittävä. Lisäksi psoriasis altistaa monille liitännäissairauksille, etenkin sydän- ja verisuoni sairauksille, diabetekselle ja masennukselle. (Global report on psoriasis 2016.) Psoriasis ei siis aiheuta vain iho- ja niveloireita vaan vaikuttaa psoriasisista sairastavan yleiseen hyvinvointiin merkittävästi.

Psoriasisin hoito

Psoriasiselle ei ole vielä löydetty hoito keinoa, jolla sairaudesta voisi täysin parantua. Tavoite on siis hallita oireita ja saada sairaus remissioon. Hoito vaatii psoriaatikolta sitoutumista, sillä sairaus saattaa vaatia hoitoa koko elämän ajan. (Global report on psoriasis 2016.) Hoitomuotoja on kolme ja ne ovat paikallishoito, valohoito ja lääkehoito sisäisillä tai biologisilla lääkkeillä. Lieviin oireisiin riittää useasti paikallishoito perusvoiteella ja lääkerasvoilla, keskivaikea ja vaikea psoriasis saattaa kuitenkin vaatia, viimeisenä hoito keinona pistoksina annettavan biologisen lääkityksen. (Zan-

geneh & Shoostary 2013.) Hoito tapoja on kuitenkin monia ja ne valitaan aina yksilöllisesti, koska oireiden tavoin myös hoito tapojen hoitovaste vaihtelee (Psoriaasi ja nivelpsoriaasi 2020).

Suurin osa psoriasista sairastavista saa oireet kuitenkin pysymään kurissa pelkän paikallishoidon avulla (Psoriaasi ja nivelpsoriaasi 2020). Valohoito on kuitenkin seuraava askel paikallishoidosta ja se voidaan toteuttaa keinotekoisella valolla, erilaisten lampujen ja säteilyn avulla tai luonnollisesti auringon valolla (Zangeneh & Shoostary 2013). Luonnollinen tapa on siis oleskella maltillisissa määrin auringossa ja muuten suopeassa ilmastossa. Tätä voidaan kutsua myös ilmastohoidoksi, joka on hoito muoto, jossa hyödynnetään luonnonvarojen kuten lämmön, ilmankosteuden ja valon hoitavia vaikutuksia. (Kazandjjeva ym. 2008.)

Etenkin Suomesta monet psoriasista sairastavat matkustavatkin etelään talvisin. Kiuvan ilmaston ja auringon valon vähyyden takia psoriasis saattaa nimittäin pahentua ja vaivata Suomessa etenkin talvisin (Tietoa psoriasisesta N.d.). Myös Psoriaasi ja nivelpsoriaasi (2020) käypähoito suosituksissa mainitaan keinotekoisien valohoidon lisäksi ilmastohoito, jonka mainitaan olevan yhtä tehokasta kuin UVB-valohoito. Ilmiö ei myöskään ole nähtävissä vain Suomessa vaan ilmastohoito on melko yleinen vaihtoehtoishoito psoriasiselle maailmallakin (Talbot & Duff 2015).

Psoriasiksen hoito keskittyy siis vahvasti oireiden helpottamiseen ja niistä eroon pääsyyn. Hoidon tulisi kuitenkin ottaa huomioon myös psoriaatikon kokonaisvaltainen hyvinvointi. Psoriaatikko tulisi siis nähdä paremmin kokonaisuutena ja huolehtia kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista, eikä hoitaa vain yksittäisiä oireita. (Global report on psoriasis 2016.)

5 Tutkimustulokset

Tässä luvussa esitellään tutkimustulokset, kuvaamalla ensin kyselyn tulokset. Kyselyn tuloksien avulla pyritään vastaamaan kolmeen ensimmäiseen tutkimus kysymykseen.

Ensin avaamalla vastaajien taustatietoja, sitten kuvaamalla vastaajien matkailutottumuksia, syitä matkailla ja millainen on psoriasisksen rooli vastaajien matkailussa. Haastattelujen tuloksia avataan osittain jo hieman kyselyn tuloksia käsiteltäessä, ja niillä pyritään täydentämään kyselyn tuloksia. Luvun loppuun niitä pyritään kuitenkin kuvaamaan tarkemmin ja niiden avulla pyritään vastaamaan neljänteen eli viimeiseen tutkimus kysymykseen.

5.1 Vastaajien taustatiedot

Kyselyn ensimmäisen osan avulla selvitettiin vastaajien taustatietoja. Taustatietoina kysyttiin ensin asuinmaakuntaa, ikää ja sukupuolta. Vastaajia kertyi jokaisesta Suomen maakunnasta ja ne jakautuivat melko tasaisesti ympäri Suomea. Eniten vastauksia kertyi kuitenkin Uudeltamaalta ja vastaajista 20% ilmoitti asuvansa Uudellamaalla, kun taas toiseksi suurin osa eli 11% asui Pirkanmaalla. Vastaajista taas 9% eli kolmanneksi suurin osa asui Pohjois-Savossa. Vastaajien keski-ikä eli vastaajien ikien keskiarvo oli 50-vuotta. Vastaajista 85% oli naisia, 14% miehiä ja 1% ilmoitti sukupuolensa olevan muu. Kaikki vastaajat olivat siis täysi ikäisiä ja suurin osa heistä oli naisia.

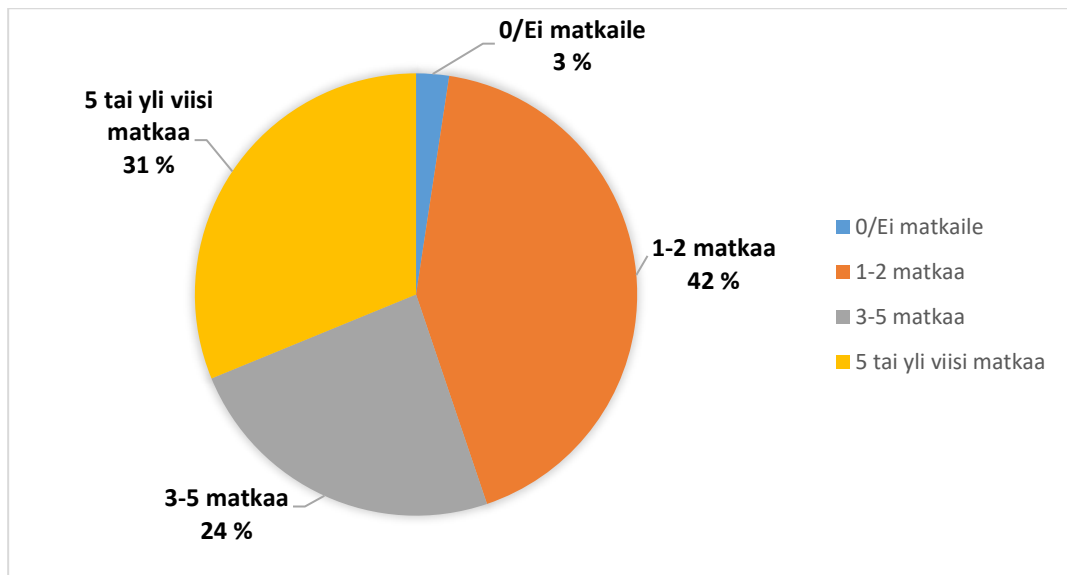
Psoriasikseen liittyvistä taustatiedoista kysyttiin, mikä psoriasis muoto vastaajalla oli diagnosoitu, kuinka monta vuotta diagnoosista on, ja minkä vaikeusasteiseksi vastaaja kokee sairautensa. Vastaus vaihtoehtoina ensiksi mainittuun oli ihopsoriasis, nivelpsoriasis, iho – ja nivelpsoriasis tai ei diagnoosia. Kaikista 125 vastaajasta 51% oli diagnosoitu ihopsoriasis, 44% iho- ja nivelpsoriasis, 5% nivelpsoriasis. Keskimäärin vastaajat olivat saaneet psoriasis diagnoosin 22-vuotta sitten. Vastaajista 50% koki vastaus hetkellä psoriasisensa olevan keskivaikea ja 39% lievä. Vastaajista 9% taas koki psoriasisensa vaikeaksi ja yksi vastasi ettei osaa sanoa. Vastaajista suurimmalla osalla oli siis ollut diagnoosi jo kauemmin, ja he ovat eläneet sairauden kanssa pidempään.

5.2 Vastaajien matkailutottumukset

Kyselyn toinen osuus selvitti vastaajien matkailutottumuksia. Ensin niitä selvitettiin yleisesti ja tämän jälkeen vielä tarkemmin erikseen koskien vuonna 2019 tehtyjä ulkomaan ja kotimaan matkoja. Jos vastaaja vastasi tehneensä vuoden 2019 aikana vähintään yhden tai useamman vapaa-ajanmatkan Suomessa, heitä pyydettiin valitsemaan yksi matkoista, jonka perusteella heitä pyydettiin vastaamaan tarkentaviin jatkokysymyksiin. Sama toistui, jos vastaaja vastasi tehneensä yhden tai useamman vapaa-ajanmatkan ulkomaille vuonna 2019. Jatkokysymykset koskivat muun muassa kohdetta, matkan kestoa, kulkuvälinettä, ja majoitusta. Tässä alaluvussa kuvataan vastaajien matkailutottumuksia, vetämällä yhteen ensin matkojen määrät, matkojen kesto, matkakohteet ja lopuksi muuta yleistä heidän matkailutottumuksistaan.

Matkojen määrät

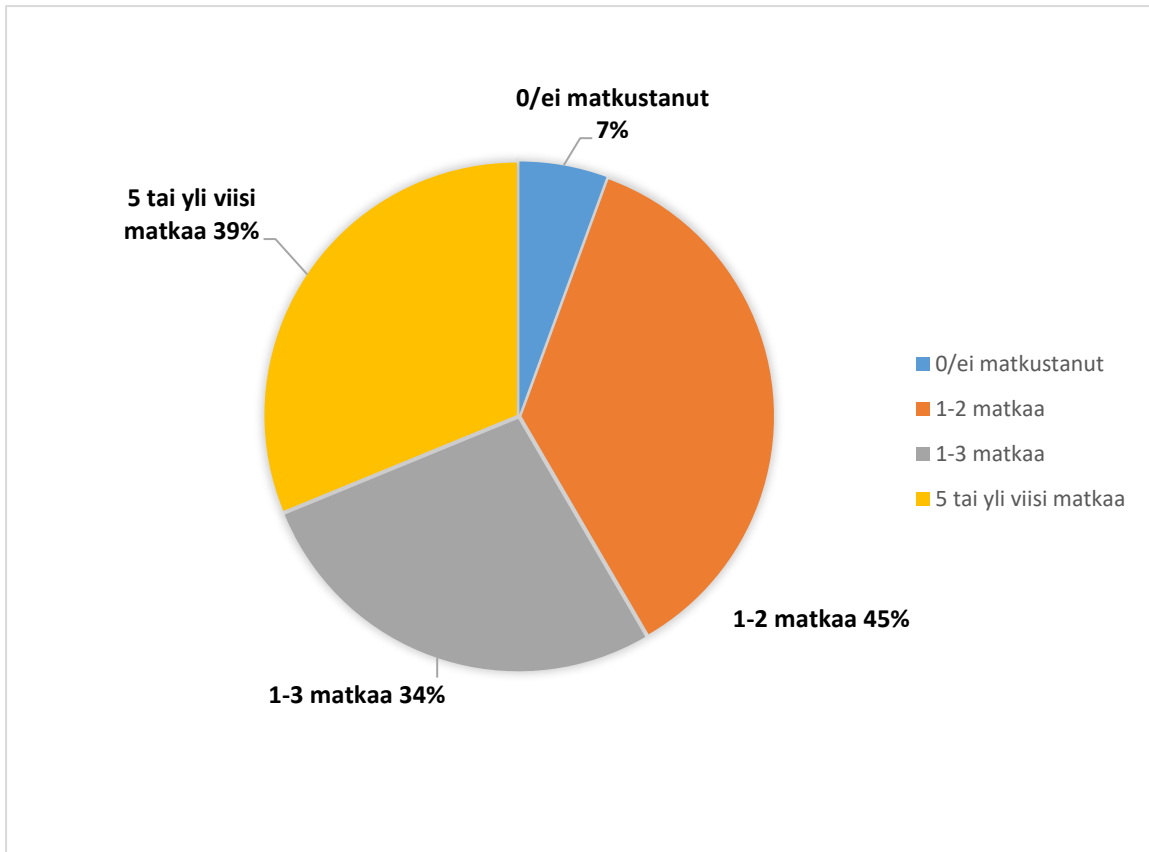
Taustatietojen jälkeen selvitettiin ensin kuinka paljon vastaajat matkailevat kysymällä, kuinka monta vapaa-ajan matkaa he tekevät keskimäärin vuodessa. Vastauksien keskiarvo oli neljä eli vastaajat arvioivat tekevänsä neljä vapaa-ajanmatkaa vuodessa. Vastaajista vain 3% eli kolme arvioi ettei tee yhtäkään vapaa-ajan matkaa vuodessa. Loput eli 98% vastasi tekevänsä keskimäärin vähintään yhden vapaa-ajanmatkan vuodessa. Suurin osa vastaajista siis arvioi tekevänsä vähintään yhden vapaa-ajanmatkan vuodessa. Kun vastaukset luokiteltiin neljään eri luokkaan, kuten kuviossa 3 käy ilmi, yleisin luokka oli 1-2-matkaa vuodessa, jonka osuus oli 42%.

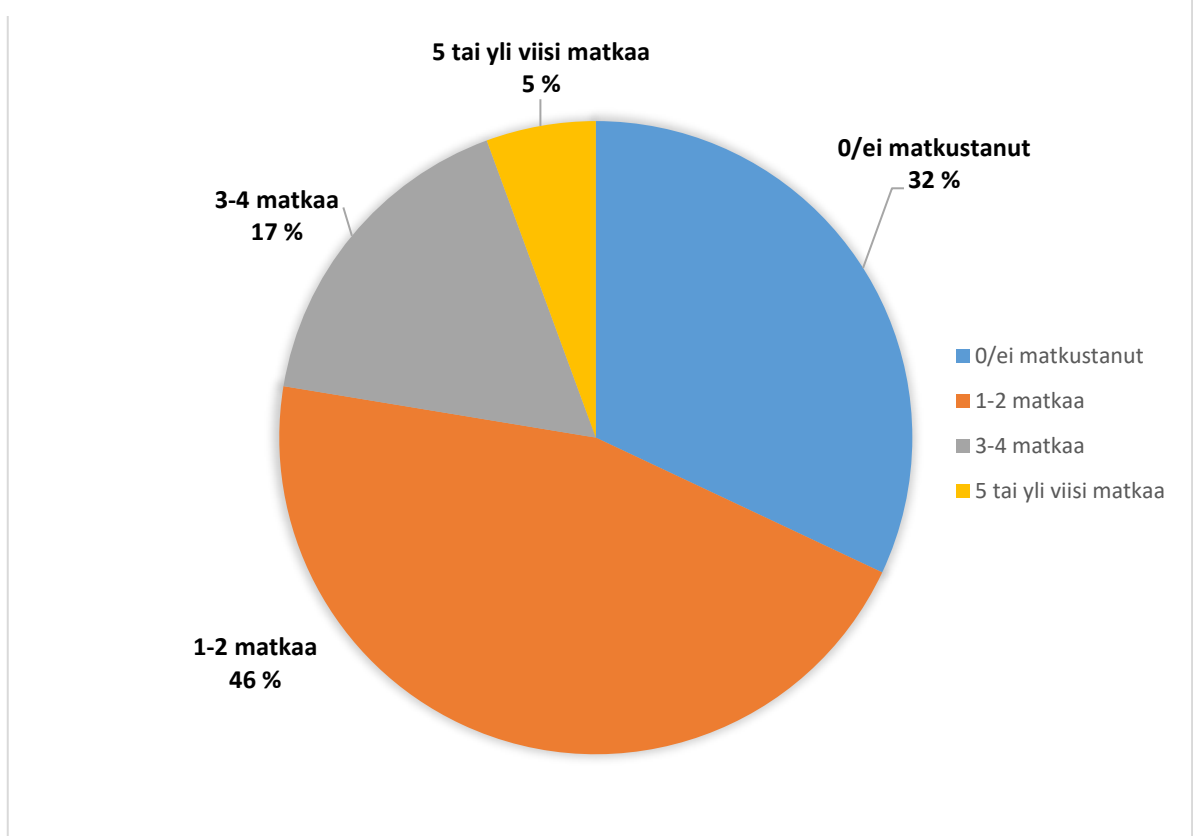
Kuvio 3 Vapaa-ajanmatkojen määrä keskimäärin vuodessa luokiteltuna neljään luokkaan (N=125)

Vuoden 2019 aikana vastaajat tekivät keskimäärin noin neljä vapaa-ajan matkaa Suomessa ja 1,6-ulkomaille suuntaavaa ulkomaanmatkaa. Vaikka keskimääräisen arvion ja vuonna 2019 tehtyjen matkojen välillä on ero, se on melko pieni, joten vastaukset ovat melko lailla linjassa. Vastaajista vain 6% ilmoitti ettei ollut tehnyt yhtäkään kotimaan matkaa vuonna 2019. Ulkomaan matkojen samainen luku oli 32%.

Enemmistö vastaajista oli siis matkailut Suomessa tai ulkomailla vuoden 2019 aikana vähintään kerran. Vuonna 2019 Suomessa tehdyt matkat luokiteltiin myös neljään samanlaiseen luokkaan, kuin keskimääräinen matkojen määrä. Isoin luokka oli jälleen 1-2-matkaa vuodessa, jonka vastasi 45% kaikista vastaajista. (Ks kuvio 4.) Vuonna 2019 ulkomaille tehtyjen matkojen määrä luokiteltiin myös samoihin neljään luokkaan. Yleisin luokka oli myös 1-2-matkaa, jonka vastasi 46% kaikista vastaajista. Pienin luokka oli kuitenkin viisi tai yli viisi matkaa (Ks kuvio 5.) Voidaan siis sanoa, että vastaajat ovat suht aktiivisia matkailijoita. Ei pelkästään kotimaassa vaan myös ulkomailla.

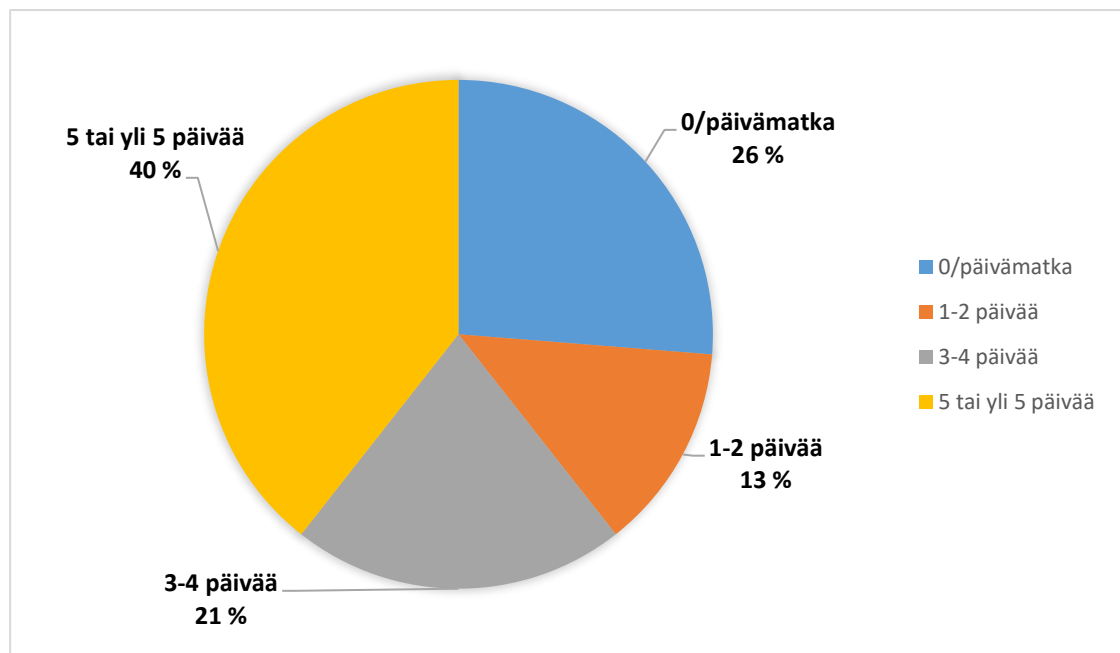
Kuvio 4 Vuonna 2019 Suomessa tehtyjen vapaa-ajanmatkojen määrät luokiteltuna neljään eri luokkaan (N=125)

Kuvio 5 Vuonna 2019 ulkomaille tehtyjen vapaa-ajanmatkojen määrät luokiteltuna neljään eri luokkaan (N=125)

Matkojen kesto

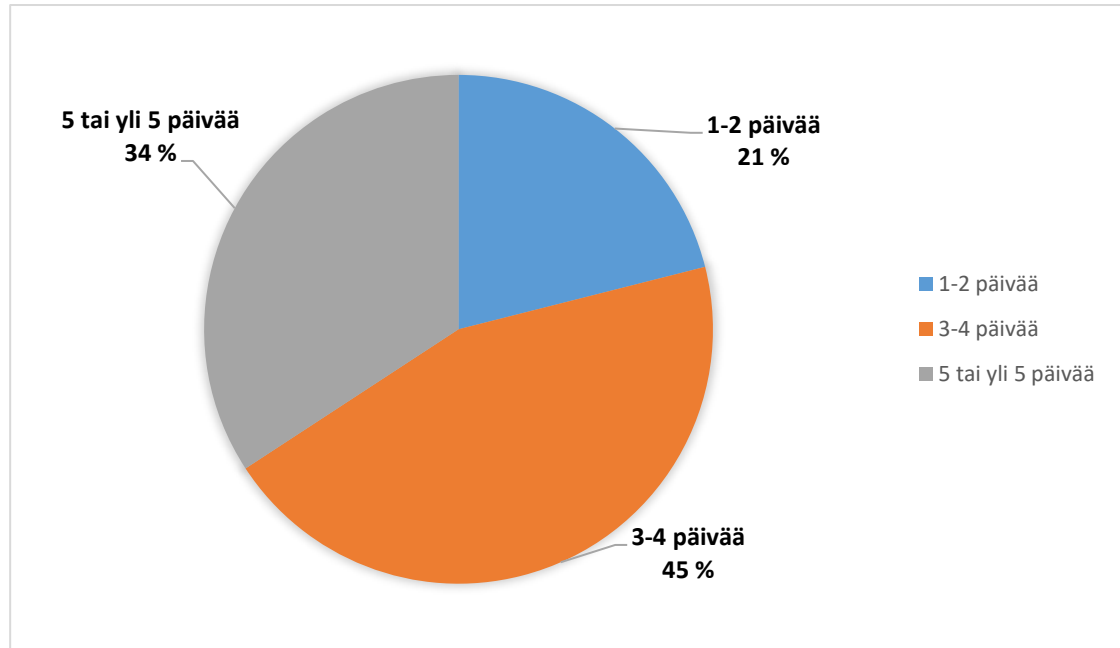
Kyselyn toisessa osassa selvitettiin myös matkojen kestoja. Ensin selvitettiin yleisesti tekevätkö vastaajat useammin päivämatoja yöpymättä kohteessa vai yön yli kestäviä matkoja. Kaikista vastaajista 22% kertoi tekevänsä eniten päivävierailuja yöpymättä kohteessa. Loput 81% vastasi tekevänsä eniten yön yli kestäviä matkoja. Näin vastanneita pyydettiin myös arvioimaan keskimäärin matkojen kesto päivinä, avoimeen vastaus kenttään ja tähän vastasi 71 vastaajista. Kun otettiin mukaan eniten päivämatoja tehneiden vastaukset, saatiin pituus kohtaan vastauksia yhteensä 99. Näiden vastausten keskiarvo oli 4,4-päivää ja kun tämäkin vastaus luokiteltiin neljään eri luokkaan, kuten kuviosta 6 käy ilmi yleisin luokka oli viisi tai yli viisi päivää. Suurin osa vastaajista suosii siis vähintään yön yli kestäviä matkoja, jotka ovat pituudeltaan viisi päivää tai pidempiä.

Kuvio 6 Yön ylikestäneiden vapaa-ajanmatkojen keskimääräinen pituus luokiteltuna neljään eri luokkaan (N=99)

Vuonna 2019 Suomessa tehtyjen vapaa-ajanmatkojen pituus kysymykseen vastasi 114 vastaajaa. Näidenkin vastausten keskiarvo oli noin 4,4-päivää. Tämäkin muuttuja luokiteltiin uudelleen samanlaisiin luokkiin, kuten yleinen arvio yön yli kestäneiden matkojen pituudesta. Päivämatka/0 luokkaa ei kuitenkaan ollut, koska 0 vastauksia ei ollut yhtäkään. Kuten kuviosta 7 selviää yleisin luokka oli 3-4-päivää 45% osuudella

vastauksista. Valitettavasti ulkomaille suunnattujen matkojen pituus jäi selvittämättä, sillä kyselylomakkeessa oli epähuomiossa jäänyt tämän kysymyksen kohdalla asetukset väärin ja kysymys ei näkynyt vastaajille. Saatujen vastausten perusteella voidaan kuitenkin sanoa, että vastaajat tekevät Suomessa hieman lyhyempiä matkoja, mutta yleinen arvio antoi kuvan hieman pidemmistä matkoista.

Kuvio 7 Suomessa vuonna 2019 tehtyjen vapaa-ajanmatkojen pituus luokiteltuna kolmeen eri luokkaan (N=114)

Jotta vastaukset olisivat hieman paremmin vertailu kelpoisia Suomalaisten matkailutilastojen kanssa, luokiteltiin matkojen kestoon liittyvät kysymykset vielä uudelleen. Ensin luokiteltiin yön yli kestävien matkojen keskimääräinen pituus arvio, kolmeen uuteen luokkaan. Nämä luokat olivat 0/päivämatkat, lyhyemmät alle neljä päivää kestäneet matkat, ja pidemmät yli neljä päivää kestäneet matkat. Suurempi osa eli 46% kysymykseen vastanneista 97 vastaajasta, teki enemmän yli neljä päivää pidempiä matkoja. Vuonna 2019 Suomessa tehtyjen matkojen pituus vastaukset taas luokiteltiin kahteen luokkaan. Lyhyempiin alle neljä päivää kestäviin matkoihin ja pidempiin neljä päivää tai sitä pidempiin matkoihin. Päivämatka/0 luokkaa ei tarvittu, koska tällaisia vastauksia ei ollut. Kysymykseen vastanneesta 114 vastaajasta 54% eli suurempi osa kertoi matkansa olleen lyhyempi alle neljäpäivää kestävä matka.

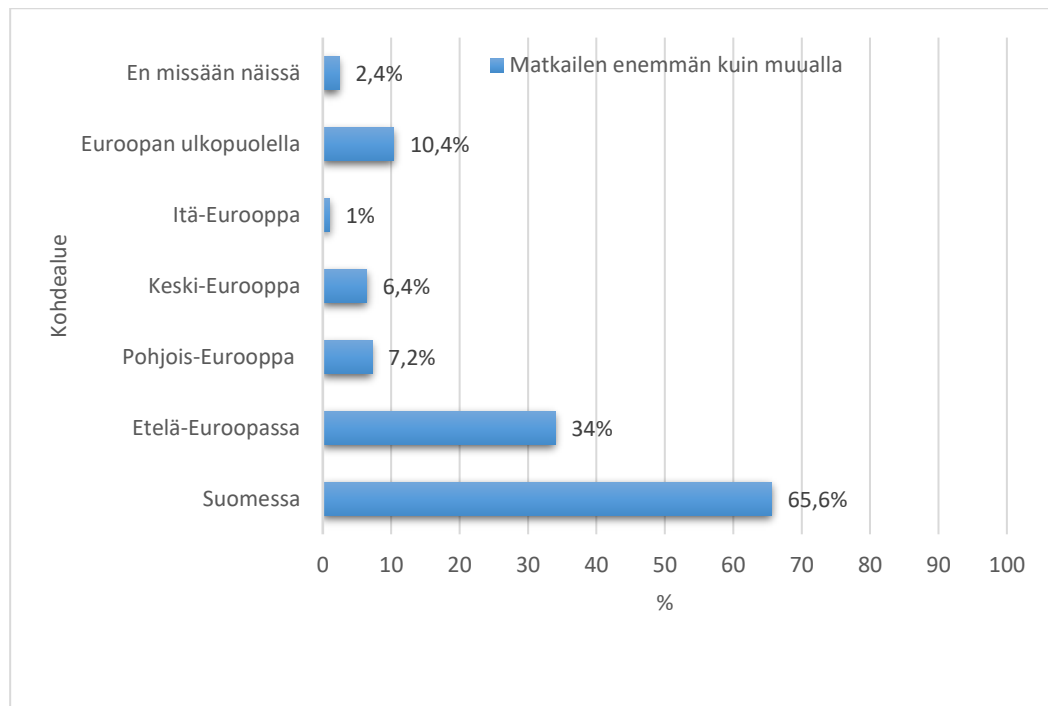
Ensimmäisen luokittelun perusteella, vaikuttaisi siis, että yleisesti vastaajat saattavat mahdollisesti tehdä ulkomaille hieman pidempiä matkoja. Suomessa taas tehdään hieman lyhyempiä matkoja. Tätä tukee myös se, että myös haastatteluista kävi ilmi, että kaksi viidestä haastateltavasta kertoi onnistuneimman matkakokemuksen olleen kahden viikon mittainen, kun taas toiset kaksi viidestä kertoi sen olleen kolmen viikon mittainen. Yksi haastateltavista mainitsi myös sen, että kohteessa oli kunnolla aikaa kierrellä ja tutustua paikkoihin, vaikuttaneen erityisen positiivisesti matkan onnistumiseen.

-Olin yksin yksin reissussa sielä kaks viikkoo- - (Haastateltava 1).

-No se oli ehkä just se et oltiin niinku semmonen pidempi aika (3 viikkoa) sielä- - (Haastateltava 4).

Matkakohde

Yleisellä tasolla selvitettiin myös vastaajien matkailualue ja kohdetyyppimieltymyksiä monivalintakysymyksinä. Kaikista vastaajista 66% vastasi matkailevansa enemmän Suomessa, kuin muualla Euroopassa tai kaukomaissa. Kuitenkin toiseksi eniten eli 34% vastaajista vastasi matkailevansa enemmän Etelä-Euroopassa, kuin muualla. Vastaajista 13 eli 10% kertoi matkustavansa enemmän kaukomailla ja näistä seitsemän vastasi maanosista suosivansa Aasiaa. Vastaajista 2% taas vastasi ettei matkaile missään näistä enempää kuin muualla. (Ks. kuvio 8.)

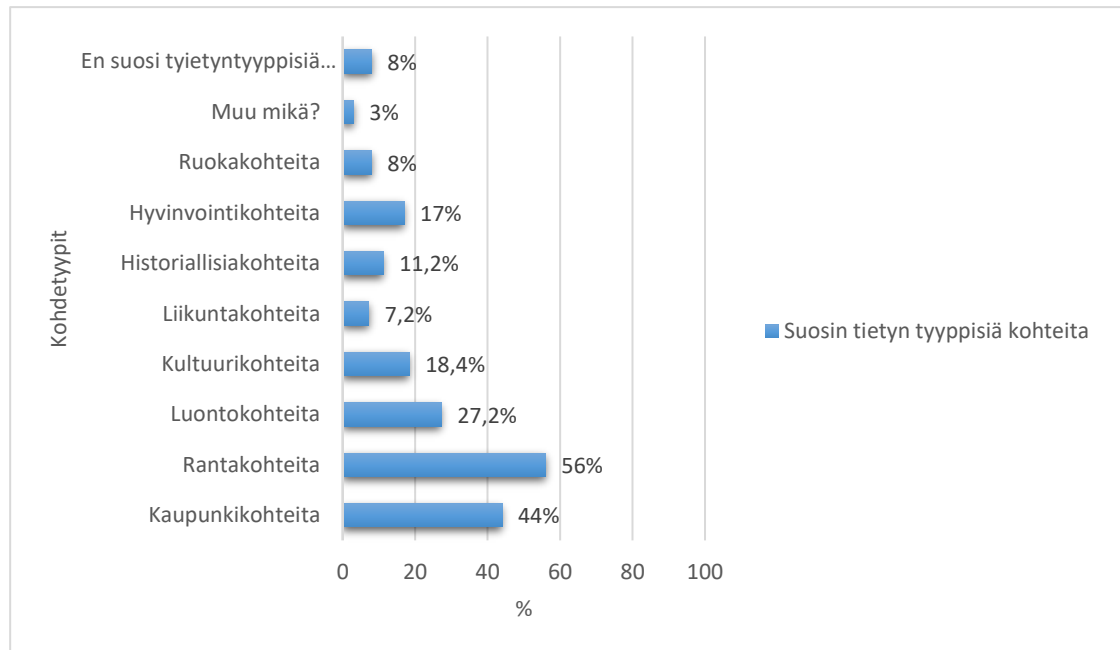

Kuvio 8 Kohdealueet, joilla vastaajat matkailivat eniten (N=125)

Vuonna 2019 Suomessa tehdyistä vapaa-ajanmatkoista selvitettiin avoimella kysymyksellä, myös matkan kohdealue. Suomessa vuonna 2019 tehtyjen matkojenkohde lisäkysymykseen vastasi 114 vastaajaa. Vastauksista ei kuitenkaan noussut esille kukaan selkeästi yhtä tiettyä kohdetta, jossa vastaajat olisivat vierailleet enemmän. Isoimmista kaupungeista kuitenkin 23 mainitsi kohteeksi Helsingin, 17 Turun ja 16 Tampereen. Myös Lappi tai jokin Lapin kunnista mainittiin 16 vastauksessa. Vuonna 2019 tehtyihin ulkomaan matkoihin liittyen taas selvitettiin kohdemaata ja 83 kertyneestä vastauksesta noin 46 eli 56% mainittiin Etelä-Eurooppa tai jokin Etelä-Euroopan maa tai kohde. Baltian maat, tai jokin Baltian maista taas mainittiin kohteeksi 17 vastauksessa eli 5% vastauksista. Vastaajat suosivat siis eniten kotimaan matkailua, jota tukee myös aikaisemmat luvut vuonna 2019 tehdyistä matkoista Suomessa. Vastaajat kuitenkin suosivat selkeästi Suomen jälkeen eniten Etelä-Eurooppaa.

Kohdetyypeistä vastaajat suosivat eniten rantakohteita ja näin vastasi 56% vastaajista. Yllättävintä oli kuitenkin se, että hyvinvointikohteita suosi vain 17% vastaajista. Vähiten eli 7% vastaajista suosi liikuntakohteita, kun taas 8% vastaajista vastasi myös, etteivät he suosi tietyn tyyppisiä kohteita. Muu mikä? kohdan valitsi lähes 3% eli neljä vastaajaa. (Ks. kuvio 9.) Vastauksissa mainittiin muun muassa aurinko, sukulai-

set ja ranta. Tähänkin kysymykseen oli mahdollista valita useampi kuin yksi vaihtoehto, mutta selkeästi suosituimpia kohteita vastaajien joukossa olivat rantakohteet ja kaupunkikohteet.

Kuvio 9 Kohdetyypit joita vastaajat suosivat (N=125)

Vastaajat matkailivat siis eniten Suomessa. Ulkomaille matkustaessaan he kuitenkin suosivat Etelä-Eurooppaa ja lämpöisiä rantakohteita. Tämä ei toisaalta yllätä ottaen huomioon että, myös haastatteluissa kävi ilmi, että viidestä haastateltavasta neljä mainitsi onnistuneimman matkakokemuksen olleen, jossain aurinkoisessa ja lämpöisessä kohteessa.

Kulkuvälineet

Vuonna 2019 tehdyistä Suomen ja ulkomaan vapaa-ajanmatkoista selvitettiin myös, millä kohteisiin matkustettiin. Suomen matkojen kohdalla kysymykseen vastasi 117 vastaajaa. Vastausvaihtoehtoja oli mahdollista valita useampi, mutta suosituin kulkuväline, jota vastaajat hyödynsivät kotimaan matkojen kohteeseen pääsystä, oli henkilöauto. Sillä kertoi matkustaneensa 77% kysymykseen vastanneista vastaajista. Julkisella kulkuneuvolla esimerkiksi junalla tai bussilla vastasi matkustaneensa 37%, len-

täen 5% ja laivalla tai veneellä 2% vastaajista. Kuusi vastaajaa eli 5% vastasi matkustaneensa muulla kulku välineellä. Näistä viisi vastaajaa kertoi matkustaneensa asuntoautolla ja yksi moottoripyörällä.

Samaan kysymykseen, koskien vuonna 2019 tehtyjä ulkomaan matkoja vastasi 84 vastaajaa. Vastaus vaihtoehtoja oli jälleen mahdollista valita useampi, mutta ulkomaan kohteisiin vastaajat, matkustivat eniten lentäen ja näin vastasi 77% kysymykseen vastanneista. Henkilö autolla kertoi matkustaneensa samaisista vastaajista 19%, laivalla 18% ja julkisella kulkuvälineellä esim. bussilla tai junalla taas 10% vastaajista. Muu mikä, kohdan vastasi näistä 84 vastaajasta noin 2% eli kaksi vastaajista ja molemmat näistä kertoi matkustaneensa asuntoautolla.

Vastaajat matkustivat siis kotimaassa eniten henkilöautolla ja julkisilla. Ulkomaille matkustaessa taas hyödynnettiin lähinnä lentoliikennettä. Yllättävää oli kuitenkin laiva matkojen määrän vähyys ottaen huomioon, laivamatkojen kasvavan suosion Suomalaisten matkailu tilastoissa (Suomalaisten matkailu 2019, 2020).

Majoittuminen

Vuonna 2019 tehtyjen kotimaan matkojen majoittumista kartoittavaan kysymykseen vastasi yhteensä 112 vastaajaa. Tähänkin kysymykseen oli mahdollista valita useampi vaihtoehto, mutta 63% kysymykseen vastanneista kertoi majoittuneensa maksullisessa majoituksessa. Näistä 112 vastaajasta taas 45% vastasi yöpyneensä ystävän, perheen tai tutun luona. Omalla vapaa-ajan asunnolla kertoi majoittuneensa 9% kysymykseen vastanneista. Yhtä moni vastaajista vastasi muu mikä kohdan. Vuonna 2019 tehtyjen ulkomaan matkojen kohdalla kysymykseen vastasi 82 vastaajaa kaikista vastaajista. Kysymykseen vastanneista 91% vastasi majoittuneensa maksullisessa majoituksessa. Niin ystävän, perheen tai tutun luona, kuin omalla vapaa-ajan asunnolla kertoi majoittuneensa 2% vastaajista. Muu mikä kohdan taas vastasi 6% vastaajista.

Vuonna 2019 Suomessa tehdyistä matkoista siis yli puolet sisälsi yöpymisen maksullisessa majoituksessa. Kuitenkin yllättävän moni oli majoittunut ilmaisessa majoituksessa, vaikka niiden määrä oli hieman laskussa Suomalaisten matkailutilastoissa (Suomalaisten matkailu 2019, 2020). Myös ulkomailla majoituttiin suurimmaksi osaksi maksullisessa majoituksessa.

Muita matkailutottumuksia

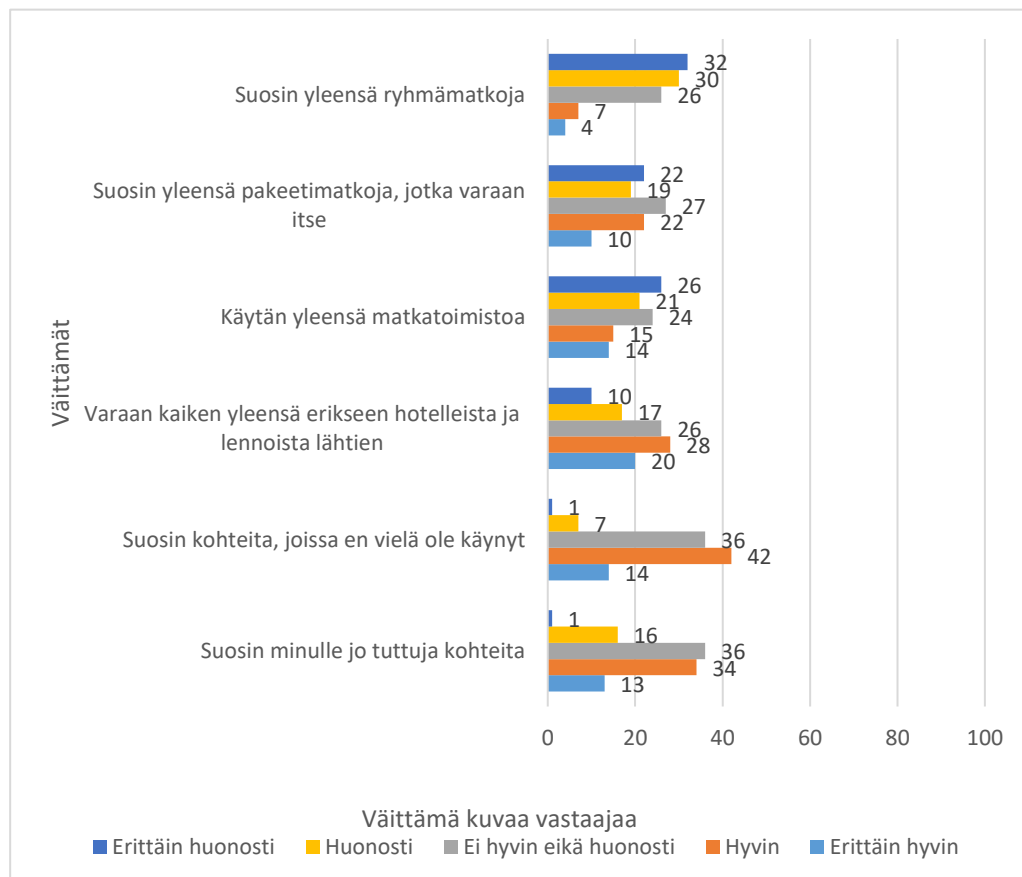
Tutkimuksen toinen osuus selvitti myös pintapuolisesti vastaajien muita matkailutottumuksia, sekä heidän tapojaan varata matkat ja minkä tyyppisiä matkoja he yleensä tekevät. Ensin selvitettiin matkailevatko vastaajat jonkun seurassa. Tähänkin kysymykseen oli vastaajalla mahdollista valita useampi vastausvaihtoehto, mutta heistä 52% matkusti yleensä perheen tai perheenjäsenen seurassa. Vastaajista 32% taas kumppanin seurassa ja 25% ystävän seurassa. Yleensä yksin matkustavia taas oli vähiten eli 19% vastaajista.

Tämän lisäksi selvitettiin minä vuoden aikana vastaajat matkailevat eniten. Vastaajista 88 eli 70% vastasi matkailevansa jonain tiettyinä vuoden aikana enemmän kuin muina. Näin vastanneista 87 vastaajaa vastasi jatko kysymykseen, joka koski vuoden aikaa jona vastaaja matkustaa eniten. Myös tässä kysymyksessä oli vastaajan mahdollista valita useampi vastaus vaihtoehto. Kysymykseen vastanneista 64% vastasi matkustavansa eniten kesällä ja 32% taas talvella. Vastaajista 25% kertoi matkustavansa enemmän keväällä ja 19% syksyllä. Yli puolet vastaajista siis suosi kesää matkailun ajankohtana.

Vastaajia pyydettiin myös vastaamaan, kuinka hyvin kuusi eri matkailutottumuksiin liittyvää väittämää kuvaa heitä asteikolla erittäin hyvin, hyvin, ei hyvin eikä huonosti, huonosti ja erittäin huonosti. Kuten kuviosta 10 käy ilmi vastaajat suosivat hieman enemmän kohteita, joissa ovat jo käyneet, sillä 34% vastasi väittämän, suosin minulle tuttuja kohteita kuvaavan heitä hyvin ja vain 1% vastasi sen kuvaavan heitä erittäin huonosti. Toisaalta vastaukset väittämään, suosin kohteita, joissa en ole vielä käynyt, ovat edellisen väittämän kanssa hieman ristiriidassa, sillä 42% kertoivat väittämän

kuvaavan itseään hyvin. Voidaan siis todeta, vaikka ero ei ole merkittävä, hieman suurempi osa vastaajista suosii yleensä kohteita, jossa ei vielä ole käynyt.

Väittämään, varaan kaiken erikseen hotellista ja lennoista lähtien, vastaukset jakautuivat melko tasaisesti. Silti yleisin vastaus eli 28% vastaajista kertoi väittämän kuvaavan itseään hyvin ja 20% erittäin hyvin. Väittämään käytän yleensä matkatoimistoa, suurempi osa eli 26% vastaajista vastasi väitteen kuvaavan heitä erittäin huonosti ja 21% huonosti. Väittämän, suosin yleensä paketti matkoja, jotka varaan itse, vastaukset jakautuivat taas tasaisemmin. Kuitenkin 22% kertoi väittämän kuvaavan heitä erittäin huonosti ja 19% huonosti, kun taas 10% vastaajista kertoi väittämän kuvaavan heitä erittäin hyvin ja 22% hyvin. Suosin yleensä ryhmä matkoja väittämään yleisin vastaus oli erittäin huonosti ja vastaajista 32% vastasi näin ja vain 4% erittäin hyvin. Toisin sanoen tällä väittämällä oli selkein jakauma, eikä vastaajista kovinkaan moni suosinut ryhmämatkoja (Ks kuvio 10). On siis mahdollista sanoa, että vastaajat varaavat matkansa ja toimivat niillä melko itsenäisesti. He matkailivat eniten kesäisin, jonkun seurassa ja he suosivat hieman enemmän kohteita, joissa eivät ole vielä käyneet

Kuvio 10 Vastaajien suosimat matkatyytit ja varaus tavat (N=125)

5.3 Vastaajien matkojen syy

Kyselyn toinen osa pyrki selvittämään matkailu tottumuksien lisäksi matkojen syitä. Tätä pyrittiin selvittämään avoimilla kysymyksillä, jotka koskivat vuonna 2019 Suomessa ja ulkomailla tehtyjen matkojen tarkoitusta ja ohjelmaa. Suomessa vuonna 2019 tehtyjen matkojen tarkoitusta kartoittavaan kysymykseen kertyi 113 vastausta. Näistä vastauksista etsittiin useammalle vastaukselle yhteisiä teemoja. Vastauksista nousikin esille, että matkojen tarkoitus oli useimmiten loma tai läheiset. Loma teeman alle kuuluivat vastaukset, joissa mainittiin loma, irti otto arjesta, vapaa-aika ja rentoutuminen. Jokin näistä mainittiin noin 40 vastauksessa eli noin 35% vastauksista. Läheiset teemaan kuuluivat vastaukset, joissa taas mainittiin matkan tarkoitukseksi vierailu sukulaisten, ystävien tai tuttavien luona tai heidän tapaamisensa muuten. Tämä mainittiin noin 26 vastauksessa eli noin 23% vastauksista. Muutamissa vastauksissa mainittiin matkan tarkoitukseksi tapahtumat, kuten festivaalit samoin kuin, jokin tietty aktiviteetti tai harrastus. Myös uuteen paikkaan tutustuminen mainittiin muutamassa vastauksessa.

Suomessa vuonna 2019 tehtyjen matkojen ohjelmaa koskevaan kysymykseen kertyi vastauksia 107. Näistä vastauksista nousi esille viisi eri teemaa, joita olivat ruoka, kulttuuri, nähtävyydet, aktiviteetit ja rentoutuminen. Noin 44 vastauksessa eli 41% kysymykseen vastanneista mainitsi matkan ohjelmaan kuuluneen aktiviteetti esimerkiksi liikunta, kaupoissa kiertely tai teemapuistossa kuten esimerkiksi Muumimaailmassa käynti. Vastauksista noin 29 eli 27% mainittiin matkan ohjelmaan kuuluneen ruokailu ravintolassa tai ruokailu yleisesti. Noin 24 vastauksessa eli 22% taas mainittiin matkan ohjelmaan kuuluneen kulttuuria eli esimerkiksi konsertti tai museo vierailu. Noin 20 vastauksessa eli 18 % mainittiin taas matkan ohjelmaan kuuluneen rentoutumista, oleilua tai kylpylä käynti. Nähtävyydet tai niiden kiertely taas mainittiin noin 13 vastauksessa eli 12% vastauksista. Suomessa psoriasista sairastavat matkustavat lähinnä lomailukseen ja tavatakseen läheisiään. Vaikka loman ohjelmaan kuuluneet teemat jakautuivat melko tasaisesti, voidaan silti sanoa, että vastaajien ohjelmat taas koostuivat lähinnä aktiviteeteistä ja ruokailusta.

Vuonna 2019 tehtyjen ulkomaan matkojen tarkoitusta selvittävään kysymykseen taas kertyi 80 vastausta. Näissä noin 13 eli 16% matkan tarkoitukseksi mainittiin auringon otto. Yhtä monessa mainittiin myös oireiden hoito, samoin kuin rentoutuminen. Kuitenkin 47 eli 59% vastauksista matkan tarkoitukseksi mainittiin loma. Matkan ohjelmaa koskevaan kysymykseen taas vastasi 77 vastaajaa. Noin 37-vastaajista eli 59% kysymykseen vastanneista mainitsi matkan ohjelmaan kuuluneen auringon ottoa tai meressä uintia. Vastauksista 34 eli 54% vastaajista mainitsi myös aktiviteetin tai aktiviteettien kuten uinnin, kaupoissa kiertelyn tai patikoinnin olleen osa matkan ohjelmaa. Vastaajista 27 eli 43% taas mainitsi ravintoloissa syömisen tai ruuan ylipäättään olleen osa matkan ohjelmaa. Vastaajista 23 eli 37% taas mainitsi nähtävyyksien kiertelyn tai käynnin teemapuistossa kuuluneen matkan ohjelmaan. Myös rentoutuminen/lepo mainittiin noin 10% eli 6 vastauksessa samoin kuin kulttuuri.

Näiden vastauksien perusteella, voidaankin sanoa, että vastaajat matkustavat ulkomaille lähinnä lomailakseen ja rentoutuakseen. Suoranaisesti oireiden hoitokin on kuitenkin ollut matkan tarkoituksena noin 10% kaikista kyselyyn vastanneista. Epäsuorasti myös auringon otto voidaan katsoa oireiden lievittämiseksi ainakin osassa tapauksissa. Oireiden lievittyminen voi kuitenkin olla vain toissijainen syy ja pelkkä mukava lisä tai auringon otosta voi nauttia ilman, että se suoranaisesti helpottaa oireita. Onkin kuitenkin mahdollista sanoa, oireiden hoito on psoriasista sairastaville yksi syy matkailla ja vaikka se ei olisi matkan pääasia ja tärkein syy, se voi yllättävän usein olla mukana matkan ohjelmassa ja pienemmässä roolissa.

Myös haastattelujen tulokset tukevat tätä sillä aurinkoa ja lämpöä mainitsi odottaneensa matkaltaan neljä viidestä haastateltavasta. Yksi haastateltavista kuitenkin kertoi, ettei aurinko auta hänen oireisiinsa, joten aurinkoa ja lämpöä kaivataan myös muista syistä. Yksi viidestä haastateltavasta mainitsi myös suoranaisesti ihon olevan syy matkustaa.

-Kun psoriasista sairastaa niin iho on se pääasia ja elikkä senhän takia sinne mennään aurinkoa ottamaan siis sillä tavalla, että saa sitä aurinkoo- - (Haastateltava 1)

Haastatteluista kolmesta nousi kuitenkin esille se, että haastateltavien matkoilla tuntui olevan selkeä jako. Joko matka keskittyy vahvasti oireiden helpottamiseen tai ennaltaehkäisyyn tai matkalla on jokin aivan muu syy. Näiden tulosten perusteella voidaan mahdollisesti sanoa, että vastaajat matkailevat joko puhtaasti oireiden hoito ja helpotus tarkoituksessa tai siten että sairaus on toissijainen motiivi tai aivan muista syistä.

5.4 Psoriasisksen rooli vastaajien matkailussa

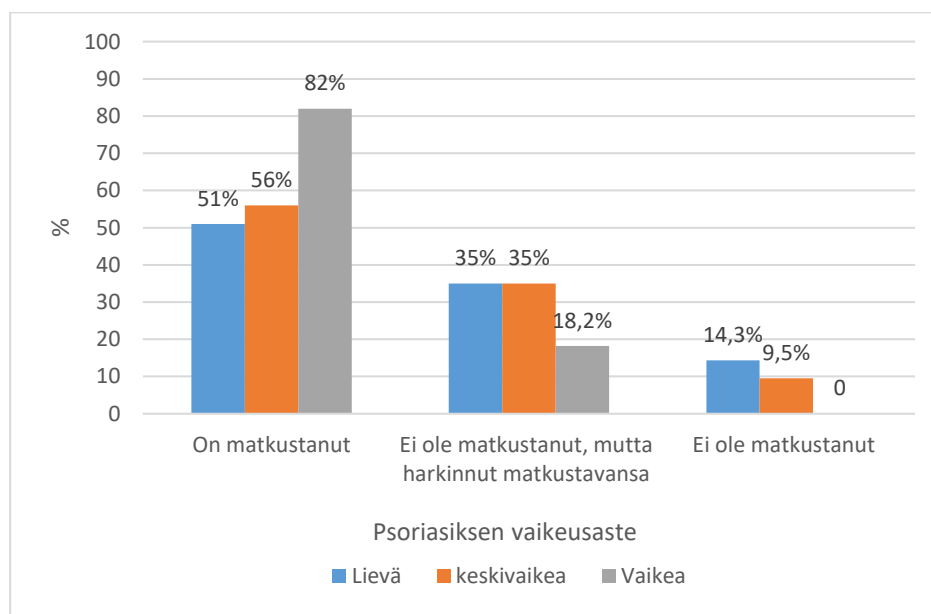
Psoriasisksen roolia vastaajien matkailussa taas pyrittiin selvittämään kyselyn kolmannella osiolla. Se koostui kysymyksistä, jotka selvittivät psoriasisksen vaikutusta vastaajien matkailuun. Tämän lisäksi näitä vastauksia pyrittiin ymmärtämään paremmin ensin jakamalla vastaajat neljään luokkaan diagnoosin iän perusteella ja vertailemalla vastauksia näiden luokkien välillä. Myös psoriasisksen eri vaikeusasteen vastanneiden vastauksia vertailtiin keskenään.

Kyselyn kolmas osio alkoi kuitenkin avoimella kysymyksellä, mitä matkailu sinulle merkitsee psoriaatikkona. Tähän kysymykseen vastasi 122 vastaajista. Näistä vastauksista nousi esille kolme selkeää teemaa, jotka olivat ilmasto, oireiden hoito ja hyvinvointi. Hyvinvointi teeman alle kuuluivat vastaukset, joissa mainittiin muun muassa stressittömyys, irtiotto arjesta ja rentoutuminen. Noin 63 vastauksessa eli noin 52% vastauksista mainittiin jokin näistä. Ilmasto teeman alle meni vastaukset, joissa mainittiin aurinko, meri vesi ja etelä. Jokin näistä ilmeni yhteensä noin 37 vastauksessa eli 30% vastauksista. Oireiden hoito teeman alle menivät vastaukset joissa, mainittiin muun muassa ihon hoito tai oireiden helpottaminen. Jonkin näistä sisälsi noin 32 vastauksista eli noin 26% vastauksista. Vastauksista vain neljässä mainittiin, ettei matkailu merkitse paljoa, ollenkaan tai sen enempää kuin muille matkailijoille. Muutamassa vastauksessa kävi myös ilmi, että matkailu on erittäin mieluista, mutta ei psoriasisksen takia.

Tämän jälkeen alkoivat tarkemmat kysymykset psoriasisksen vaikutuksista. Yksi näistä oli, oletko koskaan matkustanut tai harkinnut matkustavasi Suomessa tai ulkomailla

hoitaaksesi psoriasiasi. Kaikista kyselyyn vastanneista vastaajista 56% vastasi matkustaneensa Psoriasiksen takia ja 34% kertoi harkinneensa sitä. Vertailtaessa vastauksia psoriasiksen eri vaikeusasteen vastanneiden kesken kävi ilmi, ettei tilastollisesti merkitsevää eroa vastaajien kesken ollut. Myöskään diagnoosin eri ikäluokkien välillä ei näyttänyt olevan merkittäviä eroja. Khiin neliötestin perusteella näissä molemmissa P- arvo oli nimittäin yli 0,05. Vastaukset jakautuivatkin etenkin jälkimmäiseen melko tasaisesti.

Tästä huolimatta huomioitavaa on, että vastaajista, jotka arvioivat psoriasiksensa olevan vaikea, kaikki olivat vähintään harkinneet matkailua hoitaakseen psoriasistaan ja suurin osa eli 82% oli matkustaneet sen takia. Keskvaikeaksi psoriasiksensa arvioineista taas 56% ja lieväksi psoriasiksensa arvioineista 51% kertoi matkustaneensa hoitaakseen psoriasistaan. (Ks. kuvio 11.) Nämä tulokset saattavat siis viitata hieman siihen, että vaikeaa psoriasista sairastavat matkailisivat sairautensa takia hieman enemmän, vaikka ero ei tilastollisesti ollut merkittävä.

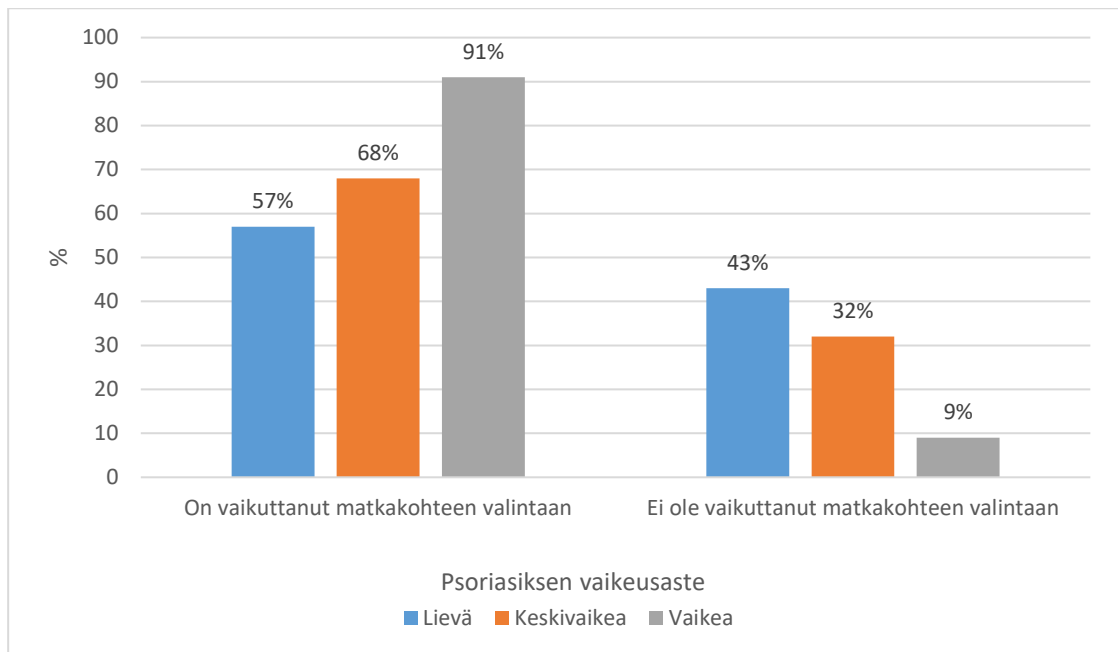
Kuvio 11 Psoriasiksen vaikeusasteen vaikutus vastaajien matkustamiseen hoitaakseen psoriasiksen oireita (N=123)

Kaikkia vastaajia, jotka vastasivat harkinneensa matkustaneensa tai matkustaneensa hoitaakseen psoriasistaan pyydettiin myös vastaamaan avoimeen kysymyksen, millaisiin kohteisiin he matkustivat tai suunnittelivat matkustavansa. Suurimmassa osassa

näistä 103 vastauksesta mainittiin aurinko, meri vesi ja rannat tai jokin tietty etelän aurinko varma kohde. Jokin näistä mainittiin noin 85 vastauksessa eli 82% vastauksista. Ne muutamat kohdat, joissa edellisiä ei mainittu mainittiin muun muassa kylpylät ja kaupunkiloma.

Matkailu merkitsee siis etenkin vaikeaa psoriasisista sairastaville vastaajille sairauden kannalta yllättävän paljon. Psoriasis oli saanut kaikista vastaajista noin puolet matkustamaan ja lopuista suurimman osan harkitsemaan matkailua. Voisikin siis sanoa, että vaikka matkailu ei puhtaasti aina merkkää vastaajille oireiden hoitoa, se merkasi puolelle koko kyselyyn vastanneista rentoutumista ja hyvinvointia yleisesti. Mahdollisesti siis myös oireiden ennaltaehkäisyä.

Psoriasiksen roolia pyrittiin selvittämään myös kysymällä, onko psoriasiksella ollut vaikutusta matkailun eri osa-alueisiin. Ensin kysymällä onko psoriasis, joskus vaikuttanut vastaajien matkakohteen valintaan. Kaikista 125 vastaajasta 66% vastasi tähän kyllä. Kun eri psoriasiksen vaikeusasteen vastanneiden ja diagnoosien eri ikäluokkien vastaukset ristiintaulukoitiin ja tehtiin Khiin neliötestit ei näidenkään välillä käynyt ilmi tilastollisesti merkittävää eroa. Etenkin diagnoosin ikäluokkien välillä vastaukset jakautuivat melko tasaisesti. Verrattuna muihin vastaajiin, vastaajista, joilla diagnoosi oli ollut 31-vuotta tai pidempään hieman suurempi osa eli 77% vastasi kyllä. Eri psoriasiksen vaikeusasteen ilmoittaneiden kesken ero oli kuitenkin hieman suurempi ja vastaajista, jotka ilmoittivat psoriasiksensa olevan vaikea 90% vastasi kyllä (Ks. kuvio 12).

Kuvio 12 Psoriasiksen vaikeusasteen vaikutus matkakohteen valinttaan (N=123)

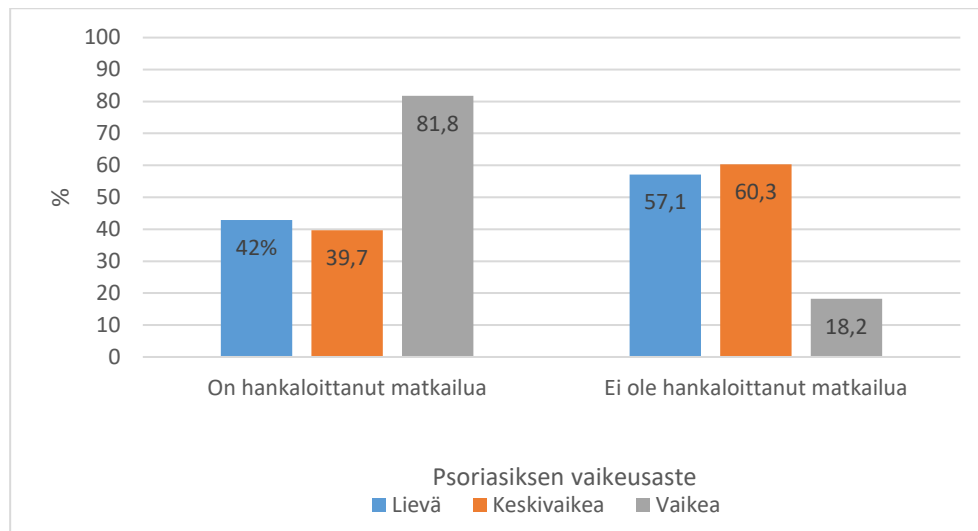
Kyllä, vastanneita pyydettiin vielä kertomaan avoimeen vastaus kenttään, millä tavoin psoriasis on vaikuttanut matkakohteen valintaan. Näistä 81 vastauksesta nousi myös kaksi selkeää eri teemaa, joita olivat ilmasto ja esteettömyys. Ilmasto teema sisälsi kaikki vastaukset, joissa mainittiin aurinko, merivesi, etelä ja rannat. Nämä mainittiin noin 39 vastauksessa eli 48% vastauksista. Esteettömyys teema taas sisälsi kaikki vastaukset, joissa mainittiin muun muassa oireiden esimerkiksi kivun hankaloitavan tai jopa estävän tietyn tyyppisen matkailun jollain tapaa. Tämän lisäksi teema pitää sisällään vastaukset, joissa mainittiin psoriasiksen luomat ulkonäkö paineet. Tämä teema nousi esille noin 22% vastauksista. Myös ihon hoito ja oireiden helpotus nousi esille useammassa vastauksessa. Kaiken kaikkiaan vastauksissa näkyi melko selkeä jako, joko psoriasis on vaikuttanut kohteen valintaan siten, että kohde valitaan sen perusteella, missä oireet helpottavat tai sen perusteella, mihin oireet sallivat matkustaa. Esimerkiksi muutamassa vastauksessa mainittiin, että kylpylät tai ranta on pois suljettu vaihtoehto, kun iho oireilee paljon.

Samoin hieman yli puolet vastaajista eli 54% kertoi psoriasiksen vaikuttaneen joskus matkan ohjelmaan. Vertailtaessa jälleen eri vaikeusasteen vastanneiden ja diagnoosin ikä luokkien vastauksia, ei ryhmien väliltä löytynyt tilastollisesti merkitseviä eroja

khiin neliötestillä. Vastaukset jakautuivat siis jälleen melko tasaisesti molemmissa ristiintaulukoinneissa. Jälleen vaikka ero ei ollut merkittävä vastaajat, jotka vastasivat psoriasiksensa olevan vaikea ja vastaajat, joilla diagnoosi on ollut 31-vuotta tai pidempään vastasivat hieman useammin kyllä kuin muut.

Näin vastanneita pyydettiin jälleen vastaamaan avoimeen kysymykseen, millä tavoin psoriasis on vaikuttanut matkan ohjelmaan. Näissä 66 avoimessa vastauksessa nousi esille selkeimmin, samat kaksi teemaa kuin edellisessäkin eli esteettömyys ja ilmasto. Esteettömyys teema tosin nousi esille enemmän tämän kysymyksen vastauksissa ja se tulikin ilmi noin 33 vastauksessa eli 50% vastauksista. Erityisesti vastauksista nousi esille nivel oireiden rajoittavuus. Ilmasto teema nousi esille noin 26 vastauksessa eli 39% vastauksista ja koska kysymys koski matkan ohjelmaa esille nousi erityisesti auringon otto ja merivedessä uiminen. Vastauksissa toistuikin jälleen sama jako ehkä vielä hieman selkeämmin, kuin edellisen kysymyksen vastauksissa. Ohjelmaan valikoitui joko tekemistä, jonka oireet sallivat tai tekemistä, joka helpottaa oireita.

Tämän valossa hieman yllättävää olikin, että vastaajista isompi osa eli 55% koki ettei psoriasis ollut hankaloittanut heidän matkailuaan. Vertailtaessa diagnoosin ikäluokkia ei khiin neliötesti osoittanut tilastollisesti merkittäviä eroja näiden luokkien välillä. Mainittavaa kuitenkin on, että tällä kertaa muihin luokkiin verrattuna vastaajista, joilla diagnoosi oli ollut 11-20-vuotta isompi osa vastasi kyllä. Eri psoriasisasteen vastanneiden vastauksia vertailtaessa selvisi kuitenkin, että vastaajista, jotka vastasivat psoriasiksensa olevan vaikea selkeästi suurempi osa vastasi tähän psoriasisasteen joskus hankaloittaneen heidän matkailuaan, mikä ei toisaalta yllätä (Ks. kuvio 13). Myös Khiin neliötesti varmisti tämän eron tilastollisesti merkittäväksi, sillä P-arvo oli 0,03.

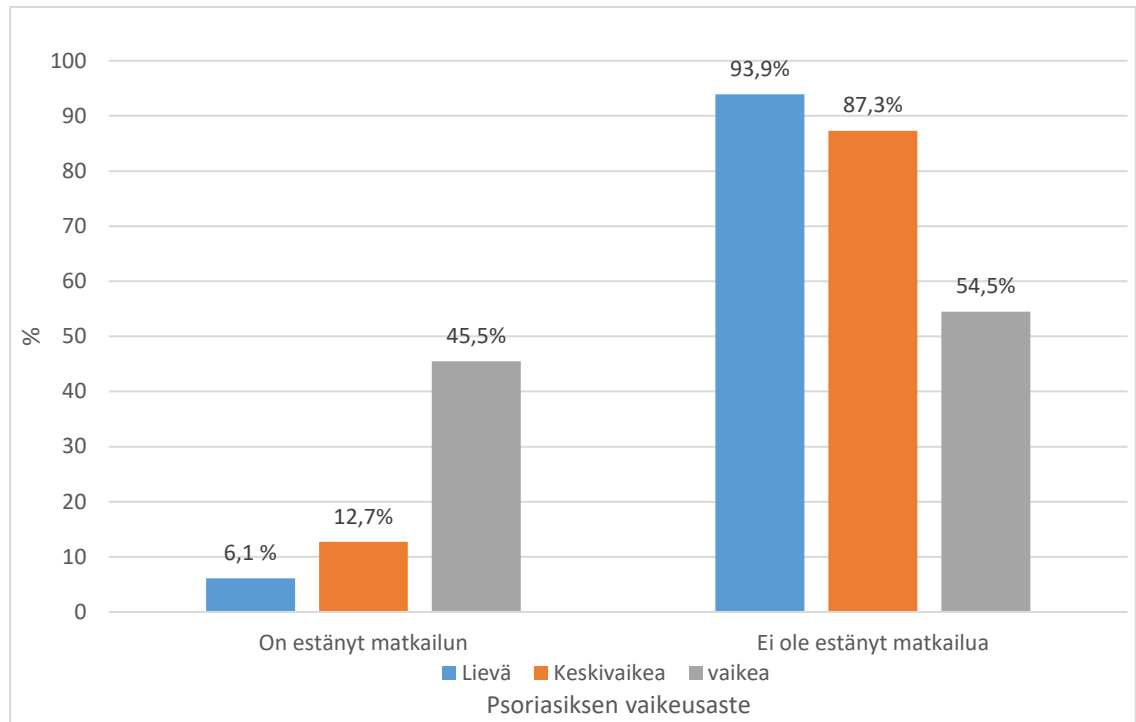

Kuvio 13 Psoriasisin vaikeusasteen vaikutus matkailun hankaloitumisen (N=123)

Vastaajia, jotka vastasivat psoriasisin hankaloittaneen matkailuaan, pyydettiin jälleen vastaamaan avoimeen jatko kysymykseen, millä tavoin se hankaloitti. Näistä vastauksesta nousi esille kolme eri teemaa, joita olivat lääkkeet, esteettömyys ja yleisesti oireet. Yleisesti oireet teeman alle kuului vastaukset, joissa mainittiin yleisesti oireiden, kuten kivun hankaloittaneen matkailua. Nämä mainittiin kaikista 55 vastauksesta noin 21 eli noin 38% vastauksista. Esteettömyys teeman alle kuului vastaukset, joissa mainittiin oireiden aiheuttama liikkumisen hankaloituminen ja epävarmuus tai häpeä omaa ulkonäköä kohtaan. Jokin näistä mainittiin noin 20 vastauksessa eli noin 36% vastauksista. Lääkkeet teeman alle kuuluvat vastaukset, joissa mainittiin muun muassa lääkkeiden ja rasvojen kuljetuksen ja käytön hankaluus matkaillessa. Jonkin näistä mainitsi noin 10 vastaajista eli se tuli esille 18% vastauksista. Neljässä vastauksessa mainittiin myös infektoriskin hankaloittaneen matkailua, esimerkiksi eräässä vastauksessa mainittiin, että rikki mennyt iho oli estänyt uimisen altaassa ja meressä.

Vastaajista kuitenkin vain 13% vastasi kyllä kysyttäessä onko psoriasis koskaan estänyt vastaajan matkailua. Vertailtaessa eri diagnoosin ikäluokkia ei niiden välillä jälleen löytynyt tilastollisesti merkitsevää eroa khiin neliötestillä. Tosin jälleen verrattuna muihin ryhmiin hieman suurempi osa eli 17 % vastaajista, joilla psoriasis diagnoosi on ollut 31-vuotta tai yli vastasi kyllä.

Eri psoriasisksen vaikeusasteen vastanneiden vastauksia verrattaessa, kyllä vastasi eniten vastaajat, jotka vastasivat psoriasisensa olevan vaikea. Eniten ei vastauksia taas vastasi vastaajat, jotka vastasivat psoriasisensa olevan lievä (Ks. kuvio 14). Khiin neliötestikin osoitti tilastollisestikin merkitsevän eron näiden ryhmien välillä, sillä P-arvo oli 0,002. Toisin sanoen vaikea psoriasis estää matkailun useammin kuin lievä tai keskivaikea, mikä ei kuitenkaan toisaalta yllätä.

Kuvio 14 Psoriasisksen vaikeusasteen vaikutus matkailun estymiseen (N=123)

Kyllä vastanneita, joita oli yhteensä 16 pyydettiin jälleen vastaamaan avoimeen jatko kysymykseen, millä tavalla psoriasis sen esti. Kaikki vastaajat vastasivat kysymykseen ja seitsemän heistä mainitsi yleisesti, oireilleensa niin pahasti, ettei matkailu ollut mahdollista. Neljä vastaajista taas mainitsi nimenomaan nivel oireiden olleen niin pahoja, ettei matkustaminen onnistunut, kun taas kolme mainitsi iho oireiden estäneen matkailun.

Näiden tuloksien varjossa onkin melko selvää, että psoriasisella on melko suuri rooli psoriasisista sairastavan matkailussa. Vaikka oireet ovat osalla vastaajilla hankaloittaneet tai jopa estäneet matkailun, vaikuttaisi kuitenkin, että psoriasis on useammin saanut matkustamaan, kuin estänyt sen täysin. Vertailtaessa eri ryhmien vastauksia selvisi myös lieviä merkkiä siitä, että vaikea Psoriasis vaikuttaa matkailuun enemmän.

Erot eivät kuitenkaan ollut kovinkaan merkittäviä, mikä yllätti ottaen huomioon, kuinka haastava psoriasis voi vaikeana olla, vaikka toisaalta pienemmällä osuudella diagnosoiduista sairauden katsotaan oireilevan vaikeasti. Tämä kuitenkin osoittaa, hieman että psoriasista sairastavana matkailu ei välttämättä ole niin yksiselitteistä.

Vastaajilta kysyttiin myös, ovatko he osallistuneet Psoriasisliiton aurinkopainotteiselle sopeutumisvalmennukselle. Vastaajista 30 % vastasi osallistuneensa Psoriasisliiton aurinkopainotteiselle sopeutumisvalmennukselle ja 26% vastasi vain ettei ollut osallistunut. 30% vastasi kuitenkin ettei ollut osallistunut, mutta voisi kuvitella osallistuvansa tulevaisuudessa. Loput 14% vastasi osallistuneensa aiemmin ja voisi kuvitella osallistuvansa tulevaisuudessakin. Toisin sanoen hieman alle puolet vastaajista oli jo osallistunut aurinkopainotteiselle sopeutumisvalmennukselle ja kysyntää niille on tulevaisuudessakin.

Näitä aiemmin tässä luvussa kerrottuja tuloksia psoriasisroolista psoriasista sairastavien matkailussa pyrittiin vielä tukemaan ja ymmärtämään paremmin, vertailemalla eri diagnoosin ikäluokkien ja psoriasisasteen vastanneiden matkojen määriä (Liitteet 3-5). Tämän lisäksi vertailtiin vielä samaisten diagnoosin eri ikäluokkien ja eri psoriasisasteen vastanneiden matkojen kestoa (Liitteet 6 ja 7). Ristiintaulukoinneilla selvitettiin vaikuttaako se, kuinka kauan psoriasisdiagnoosi on ollut tai kuinka vaikeaksi sairauden oireet koetaan, vastaajien matkojen määrään ja pituuteen.

Matkojen määrien vertailu

Ensin ristiintaulukoitiin ja vertailtiin diagnoosin ikäluokkien keskimäärisiä arvioita matkojen määrästä vuodessa. Vastausten luokat, joita ristiintaulukoinnissa hyödynnettiin käyvät ilmi liitteestä 3. Analyysistä jätettiin kuitenkin alkuun pois, ei matkustanut vastaukset eli kolme vastausta. Ristiintaulukoinnilla selvisi, ettei psoriasisdiagnoosin eri ikäluokkien vastauksissa ollut merkittävää eroa. Kuten liitteestä 3 käy ilmi P-arvo oli 0,925 eli huomattavasti suurempi kuin 0,05, joten erot ryhmien välillä eivät olleet tilastollisesti merkittäviä. Tilanne oli sama, vaikka ristiintaulukointi suoritettiin toisenkin kerran, jolloin myös ei matkustanut vastaukset olivat mukana.

Vastauksia kertyi jokaisesta ikäluokasta melko tasaisesti, mutta eniten eli 37 vastausta kertyi vastaajilta, joilla diagnoosi oli ollut alle 10-vuotta. Vähiten eli 24 vastausta taas kertyi vastaajilta, joilla diagnoosi oli ollut 21-30-vuotta. Jokaisessa diagnoosin ikäluokassa yleisin matkojen määrä oli keskimäärin 1-2-matkaa vuodessa. Vaikka prosentuaalisesti erot olivatkin pieniä, eniten pidempiä matkoja eli viisi tai yli viisi matkaa tekivät vastaajat, joilla diagnoosi oli ollut 31-vuotta tai pidempään. (Ks. liite 3.)

Vertailtaessa eri psoriasisiksen vaikeusasteen vastanneiden keskimääräisiä arvioita matkojen määrästä, selvisi ettei näidenkään ryhmien välillä ollut tilastollisesti merkittävää eroa eli ettei psoriasisiksen vaikeusasteellakaan ollut selkeää vaikutusta matkojen määrin. Kuten liitteestä 3 käy ilmi, P-arvo oli 0,304 eli jälleen yli 0,05. Matkojen määrät siis jakautuivat suht. tasaisesti vastaajien kesken. Ristiintaulukoinnissa hyödynnettiin matkojen määrien kanssa, samaa luokittelua kuin vertailtaessa diagnoosin ikäryhmiä. Ei matkustanut vastaukset eivät siis tässäkin analyysissä ollut mukana, mutta tilanne ei muuttunut, vaikka ristiintaulukointi suoritettiin myös siten, että ei matkustanut vastaukset olivat mukana. Tällöin hajontaa oli vain enemmän.

Kuten liitteestä 3 käy ilmi vastauksia yhteensä vastauksia kertyi 61 eli eniten vastaajilta, jotka arvioivat psoriasisiksen keskivaikeaksi. Pienin ryhmä taas oli vastaajat, jotka arvioivat psoriasisiksen vaikeaksi, joilta vastauksia kertyi 11. Erot prosentuaalisesti eivät jälleen olleet kovinkaan suuria. Kuitenkin eniten matkoja eli keskimäärin viisi tai yli viisi matkaa vuodessa vastasivat tekevänsä vastaajat, jotka kertoivat psoriasisiksen olevan keskivaikea. Vähiten vaikuttivat matkailevan taas vastaajat, jotka kokivat psoriasisiksen vaikeaksi. (Ks. liite 3).

Ristiintaulukoitaessa ja vertailtaessa eri diagnoosin ikäluokkien Suomessa vuonna 2019 tehtyjen matkojen määriä hyödynnettiin liitteestä 4 ilmi käyvää luokittelua. Se oli sama kuin vertailtaessa diagnoosin eri ikäluokkia ja keskimäärin arvioita matkojen määrästä vuodessa. Tällä kertaa tosin, ei matkustanut vastauksia eli puuttuvia vastauksia oli seitsemän. Tulos oli myös sama kuin aikaisemmassa ristiintaulukoinnissa, eli erot diagnoosin ikäluokkien välillä Suomessa vuonna 2019 tehtyjen matkojen määrissä eivät olleet tilastollisesti merkittäviä. Eikä tilanne muuttunut tälläkään kertaa,

vaikka analyysi suoritettiin niin, että ei matkustanut vastaukset oli mukana. Kuten liitteestä 4 käy jälleen ilmi P-arvo oli 0,772 eli yli 0,05. Jälleen enemmän vastauksia oli kertynyt vastaajilta, joilla diagnoosi on ollut alle 10-vuotta, ero ryhmien välillä ei kuitenkaan ollut kovinkaan suuri. Myös näiden matkojen määrissä, kaikissa ryhmissä yleisin matkojen määrä oli 1-2-matkaa. Vaikka erot ei prosentuaalisesti olleet kovinkaan suuria eniten matkoja suomessa vuonna 2019 teki vastaajat, joilla diagnoosi oli ollut 21-30-vuotta.

Vertailtaessa Suomessa vuonna 2019 tehtyjen matkojen määriä eri psoriasisksen vaikeusasteen vastanneiden kesken, ei ryhmien välillä ollut tilastollisesti merkittävää eroja. Kuten liitteestä 4 käy ilmi P-arvo oli 0,396 eli tässäkin tapauksessa yli 0,05. Luokittelu oli tässäkin tapauksessa sama, kuin vertailtaessa diagnoosin ikä ryhmiä ja ei matkustanut vastaukset eivät olleet mukana. Tulos oli kuitenkin sama, vaikka ristiintaulukointi suoritettiin jälleen myös siten, että ei matkustanut vastaukset olivat mukana. Hajontaa oli jälleen tällöin vielä enemmän kuin aikaisemmassa ristiintaulukoinnissa.

Vastauksia yhteensä kertyi eniten jälleen vastaajilta, jotka arvioivat psoriasisensa olevan keskivaikea vähiten vastaajilta, jotka arvioivat sen vaikeaksi. Vaikka erot prosentuaalisesti tälläkin kertaa olivat melko pieniä, hieman enemmän matkoja eli viisi tai yli viisi matkaa suomessa vuonna 2019 kertoi tehneensä vastaajat, jotka arvioivat psoriasisensa olevan lievä. Kuten liitteestä 4 käy ilmi kuitenkin lähes yhtä moni heistä kertoi tehneensä 1-2-matkaa Suomessa vuonna 2019.

Ristiintaulukoitaessa ja vertailtaessa ulkomaille vuonna 2019 tehtyjen matkojen määriä eri diagnoosin ikäluokkien kesken, matkojen määrä vastaukset luokiteltiin tällä kertaa hieman eri tavalla, jotta analyysi onnistuisi paremmin. Luokittelu käy ilmi liitteestä 5, mutta ei matkustanut vastaukset olivat tällä kertaa mukana analyysissä. Myöskään ulkomaan matkojen määrissä ei psoriasis diagnoosin eri-ikä luokissa ollut tilastollisesti merkittäviä eroja, sillä kuten liitteestä 5 käy ilmi oli P-arvo 0,344 eli jälleen reippaasti yli 0,05.

Vastauksia kertyi jälleen jokaisesta ikäluokasta melko tasaisesti. Prosentuaalisestikin vastaukset jakautuivat melko tasaisesti. Eniten eli kolme tai yli kolme matkaa vastasi tehneensä vastaajat, joilla diagnoosi oli ollut 11–20-vuotta. Ei matkustanut vastauksia oli kuitenkin lähes yhtä monta riippumatta diagnoosin ikä luokasta ja vastaukset jakautuivat melko tasaisesti eri luokkiin.

Vertailtaessa vuonna 2019 tehtyjen ulkomaan matkojen määriä eri psoriasisksen vaikeusasteen arvioineiden vastaajien kesken, kuten liitteestä 5 käy ilmi P-arvo oli 0,079 eli jo huomattavasti lähempänä 0,05, mutta ei kuitenkaan vieläkään alle sen. Toisin sanoen tilastollisesti merkittävää eroa ryhmien välillä ei ollut. Luokittelu oli sama kuin vertailtaessa diagnoosin ikä ryhmien vuonna 2019 tehtyjen ulkomaan matkojen määriä ja vastauksia matkojen määrä kysymykseen puuttui kaksi.

Huomioitavaa on kuitenkin, että vastauksia kertyi kaikista ryhmistä lähes yhtä paljon, kun aikaisemmissa ristiin taulukoinneissa. Tästä huolimatta vastaajista, jotka arvioivat psoriasisensa olevan vaikea, vain 18% vastasi etteivät he olleet tehneet yhtään vapaa-ajan matkaa ulkomaille vuonna 2019. Kuitenkin vastaajista, jotka kertoivat psoriasisensa olevan lievä 36% ja keskivaikean vastanneista 32% vastasi näin. Vaikeaa psoriasisista sairastavat saattoivat siis matkustaa vuonna 2019 ulkomaille hieman enemmän kuin muut vastaajista.

Voidaankin siis melko varmasti sanoa, ettei sillä, kuinka kauan psoriasis diagnoosi on ollut, ole vaikutusta, kuinka paljon vastaajat matkustivat ja kaikissa kolmessa ristiin taulukossa vastaukset jakautuivat melko tasaisesti. Lievästi kuitenkin vaikutti, että yleisesti vastaajat, joilla diagnoosi on ollut vasta alle 10-vuotta ja ne vastaajat, joilla diagnoosi on ollut 31-vuotta tai pidempään matkailevat hieman enemmän kuin he, joilla diagnoosi on ollut 11-20-vuotta tai 21-30-vuotta. Myöskään eri psoriasisksen vaikeusasteen vastanneiden kesken ei ilmennyt merkittäviä eroavaisuuksia matkojen määrissä. Ainoastaan ulkomaan matkojen kohdalla P-arvo oli pienempi, mutta ei vielä tarpeeksi pieni, jotta erot olisivat merkittäviä.

Matkan pituuksien vertailu

Ristiintaulukoitaessa ja vertailtaessa eri diagnoosin ikäluokkien yön yli kestävien matkojen pituuksia, todettiin, ettei luokkien välillä ollut tilastollisesti merkittäviä eroavaisuuksia. Toisin sanoen, sillä kuinka kauan psoriasis diagnoosi oli ollut ei ollut vaikutusta myöskään vastaajien keskimääräiseen arvioon yön yli kestäneiden matkojen pituudesta. Kuten liitteestä 6 käy ilmi P-arvo oli 0,586 eli jälleen yli 0,05. Ristiintaulukoinnissa hyödynnettiin liitteestä 6 ilmi käyvää luokittelua. Matkojen pituus vastauksia kertyi kuitenkin vain 99, joten ensimmäinen luokka onkin tyhjä vastaukset, jotta ristiintaulukointi olisi luotettavampi.

Vastauksia kertyi jälleen melko tasaisesti kaikilta eri diagnoosin ikäluokilta. Vastaajat tekivät hieman enemmän yli viiden päivän mittaisia matkoja. Näitä pidempiä matkoja teki hieman enemmän vastaajat, joilla psoriasis diagnoosi oli ollut 11-20-vuotta. Lyhyempiä matkoja vaikutti tekevän vastaajat, joilla diagnoosi oli ollut 21-30-vuotta, sillä verrattuna muihin luokkiin, heistä isompi osa jätti vastaamatta matkan pituus kysymykseen. He myös vastasivat muita ikäluokkia enemmän tekevänsä 1-2-päivää kestäviä matkoja.

Ristiintaulukoitaessa ja vertailtaessa vielä eri diagnoosin ikäluokkien vuonna 2019 suomessa tehdyn matkojen pituuksia, ei näidenkään välillä ilmennyt selkeitä tilastollisesti merkittäviä eroja. Kuten Liitteestä 7 käy ilmi P-arvo oli 0,167 eli tässäkin ristiintaulukoinnissa yli 0,05. Luokittelussa hyödynnettiin muuten samaa edellisen taulukoinnin luokittelua, mutta koska matkan pituus kysymykseen vastasi lähes kaikki ja vastaajia puuttui vain 11, ei tyhjien vastausten luokkaa tarvittu.

Myös tähän vastauksia kertyi melko tasaisesti kaikista ikäluokista ja luvut jakautuivat melko tasaisesti. Huomioitavaa on kuitenkin se, että vastaajat, joilla psoriasis diagnoosi oli ollut 11-20-vuotta tekivät enemmän pidempiä viisi päivää tai yli viisi päivää kestäviä matkoja. Kaikissa muissa ikäluokissa yleisin vastaus oli 1-3-päivää.

Näiden tuloksien nojalla voidaan sanoa, ettei sillä kuinka pitkään psoriasis diagnoosi on ollut, ole vaikutusta vastaajien matkojen pituuteen. Tämä toisaalta yllätti, sillä diagnoosin juuri saatua, jos oireet ovat pahoja saattaisi herkemmin lähteä pi-

demmällekkin matkalle. Toisaalta myös tietoa sairaudesta ei välttämättä tässä vaiheessa vielä ole tarpeeksi. Tämän lisäksi tulos ei toisaalta yllättänyt ottaen huomioon kuinka aaltoilevia psoriasisksen oireet ovat ja pidempiä matkoja saatetaan tehdä, missä vaiheessa tahansa.

Vertailtaessa vielä eri psoriasisksen vaikeusasteen arvioineiden matkojen pituuksia ei niissäkään käynyt ilmi selkeitä, tilastollisesti merkittäviä eroja eri ryhmien välillä. Tämä toistui niin yön yli kestäneiden matkojen kanssa, kuin suomen matkojen pituuden kanssa. Kuten liitteistä 6 ja 7 käy ilmi molemmissa oli P-arvo jälleen reilusti yli 0,05. Tulos oli sama, vaikka ristiintaulukointi suoritettiin toisen kerran myös niin, että myös yön yli kestäneiden matkojen pituus kysymyksen puuttuneet vastaukset olivat mukana.

Molempiin ristintaulukointeihin kertyi vastauksia kaikista ryhmistä samassa suhteessa kuin aikeisemmissa psoriasisksen vaikeusasteen ristiintaulukoinneissa. Huomiointavaa on kuitenkin, että yleisiä arvioita matkojen kestosta vertailtaessa, vastaajista jotka, kertoivat psoriasisensa olevan lievä 60% kertoi tekevänsä pidempiä neljä päivää tai yli kestäviä matkoja. Kummassakaan ryhmässä keskivaikean tai vaikean psoriasisksen vastanneista vastaajista ei näin suuri osa vastannut näin. Yleisesti siis lievää psoriasista sairastavat saattavat tehdä hieman pidempiä matkoja.

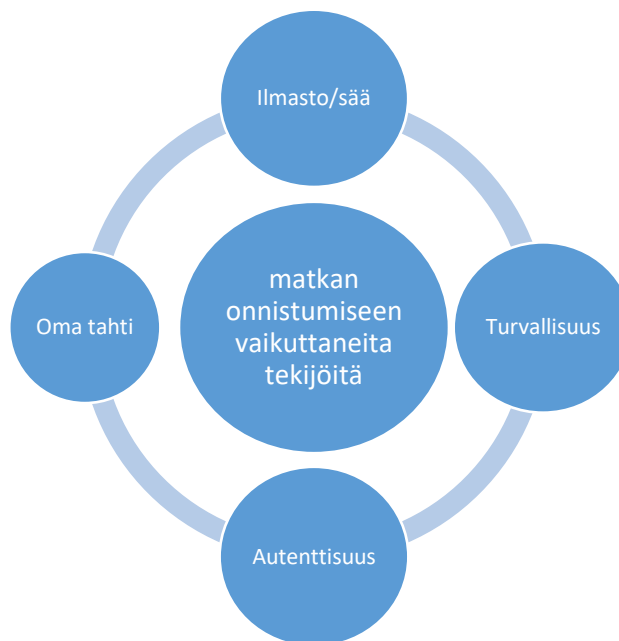
Suomessa vuonna 2019 tehtyjen matkojen keston kanssa vastaukset taas jakautuivat jälleen melko tasaisesti. Yllättäen kuitenkin vastaajista, jotka kertoivat psoriasisensa olevan vaikea 45% eli suurempi osa vastasi tekevänsä viisi päivää tai pidempiä matkoja. kun taas lieväksi ja keskivaikeaksi psoriasisensa arvioineet tekivät vuonna 2019 eniten lyhyempiä eli 3-4-päivää kestäviä matkoja.

Näiden tuloksien valossa psoriasisksen rooli on siis loppujen lopuksi hieman ristiriitainen. Vastaajista noin puolet on matkaillut psoriasisensa takia ja se on vaikuttanut kohteen valintaan ja matkan ohjelmaan noin puolella ja 12% jopa estänyt matkailun. Ristiintaulukoinnin perusteella ei kuitenkaan voida sanoa, että sillä kuinka kauan diagnoosi on ollut tai kuinka vaikeaksi psoriasis vastaus hetkellä koettiin, olisi vaikutusta matkojen määriin tai pituuteen.

5.5 Psoriasisista sairastavien kokemuksia matkoilta

Haastateltavien taustatiedot saatiin osittain kyselyn pohjalta, mutta haastattelu rungon ensimmäinen teema oli tämänhetkinen elämän tilanne. Viidestä haastateltavasta, yksi kertoi olevansa eläkkeellä, yksi opiskelevansa, yksi normaalisti työelämässä ja kaksi kertoi olevansa sairauslomalla. Heidän keski-ikänsä oli 50-vuotta kuten kyselyyn vastanneidenkin. Neljä haastateltavista oli naisia ja yksi mies. Haastateltavista vain yhdellä oli iho- ja nivelpsoriasis diagnoosi ja lopuilla neljällä ihopsoriasis.

Haastattelujen toinen teema oli onnistuneimmat ja huonoimmat matkailu kokemukset. Kolmas teema taas odotukset näille matkoille. Näistä teemoista keskustelemalla pyrittiin haastatteluista löytämään yhteisiä haastateltavien matkoihin vaikuttaneita tekijöitä. Vastauksista nousi esille neljä teemaa, jotka olivat vaikuttaneet matkan onnistumiseen ja epäonnistumiseen. Nämä teemat käyvät ilmi kuviosta 15.

Kuvio 15 Haastatteluista nousseet teemat

Kysyttäessä, mikä onnistuneimmasta matkasta teki niin mieleen painuvan ja onnistuneen, kolme viidestä haastateltavasta mainitsi ilmastoon liittyen auringon, lämmön ja sään. Huonoimmista kokemuksista keskusteltaessa, se taas tuli esille yhdessä haastattelussa. Matkoihin kohdistuneista odotuksista keskusteltaessa se taas mainittiin

viidestä haastattelusta kolmessa. Auringon saaminen ja lämpö tuntui siis olevan melko merkittävässä osassa matkan onnistumisen kannalta.

-Se lämpö ja se ettei oo kiire minnekkään- -(Haastateltava 2).

-Matkalla toinen viikko niistä meni ihan plörinäksi, koska tuota ilmat oli niin kylmät että ei sielä sillee niinkun oikee voinu mennä mereen uimaan, ei pystyny altaassa olemaan allas jumppaa siis oikeesti sai vetää niinkun pitkähihasta päälle että tarkeni- - (Haastateltava 1).

- No kyllähän sitä tietysti kun lähtee tonne etelään ja Kreikan suuntaan niin odottaa että sielä ois aurinkoa- - (Haastateltava 4).

Kohteen turvallisuus taas nousi esille kahdessa haastattelussa keskusteltaessa huonoista matkakokemuksista. Yksi haastateltavista kertoi, että hänet meinattiin kerran ryöstää ja kohteen korkea rikollisuus tuntui paikan päällä epämukavalta. Toinen haastateltavista taas mainitsi, ettei erityisen huonoja kokemuksia ole ollut esimerkiksi häntä ei koskaan ole ryöstetty tai mitään sen tapaista. Autenttisuus ja uuteen paikalliseen kulttuurin tutustuminen taas tuli ilmi kahdessa haastattelussa keskusteltaessa onnistuneimmista matka kokemuksista ja odotuksista matkoille. Erityisesti paikalliseen kulttuurin tutustuminen nousi esille näistä vastauksista. Toisessa näissä myös kulttuurin erilaisuus kiehtoi.

Ilmaston ja auringon jälkeen isoin matkaan vaikuttanut tekijä oli kuitenkin myös oma tahti. Toisin sanoen keskusteltaessa onnistuneimmista kokemuksista kolmessa haastattelussa mainittiin muun muassa omaan tahtiin kaiken tekeminen ja paikkojen kiertely. Myös se, että saa itse päättää ohjelmasta ja sen aikataulusta tuntui vaikuttaneen positiivisesti matka kokemukseen.

-Olin yksin yksin reissussa sielä kaks viikkoo, kyllä nautin ihan satasella oikeesti sai tehä just tasan tarkkaan ollaa altaalla tai altaan vieressä ihan rauhassa tota, ilman että kukaan sanoo, että nyt mennään sinne ja nyt mennään tänne- -(Haastateltava 1).

-Niin tota just se sellanen omatoimisuus niin se oli tota kans sielä ihan kiva just että itekseen sai tehdä kaikkeelaista- - (Haastateltava 4).

Yleisesti ottaen haastateltavat kokivat matkailun positiivisena ja neljä viidestä haastateltavista joutui hieman miettimään negatiivisia kokemuksia. Näistä negatiivisistakin kokemuksista vain yksi, johtui osittain siitä, ettei sää kohteessa ollut loman ajan kovinkaan hyvä ja oireet eivät helpottaneet niin kuin haastateltava odotti. Psoriasis ei siis ole kovinkaan negatiivisesti vaikuttanut matka kokemuksiin ja matkailu nähdään enemmänkin mahdollisuutena helpottaa tai ennalta ehkäistä oireita.

5.6 Vastaajien asenteet matkailua kohtaan tulevaisuudessa

Kyselyn kolmas osio kartoitti Covid-19 pandemian vaikutuksia vastaajien matkailuun ja vastaajien asenteita matkailua kohtaan tulevaisuudessa. Vastaajista suurimmalla osalla ei ollut vielä vastaus hetkellä matka suunnitelmia seuraavalle kahdelle vuodelle. Vastaajista 26% vastasi ettei heillä ollut matka suunnitelmia seuraavalle kahdelle vuodelle. Vastaajista kuitenkin 41% vastasi ettei heillä ollut vielä matka suunnitelmia, mutta voisivat silti kuvitella matkustavansa seuraavan kahden vuoden aikana. 34% vastaajista taas vastasi, että heillä on matkasuunnitelmia seuraavalle kahdelle vuodelle. Voisi siis todeta, että vielä vastaus hetkellä Heinäkuussa 2020 kevään 2020 Covid-19 pandemia ei kovinkaan syvästi ollut vaikuttanut vastaajien asenteeseen matkailua kohtaan.

Vastaajia, joilla oli jo matka suunnitelmia, pyydettiin vielä kertomaan näistä suunnitelmista tarkemmin ja tähän kysymykseen vastasi 41 vastaajaa. Näissä vastauksissa 19 eli 46 % vastauksista mainittiin aurinko tai lämmin ja aurinkoinen matka kohde. Kotimaan matka tai kohde taas mainittiin 10 vastauksessa eli 21% vastauksista.

Vastaajista 78% vastasi kuitenkin, että kevään 2020 Korona epidemia oli vaikuttanut heidän matka suunnitelmiinsa. Näin vastanneita pyydettiin vielä kertomaan tarkemmin, miten epidemia oli matkasuunnitelmiin vaikuttanut. Näistä 96 avoimista vastauksista kävi ilmi että 39 eli 41% vastaajista kertoi joutuneensa perumaan tai siirtä-

mään jo varatun matkan Korona epidemian takia. Vastauksista 33% eli 32 vastauksessa taas mainittiin, että ei muuten aio tai voi tilanteen takia matkustaa. Vastauksista taas 17 % eli 12 vastauksessa mainittiin, ettei tilanteen takia uskalleta matkustaa tai matkustus pelottaa tilanteen takia. Muutamassa vastauksessa mainittiin myös ulkomaanmatkan vaihtuminen kotimaan matkaan tai muuten kohteen muuttuminen

Haastatteluista taas kahdessa viidestä mainittiin, Covid-19- pandemian rajoittaneen matkailua, joka on täysin linjassa Suomen matkailu tilastojen kanssa, joiden mukaan Suomalaisten matkailu pysähtyi keväällä 2020 täysin. Tästä huolimatta kahdessa haastattelussa viidestä nousi esille toivomus siitä, että tilanne helpottaisi pian ja pääsisi taas matkailemaan.

6 Johtopäätökset ja pohdinta

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli ymmärtää Psoriasisista sairastavien Suomalaisen matkailua ja heitä matkailijoina paremmin. Tärkeimpänä kysymyksenä, kuinka paljon psoriasisista sairastavat matkailevat sairautensa takia. Kuviosta 16 käy ilmi yhteenveto tutkimuksen tuloksista.

Kuvio 16 Yhteenveto tuloksista

Tuloksista nousi esille se, että vastaajien tavat matkailla ovat melko vahvasti linjassa suomalaisten matkailutilastojen kanssa (Suomalaisten matkailu 2019, 2020). Suomessa asuvat psoriasisista sairastavat eivät siis matkusta enempää tai vähempää, kuin muutkaan suomalaisista. Verrattuna keskivertosuomalaisen matkoihin, myös vastaajien matkojen pituudet ovat melko lailla yhteneväisiä suomalaisten matkailutilastojen kanssa, vaikka lieviä viitteitä, siitä että vastaajat tekisivät hieman pidempiä matkoja, löytyikin (Suomalaisten matkailu 2019, 2020).

Verrattuna suomalaisten matkailutilastoihin tulokset vastaajien Suomen matkakohdeista olivat myös linjassa, mutta ulkomaanmatkojen kohteiden kohdalla löytyi eroja. Suomalaiset matkustivat nimittäin vuonna 2019 eniten Ruotsiin ja Viroon, kun Espanja oli vasta kolmantena (Suomalaisten matkailu 2019, 2020). Vastaajat taas vaikuttivat suosivan enemmän lämpimämpiä ja aurinkoisempia kohteita, joten verrattuna suomalaisten vuoden 2019 matkailutilastoihin tämä eroa hieman. Samoin Suomen matkailutilastoissa Etelä-Eurooppaan ja Keski- ja Itä-Eurooppaan tehtiin vuonna 2019 lähes yhtä paljon matkoja, kun taas tämän kyselyn tuloksissa ero on huomattavampi.

Tämä matkojen määrä oli positiivinen yllätys, sillä Smalln ja Darcyn (2011, 78) mukaan taloudet, joissa on liikuntaesteinen tai vammautunut matkailivat vähemmän kuin muut. Psoriasisksen taloudellinen taakka voisi mahdollisesti vähentää matkailua, mutta näin ei tulosten perusteella vaikuta olevan. Etenkin ulkomaan matkojen määrä olisi kuitenkin voinut olla suurempi ottaen huomioon ilmaston ja stressittömyyden positiivisen vaikutuksen suurimpaan osaan psoriasis tapauksista. Toisaalta psoriasis voi vaikeasti oireillessaan vaikeuttaa matkailua, joten toisaalta se voi vähentää matkailua.

Ottaen huomioon, että ilmasto vaikuttaa suurimmalla osalla sairastajista positiivisesti oireisiin, lämpimämpien kohteiden valinta on hyvin loogista, oli matkan pääsyy oireiden hoito tai aivan jokin muu. Psoriasisksen oireiden helpottuminen ilmastossa voi vaatia hieman pidemmän ajan, joten etenkin, jos tavoitteena on lievittää oireita tarkoittaa se pidempiä matkoja. Toisaalta, jos tavoitteena ei ole suoranaisesti helpottaa oireita, vaan matkalla halutaan vain rentoutua ja sitä kautta mahdollisesti ennalta ehkäistä oireita, ei se vaadi välttämättä viikonloppua pidempää aikaa.

Tuloksista esille noussut kesän suosio matkailun ajankohtana kuitenkin yllätti, mutta se voi mahdollisesti olla selitettävissä vastaajien keski-ikällä. Suurin osa vastaajista oli nimittäin työikäisiä ja pidemmät lomat pidetään työikäisenä usein kesällä. Kesä on Suomalaisten suosituinta matkailu aikaa yleisestikin (Suomalaisten matkailu 2019, 2020). Talven osuuden olisi kuitenkin uskonut olevan suurempi ottaen huomioon talven mahdolliset negatiiviset vaikutukset psoriasikseen ja kuinka matkailusta juuri talvella on useimmille hyötyä.

Tuloksista nousi esille, että Suomessa asuvien psoriasisista sairastavien pää motiiveja heidän matkaillessaan suomessa vuonna 2019, vaikuttaisi olevan loma ja läheisten tapaaminen ja heidän luonaan vierailu. Ulkomaille vuonna 2019 matkustaessaan vastaajien päämotiivi vaikutti olevan myös lomailu, mutta myös auringon otto ja oireiden hoito mainittiin matkan tarkoituksena. Vastaajien toissijaisena motiivina taas suomen matkoille vaikutti olevan jonkinlainen aktiviteetti. Myös rentoutuminen mainittiin osassa vastauksista. Ulkomaan matkoilla taas toissijainen motiivi vaikutti ole-

van auringon otto ja meressä uinti, jotka mainittiin yli puolessa vastauksista. Vastauksista suurin osa oli kuitenkin myös vähintään harkinnut matkailua hoitaakseen ihoaan.

Tuloksista kävi siis ilmi, että vastaajat tekevät matkoja puhtaasti hoitaakseen ihoaan, hyvinvointi päämotiivina, hyvinvointi toissijaisena motiivina tai aivan muista syistä. Kun näitä tuloksia vertaa terveysturmatkailun alatermien hyvinvointimatkailu ja terveydenhoitomatkailu määritelmiin, voidaan sanoa vastaajien suosivan enemmänkin hyvinvointimatkailua tavoitteenaan kokonaisvaltaisempi hyvinvointi (Tyni & Suontausta 2005, 39-67). Konun (2017 76-81) mukaan hyvinvointimatkailijat pyrkivät edistämään ja ylläpitämään terveyttään ja hyvinvointiaan, joten hyvinvointimatkailu on melko suosittua vastaajien keskuudessa siitä huolimatta, että vastaajista harva suosi puhtaasti hyvinvointikohteita. Hyvinvointimatkailun suosio ei toisaalta yllätä sillä yhä useampi kuitenkin matkailee hyvinvointi tarkoituksessa ja matkoilta haetaan irtiottoa hektiseen arkeen. (Konu 2017, 76-81.)

Voidaan siis sanoa, että jo matkan motiiviin psoriasisella on vaikutusta. Tuloksista kävi kuitenkin ilmi myös, ettei psoriasis rooli kuitenkaan jäänyt vain tähän. Se oli myös vaikuttanut lähes puolella vastaajista matkakohteen valintaan ja matkan ohjelmaan. Vastaajien välillä ilmeni kuitenkin melko selkeä jako, joko kohde ja ohjelma oli valittu sen mukaan, että oireet helpottuvat tai sen mukaan minkä oireet sallivat. Sairausten rajoittavuus tuli kuitenkin hieman yllätyksenä, mutta se tarkoittaa, että esteettömyys merkitsee vastaajille todennäköisesti enemmän, kuin tutkimuksen alussa ajateltiin. Vaikka psoriasis olikin hieman alle puolella hankaloittanut matkailua ja vain pienellä osalla jopa estänyt matkailun, matkailu koetaan silti melko positiivisena asiana ja hyvinvointia lisäävänä, vaikka he eivät suoranaisesti hyvinvointikohteita kovinkaan usein suosikaan.

Näiden tuloksien valossa olikin hieman yllättävää, ettei eri ristiintaulukoinneilla ja eri ryhmien vertailuilla tilastollisesti merkittäviä yhteyksiä diagnoosin iän ja matkailun eri osa-alueiden välillä löytynyt. Myös se, että ristiintaulukoinneilla psoriasis vaikeusasteellakaan ei tilastollisesti vaikuttanut olevan vaikutusta matkailun eri osa-alueisiin, paitsi matkailun estymiseen ja hankaloitumiseen psoriasis takia. Psori barometri-

Psoriasisin hoidon nykytila (N.d) tuo kuitenkin ilmi, että mitä vaikeampi psoriasis on sitä enemmän se vaikuttaa työ- ja toimintakykyyn. Tämä kuitenkin tukee tuloksia siitä, että vaikea psoriasis on estänyt tai hankaloittanut matkailua useammin, kuin lievä tai keskivaikea psoriasis. Toteamus tukee myös lieviä viitteitä siitä, että vaikea psoriasis olisi saanut matkailemaan tai harkitsemaan sitä enemmän.

Tuloksista nousi kuitenkin esille, ettei psoriasis loppujen lopuksi ollut vaikuttanut kovinkaan suurella osalla matkakokemuksiin kovinkaan negatiivisesti. Tällainen negatiivinen vaikutus, kun mainittiin vain yhdessä viidestä haastattelusta. Tämä hieman yllättäen ottaen huomioon, tulokset miten psoriasis oli vaikuttanut kohteen valintaan ja ohjelmaan, ja siitä kuinka usein psoriasis oli hankaloittanut tai estänyt matkailun.

Johtopäätöksenä tuloksista ja vastauksena tutkimusongelmaan voisi kuitenkin sanoa, että psoriasisista sairastavat eivät matkaile sen enempää kuin muutkaan suomalaiset. Etenkin ulkomaille matkustaessa psoriasis on melko usein vähintään toissijainen matkustus motiivi tai se otetaan matkalla huomioon yllättävän usein. He kuitenkin tekevät matkoja myös aivan muista syistä. Vaikka vastaajat kokivatkin matkailun lähinnä positiivisena, tulokset kuitenkin antavat ymmärtää, että matkailutoimioilla on parantamisen varaa tehdä matkailusta esteettömämpää myös psoriasisista sairastaville. On kuitenkin muistettava, että psoriasis on todella yksilöllinen sairaus ja tuloksista löytyi hieman selkeitä teemoja, jokainen psoriasisista sairastava ottaa sairautensa huomioon matkailussa omalla tavallaan.

Tutkimuksen luotettavuuden arviointi

Kvalitatiivisen tutkimuksen validiteettiin liittyy vahvasti se, että tulokset on mahdollista yleistää. Tämä voidaan tehdä, kun voidaan todeta, että tutkittu otoksen koko on riittävä ja se kuvastaa koko perusjoukkoa mahdollisimman hyvin. (Kananen 2011, 20-23.) Opinnäytetyön perusjoukko oli psoriasisista sairastavat suomalaiset täysi-ikäiset ja otos jäi tilastotieteen kannalta koko perusjoukon kokoon verrattuna liian pieneksi, koska vastausprosentti ei ollut 20-30% (mts, 73). Kananen (2011, 66) mukaan ei kuitenkaan voida määritellä tiettyä prosentti lukua perusjoukosta, joka olisi tutkimuksen luotettavuuden kannalta riittävä. On myös mahdollista sanoa, että 100 havaintoa

eräänlaiseksi nyrkkisäännöksi, pohdittaessa määrällisen tutkimuksen otoskoon riittävyyttä. Kyselyn havaintojen määrä olikin 125 eli hieman yli vaadittavan. Tarkkojen prosentti lukujen tai havaintojen määrien, sijaan otoksen koon, määrittelee paremmin populaation rakenne ja haluttu tiedon tarkkuus. (Mts, 66).

Voidaan siis sanoa, että otos kuvasti melko hyvin koko perusjoukkoa, sillä vastauksia, kertyi vähintään yksi jokaisesta Suomen maakunnasta, ja vaikka Uudeltamaalta kertyikin eniten vastauksia ei se ollut merkittävästi suurempi osa. Suurin osa vastaajista oli yli 30-vuotiaita, joten nuorempien vastaajien edustus olisi voinut olla parempaa. Kuitenkin Global Report On Psoriasis (2016) mukaan psoriasisista sairastavat eniten ikäluokka 50-69-vuotiaat, joten oikeastaan iän puolesta vastaajat kuvaavat perusjoukkoa melko hyvin (Global Report On Psoriasis 2016). Vastaajista suurin osa oli kuitenkin naisia, joten miesten osuus olisi voinut olla suurempi. Myös psoriasisiksen eri muodot ja vaikeusasteet tulivat melko tasaisesti edustetuksi. Ottaen huomioon, että niveleireita on harvemmalla sairastajista (Global Report On Psoriasis 2016). Toisaalta vastaajista suurimmalla osalla oli ollut diagnoosi jo pidempään, mutta vasta hiljattain diagnoosin saaneiden kanta tuli haastatteluissa paremmin esille. Voidaankin siis sanoa, että otos kuvaa perusjoukkoa melko hyvin ja vaikka vastausten määrä olisi voinut olla isompi, tulosten voi suht luotettavasti sanoa kuvaavan psoriasisista sairastavia suomalaisia. Myös laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä saturaation eli aineiston kylläntymisen, voidaan katsoa tapahtuneen osittain (Kananen 2008, 125). Viimeisessä haastattelussa nousi edelleen esille uusia näkökulmia, mutta aikaisemmissa neljässä oli jo nähtävissä yhtäläisyyksiä.

Tutkimuksen validiteettiin vaikuttaa kuitenkin myös, onko mittari tarpeeksi tarkka ja mittaako se oikeaa asiaa (Kananen 2008, 81). Kysymyksistä on mahdollista tehdä muutama huomio, siitä huolimatta, että kysymykset pyrittiin suunnittelemaan mahdollisimman hyvin, ne testattiin ja kaikkiin kysymyksiin saatiin hyvin vastauksia. Vuonna 2019 tehtyjä matkoja koskevat kysymykset olisi voinut sanoittaa selkeämmin. Näin sekaannuksilta olisi vältytty, eikä Suomessa vuonna 2019 tehtyjä matkoja selvittävään kysymykseen olisi tullut vastaukseksi ulkomaan matkoja ja toisin päin. Vaikka aineistosta poistettiin, selkeästi väärät vastaukset on edelleen riski, että aineistossa on tunnistamattomia virhe lähteitä vastaajilta, jotka eivät olleet vastanneet

kohdetta. Etenkin Suomessa tehtyjen matkojen kohdalla kohteen vastasi kuitenkin niin moni, että riski tälle on melko pieni.

Myös kyselyn kolmannen osion eli psoriasiksen vaikutukseen liittyviin kysymyksiin liittyen on mainittava, että kysymykset olisivat voineet olla tarkempia. Nimittäin näillä kysymyksillä psoriasiksen vaikutus matkailuun selvisi vain yleisesti ja tiedetään vain, että suurin osa psoriasista sairastavista on joskus matkustanut tai harkinnut matkustamista hoitaakseen psoriasistaan. Tätä olisi voinut selvittää tarkemmin esimerkiksi kysymällä onko vastaaja toiminut näin viimeisen viiden vuoden aikana, jolloin olisi saatu tarkempaa tietoa. Toisaalta työn tavoitteena oli saada vasta parempi kuva ilmiöstä itsessään ja sen laajuudesta, joten nyt saadut tulokset voidaan katsoa riittävän tarkoiksi.

Vaikka tutkimuksen validiteetti voidaan katsoa olevan suht hyvä, reliabiliteetista ei välttämättä voida sanoa aivan samaa. Yksi tämän opinnäytetyön luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä oli juuri ennen opinnäytetyöprosessin alkua maaliskuussa 2020 alkanut Covid-19 virustilanne. Tämän aiheuttamat matkustusohjeistukset ympäri maailmaa, pysäyttivät suomalaisten matkailun keväällä 2020. (Suomalaisten matkailu pysähtyi keväällä 2020, 2020).

Vastausten validiteettiin tilanne ei välttämättä vaikuttanut kovinkaan paljoa, sillä tätä pyrittiin selvittämään kyselyn viimeisellä osiolla. Vaikka tilanne oli aiheuttanut monelle matkojen peruuntumisen ja hieman pelkoa matkailua kohtaan, suurin osa kuitenkin kuvitteli voivansa matkustaa tai tehdä matka suunnitelmia seuraavan kahden vuoden ajalle. On kuitenkin selkeää, että tulosten reliabiliteetti on melko heikko, ennen jos ja kun tilanne tulevaisuudessa jälleen normalisoituu. Työn valmistumishetkellä syksyllä 2020 matkustusohjeistukset ovat jo vaikuttaneet syvästi matkailu alaan, ja tilanteen normalisoituminen tulee viemään aikaa. Jos tätä seikkaa ei oteta huomioon, voidaan kuitenkin sanoa, että kokonaisuudessaan tutkimus on suht luotettava. Reliabiliteettia nimittäin paransi kuitenkin monimenetelmällisyys ja tutkimus pyrittiin raportoimaan mahdollisimman avoimesti ja läpinäkyvästi, jotta se olisi vielä toistettavissa.

Tutkimuksen eettisyys

Tutkimuksen eettisyyteen kiinnitetään erityisen paljon huomiota tänä päivänä. Yksi tärkeimmistä siihen liittyvistä seikoista on se, ettei tutkimukseen osallistumisesta saisi koitua haittaa tutkittaville (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Koska opinnäytetyön aihe käsitteli sairautta, tuli eettisyys ottaa erityisen hyvin huomioon. Eettisyyteen liittyvissä kysymyksissä kuitenkin auttoi se, että tutkijalla itsellä on kyseinen sairaus, ja hänen olikin päätösten edessä helppo astua niin sanotusti tutkimuskohteen saappaisiin ja pohtia, miten hän itse haluaisi tutkittavan asemassa tutkijan toimivan. Tutkija kuitenkin pyrki säilyttämään objektiivisuuden ja tutkijanasemansa esimerkiksi päätöksellä, ettei hän haastattele tutkimukseen tuttaviaan tai sukulaisiaan, sillä uskoi, että hän olisi voinut vaikuttaa heidän antamaansa tietoon tai mahdollisesti oli jo vaikuttanut keskusteltuaan heidän kanssaan tutkimusaiheesta ja sen rajauksesta.

Eettisyys pyrittiinkin ottamaan huomioon tutkimusongelman ja kysymysten suunnittelusta lähtien, pohtimalla onko halutun tiedon hankkiminen ja julkaiseminen oikein. Alun perin tutkimuksen oli tarkoitus luoda parempi asiakasymmärrys psoriasista sairastavista kohderyhmänä ja vastata tutkimus kysymykseen millainen kohderyhmä psoriasista sairastavat ovat matkaillessaan. Tutkija kuitenkin koki tämän lopulta eettisesti hieman kyseenalaiseksi, sillä näin matkailuelinkeinon olisi mahdollista hyötyä sairastavista kaupallisesti, eikä tämä ole tutkittavien etujen mukaista.

Saaranen-Kauppinen ja Puusniekan (2006) mukaan myös anonymiteetti ja luottamuksellisuus ovat avain käsitteitä tutkimustietoja käsiteltäessä. Kyselylomaketta suunniteltaessa pyrittiin henkilöllisyyden paljastuminen tekemään mahdollisimman vaikeaksi siten, että taustatiedoista kysyttiin vain aivan pakolliset. Henkilökohtaisimpiin kysymyksiin, kuten kysymykseen psoriasisksen vaikeusasteesta ei myöskään ollut pakko vastata vaan sen sai jättää tyhjäksi.

Työn onnistuminen ja jatkotutkimus ehdotukset

Kokonaisuutena opinnäytetyöprosessi onnistui melko hyvin, eikä isompia ongelmia tullut vastaan. Myös aikataulu tavoitteissa pysyttiin melko hyvin, vaikka lopussa meinasi tulla hieman kiire. Luotettavuus kysymyksiäkin pohdittiin laajasti ja ne pyrittiin ottamaan huomioon mahdollisimman hyvin koko tutkimuksen ajan. Tulokset olivat osittain hieman yllättäviä, mutta niissä on otettava huomioon sairauden yksilöllisyys. Kuitenkin tulokset tuovat jälleen lisätietoa matkailutoimijoille, jotta matkailusta olisi mahdollista kehittää avoimempaa kaikille. Tulokset tuovat myös toimeksiantajalle Psoriasisliitolle lisätietoa jäsenistään ja niiden avulla he voivat kehittää omia palveluja jäsenilleen sekä lisätä tietoutta psoriasisesta.

Opinnäytetyön aihe oli melko laaja ja jälkeinpäin ajateltuna tutkimusongelman olisi voinut rajata hieman tarkemmin. Tutkimuksen tavoitteeseen kuitenkin päästiin ja tutkimusongelmaan saatiin kuitenkin lopulta vastaus. Koska tietoa ja tutkimusta aiheesta ei vielä ole kovinkaan paljoa, tällainen hieman laaja-alaisempi alustava selvitys loi kuitenkin paremman pohjan jatkotutkimukselle.

Jatkotutkimuksissa voisi syventyä tarkemmin, siihen miten psoriasis vaikuttaa matkailukokemuksiin tai perehtyä tarkemmin tuloksista nousseeseen esteettömyyteen. Voisi olla myös hyödyllistä selvittää, miten matkailutoimijat ottavat huomioon psoriasisista sairastavat ja kuinka tietoisia he ovat psoriasisista sairastavien tai ylipäätään eri pitkäaikaissairautta sairastavien tarpeista. Myös juuri psoriasiksen oireiden hoitoon tai ennaltaehkäisyyn liittyvien matkojen tarkempi tarkastelu voisi olla hyödyksi matkailutoimijoille, sillä tässä tutkimuksessa, niistä ei vielä syntynyt niin tarkkaa kuvaa.

Lähteet

Buhalis, D. & Darcy, S. 2011. Introduction: From disabled tourists to Accessible tourism. Julkaisussa *Accessible tourism: Concepts and issues*. Toim. D. Buhalis & S. Darcy. Bristol, UK ; Buffalo ; Toronto: Channel View Publications.

Crîșmariu, O. 2017. Accessible Tourism – An Expression of Social Responsibility. *Cactus Tourism Journal*, 15, 2, 33-40. Viitattu 2.6.2020. <https://janet.finna.fi/doaj.org>

Damijanin, A. & Sergo, Z. 2013. Determining travel motivations of wellness tourism. *Ekonomiska Misao i Praksa*, 22, 1, 3-19. Viitattu 2.6.2020. <https://libguides.library.cqu.edu.au/az.php>, ProQuest Central Collection

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen (2.p.). Tampere: Vastapaino.

Global report on psoriasis. 2016. World Health Organization. Viitattu 4.5.2020. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/204417/9789241565189_eng.pdf;jsessionid=54912784D28C9F36ECCD45471AC5775B?sequence=1

International Travel and Health 2010. 2010. World Health Organization. Julkaistu 1.1.2010. Geneva: World Health Organization. Viitattu 1.6.2020. <https://janet.finna.fi/>, Ebook Central Academic Complete International Edition

Jutila, S & Harju-Myllyaho, A. 2017. Esteettömyys matkailussa. Julkaisussa *Matkailututkimuksen avainkäsitteet*. Toim. J. Edelheim & H. Ilola. Rovaniemi: Lapland University Press.

Jutila, S. 2013. Matkailuympäristöjen esteettömyys. Teoksessa *Matkailututkimuksen lukukirja*. Toim. S. Veijola. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.

Järjestöt selvittivät: Aurinkopainotteinen sopeutumisvalmennus hyödyttää kuntoutujaa ja yhteiskuntaa. 2019. Tiedote Psoriasis liiton sivustolla 6.6.2019. Viitattu

6.5.2020. <https://psori.fi/jarjestot-selvittivat-aurinkopainotteinen-sopeutumisvalmennus-hyodyttaa-kuntoutujaa-ja-yhteiskuntaa/#>

Kananen, J. 2008. Kvali: Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2011. Kvantti: Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Kananen, J. 2014. Verkkotutkimus opinnäytetyönä: Laadullisen ja Määrällisen Verkkotutkimuksen Opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Kazandjieva, J., Grozdev, I., Darlenski, R. & Tsankov, N. 2008. Climatotherapy of psoriasis. *Clinics in Dermatology*, 26, 5, 477-485. Viitattu 8.5.2020. <https://libguides.library.cqu.edu.au/az.php> ScienceDirect (Elsevier SD Freedom Collection)

Konu, H. 2017. Hyvinvointimatkailu. Julkaisussa *Matkailututkimuksen avainkäsitteet*. Toim. J. Edelheim & H. Ilola. Rovaniemi: Lapland University Press. Mainittu

Lee, J. & Kim, H. 2015. Success factors of health tourism: Cases of Asian tourism cities. *International Journal of Tourism Cities*, 1, 3, 216-233. Viitattu 26.5.2020. <https://janet.finna.fi/>, Emerald

Pizam, A. & Mansfeld, Y. 1999. *Consumer behavior in travel and tourism*. New York (NY): Haworth Press.

Prideaux, B. 2009. *Resort destinations evolution, management, and development*. London: Butterworth-Heinemann.

Psori barometri- Psoriasisien hoidon nykytila Suomessa. N.d. Janssen ja Psoriasisliitto. Viitattu 5.11.2020. <https://psori.fi/wp-content/uploads/2018/02/Psoribarometri-2017.pdf>

Psoriaasi ja nivelpsoriaasi. 2020. Käypä hoito -suositus. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin ja Suomen Ihotautilääkäriyhdistyksen asettama työryhmä. Julkaistu 15.6.2020. Viitattu 5.11.2020. <https://www.kaypahoito.fi/hoi50062>

Psoriasiasisliitto. N.d. Sivu Psoriasisliiton verkkosivuilla. Viitattu 21.5.2020. <https://psori.fi/psoriasisliitto/>

Ristiintaulukointi. 2004. Kvantitatiivisten menetelmien tietovaranto KavantiMOTV 5.6.2004. Viitattu 5.11.2020. <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/ristiintaulukointi/ristiintaulukointi.html>

Saarinen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. Tutkijan asema ja tutkimuksen arviointi. KvaliMOTV- Menetelmäopetuksen tietovaranto. Viitattu 5.11.2020. <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L3.html>

Sayilia, M., Akcaa, H., Dumanb, T. & Esenguna, K. 2007. Psoriasis treatment via doctor fishes as part of health tourism: A case study of Kangal Fish Spring, Turkey. *Tourism Management*. 28, 2, 625-629. Viitattu 6.5.2020. <https://libguides.library.cqu.edu.au/az.php>, ScienceDirect Elsevier SD Freedom Collection

Small, J. & Darcy, S. 2011. *Understanding Tourist Experience Through Embodiment: The Contribution of Critical Tourism and Disability Study*. Teoksessa *Accessible tourism: Concepts and issues*. Bristol, UK ; Buffalo ; Toronto: Channel View Publications.

Smith, M. K. & Puczko, L. 2009. *Health and wellness tourism*. Amsterdam; Boston; London: Elsevier/Butterworth-Heinemann.

Smith, M. K., MacLeod, N. E. & Robertson, M. H. 2010. *Key concepts in tourist studies*. Los Angeles, CA ; London: Sage.

Suomalaisten matkailu 2019. 2020. Verkkójulkaisu. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 21.10.2020. https://www.stat.fi/til/smat/2019/smat_2019_2020-06-11_fi.pdf

Suomalaisten matkailu pysähtyi keväällä 2020. 2020. Verkkojulkaisu 3.9.2020. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 5.11.2020.

https://www.stat.fi/til/smat/2020/13/smat_2020_13_2020-09-03_tie_001_fi.html

Suomalaisten matkailu. (N.d). Käsitteet ja määritelmät. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 5.11.2020 <https://www.stat.fi/til/smat/kas.html>

Suontausta, H. & Tyni, M. 2005. Wellness-matkailu: Hyvinvointi matkailun tuotekehityksessä. Helsinki: Edita.

Talbott, W. & Duff, N. 2015. Complementary and alternative medicine for psoriasis: What the dermatologist needs to know. *American Journal of Clinical Dermatology*, 16, 3, 147-165. Viitattu 6.5.2020. <https://libguides.library.cqu.edu.au/az.php>
ProQuest Central Collection

Tietoa psoriasisesta. N.d. Sivut Psoriasisliiton verkkosivuilla. Viitattu 4.5.2020. <https://psori.fi/tietoa-psoriasisesta/>

Tuulentie, S. 2017. Matkailun sosiologia. Julkaisussa *Matkailututkimuksen avainkäsitteet*. Toim. J. Edelheim. & H. Ilola. Rovaniemi: Lapland University Press.

Unnbom, H. & Sillanpää, H. 2009. Matkaterveysopas nuorille diabeetikoille ja kanssamatkustajille. Opinnäytetyö, AMK. Mikkelin ammattikorkeakoulu, hoitotyön ja matkailun koulutusohjelmat. Viitattu 5.11.2020. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-200911195643>

Veijola, S., Ilola, H & Edelheim, J. 2013. Johdanto matkailututkimukseen. Julkaisussa *Matkailututkimuksen lukukirja*. Toim. S. Veijola. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.

Vilkkä, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi

Zangeneh, F.Z. & Shoostary, F.S. 2013. Psoriasis — Types, Causes and Medication. Intech. Viitattu 8.5.2020. <https://www.intechopen.com/books/psoriasis-types-causes-and-medication/psoriasis-types-causes-and-medication>

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

Psoriaatikoiden matkailukysely

Hei, Sinä psoriasista sairastava! Haluatko auttaa lisäämään tietoutta ja ymmärrystä psoriasiksesta matkailualalla? Teen tällä hetkellä restonomitutkinnon opinnäytetyötä Jyväskylän ammattikorkeakoulussa. Työni aiheena on psoriasiksen vaikutus matkailutottumuksiin, toimeksiantajanani on Psoriasisliitto. Tähän kyselyyn vastaamalla autat edistämään opinnäytetyötäni ja sen myötä ymmärtämään psoriaatikoita matkailijoina paremmin. Kysely on suunnattu kaikille nivel- ja ihopsoriasista sairastaville ja kaikki psoriasisdiagnoosin saaneet voivat kyselyyn vastata. Vastaukset ovat anonyymejä, eikä niitä luovuteta kolmansille osapuolille. Tuloksia hyödynnetään siis vain tässä opinnäytetyössä, eikä niistä voi tunnistaa yksittäisiä vastaajia. Vastausaikaa on 14.7. asti. Jokainen vastaus ja on arvokas ja tarpeellinen!

Vastaajilla on myös mahdollisuus osallistua arvontaan, jossa palkintoina arvotaan Sokos Hotellien majoituslahjakortti, joka oikeuttaa majoitukseen kahden hengen huoneessa, yhden yön ajan kaikissa Sokos Hotelleissa ja 30€ arvoinen Sokos Hotellien arvolahjakortti. Mukana arvonnassa on, kun antaa sähköpostiosoitteensa kyselyn lopussa. Sähköpostiosoitetta hyödynnetään vain arvontaan ja vastaajan suostumuksella tämän opinnäytetyön aineistonkeruun jatkamiseen. Arvonta suoritetaan elokuun aikana. Kiitos jo etukäteen arvokkaasta ajastasi ja vastauksistasi!

Taustatiedot

1. Mikä on asuinmaakuntasi? *

- Lappi
- Pohjois-Pohjanmaa
- Kainuu
- Pohjois-Karjala
- Pohjois-Savo
- Etelä-Savo
- Etelä-Karjala
- Keski-Suomi
- Etelä- Pohjanmaa
- Pohjanmaa
- Keski-Pohjanmaa
- Pirkanamaa
- Satakunta
- Päijät-Häme
- Kanta-Hämä
- Kymenlaakso
- Uusimaa
- Varsinais-Suomi
- Ahvenanmaa

2. Sukupuoli?

- Nainen
- Mies
- Muu

3. Ikä? vuosina *

4. Onko sinulla jokin seuraavista lääkärin antamista diagnooseista? *

- Ihopsoriasis
- Nivelpsoriasis
- Iho- ja nivelpsoriasis
- Ei diagnoosia

Kysymyksen säännöt

Onko sinulla jokin seuraavista lääkärin antamista diagnooseista?

Ihopsoriasis

Ei vaihtoehdon sääntöjä

Nivelpsoriasis

Ei vaihtoehdon sääntöjä

Iho- ja nivelpsoriasis

Ei vaihtoehdon sääntöjä

Ei diagnoosia

Sääntö: Hyppää kysymykseen

Jos vaihtoehto on valittu Hyppää kysymykseen Kysely päättyy tähän. kiitos ajastasi ja vastauksistasi. Jos haluat osallistua Sokos Hotellien majoituslahjakortin (oikeuttaa yöpymiseen kahden hengen huoneessa yhden yön ajan kaikissa Sokos Hotelleissa) ja 30€ arvoisen Sokos Hotellien arvolahjakortin arvontaan vastaa seuraavaan kysymykseen ja jätä sähköpostiosoitteesi alle. Jatkan tutkimuksen tekemistä haastattelemalla vapaaehtoisia kyselyyn vastanneita elokuun aikana. Jos haluat antaa haastattelun vastaa seuraavaan kysymykseen ja jätä sähköpostiosoitteesi niin otan mahdollisesti yhteyttä lähiaikoina. Haastattelu kestää puolesta tunnista tuntiin ja haastateltavien henkilöllisyys pysyy vain haastattelijan tiedossa.

5. Kuinka kauan sinulla on ollut psoriasisdiagnoosi? vuosina

6. Millaiseksi koet psoriasiksesi tämän hetkisen vaikeusasteen?

- Lievä
- Keskivaikea
- Vaikea
- En osaa sanoa

Matkailusi yleisesti

Tässä kyselyssä vapaa-ajan matkalla tarkoitetaan mitä tahansa alle 12 kk kestävästä vapaa-ajanviettotarkoituksessa tehtyä matkaa normaalin elämänpiirin ulkopuolelle.

7. Kuinka monta vapaa-ajan matkaa teet keskimäärin vuodessa? *

8. Matkaillet joissain seuraavista enemmän kuin muualla: ? *

- Suomessa
- Etelä-Euroopassa
- Pohjois-Euroopassa
- Keski-Euroopassa
- Itä-Euroopassa
- Euroopan ulkopuolla, millä maanosalla?
- En missään näistä

9. Suositko matkaillessasi joitain seuraavan tyyppisiä kohteita? *

- Kaupunkikohteita
- Rantakohteita
- Luontokohteita
- Kulttuurikohteita
- Liikuntakohteita
- Historialliskohteita
- Hyvinvointikohteita
- Ruokakohteita
- Muu, mikä?
- En suosi tietyn tyyppisiä kohteita

10. Minkä tyyppisiä matkoja seuraavista teet eniten: *

- Päivävierailuja yöpymättä kohteessa
- Yli yön kestäviä matkoja, kuinka pitkiä keskimäärin päivissä?

11. Matkustatko yleensä?: *

- Yksin
- Perheen tai perheen jäsenen seurassa
- Ystävän tai ystävien seurassa
- Kumppanin seurassa?

12. Matkailenko joinain tiettyinä vuodenaikoina enemmän kuin muina? *

- Kyllä
- En

Kysymyksen säännöt

Matkailenko joinain tiettyinä vuodenaikoina enemmän kuin muina?

Kyllä

Sääntö: Näytä kysymyksiä

Jos vaihtoehto on valittu Näytä kysymyksiä Minä vuodenaikoina?

En

Ei vaihtoehdon sääntöjä

13. Minä vuodenaikoina?

- Talvella
- Keväällä
- Kesällä
- Syksyllä

Kysymyksen säännöt

Minä vuodenaikoina?

Ei vielä kysymyssääntöjä

Kysymys Matkailenko joinain tiettyinä vuodenaikoina enemmän kuin muina? on Näytä kysymyksiä sääntö tälle kysymykselle

14. Kuinka hyvin seuraavat väittämät kuvaavat toimintaasi matkaillessasi: *

	Erittäin hyvin	Hyvin	Ei hyvin eikä huonosti	Huonosti	Erittäin huonosti
Suosin minulle jo tuttuja kohteita	☐	☐	☐	☐	☐
Suosin kohteita, joissa en ole vielä käynyt	☐	☐	☐	☐	☐
Varaan yleensä kaiken itse erikseen hotellista ja leinnoista lähtien	☐	☐	☐	☐	☐
Käytän yleensä matkatoimistoa	☐	☐	☐	☐	☐
Suosin yleensä pakettimatkoja, jotka varaan itse	☐	☐	☐	☐	☐
Suosin yleensä ryhmämatkoja	☐	☐	☐	☐	☐

Tässä kyselyssä vapaa-ajan matkalla tarkoitetaan mitä tahansa alle 12 kk kestävästä vapaa-ajanviettotarkoituksessa tehtyä matkaa normaalin elämänpiirin ulkopuolelle.

15. Kuinka monta vapaa-ajan matkaa teit Suomessa vuonna 2019? *

Kysymyksen säännöt

Kuinka monta vapaa-ajan matkaa teit Suomessa vuonna 2019?

Sääntö: Näytä kysymyksiä

Mikäli annettu arvo Suurempi tai yhtäsuuri kuin ≥ 1 Näytä kysymyksiä Missä majoituit?, Mikä oli matkasi tarkoitus?, Jos teitte useamman vapaa-ajan matkan vuoden 2019 aikana, valitse niistä nyt yksi, jonka perusteella vastaat seuraaviin kysymyksiin., Mitä kaikkea matkan ohjelmaan kuului?, Matkan kohdealue? esim. kunta tai kaupunki, Matkan kesto päivinä?, Millä seuraavista matkustit kohteeseen?

Jos teit useamman matkan vuoden 2019 aikana, valitse niistä nyt yksi, jonka perusteella vastaat seuraaviin kysymyksiin.

Kysymyksen säännöt

Jos teit useamman matkan vuoden 2019 aikana, valitse niistä nyt yksi, jonka perusteella vastaat seuraaviin kysymyksiin.

Ei vielä kysymyssääntöjä

Kysymys Kuinka monta vapaa-ajan matkaa teit ulkomaille vuonna 2019? on Näytä kysymyksiä sääntö tälle kysymykselle

16. Matkan kohdealue? esim. kunta tai kaupunki

Kysymyksen säännöt

Matkan kohdealue? esim. kunta tai kaupunki

Ei vielä kysymyssääntöjä

Kysymys Kuinka monta vapaa-ajan matkaa teit Suomessa vuonna 2019? on Näytä kysymyksiä sääntö tälle kysymykselle

17. Matkan kesto päivinä?

--

Kysymyksen säännöt

Matkan kesto päivinä?

Sääntö: Näytä kysymyksiä

Mikäli annettu arvo Suurempi tai yhtäsuuri kuin ≥ 2 Näytä kysymyksiä Missä majoituit?

Kysymys Kuinka monta vapaa-ajan matkaa teit Suomessa vuonna 2019? on Näytä kysymyksiä sääntö tälle kysymykselle

18. Millä seuraavista matkustit kohteeseen?

- Henkilöautolla
- Julkisilla kulkuneuvoilla esim. bussilla tai junalla
- Lentokoneella
- Laivalla tai veneellä
- Muu, mikä?

Kysymyksen säännöt

Millä seuraavista matkustit kohteeseen?

Ei vielä kysymyssääntöjä

Kysymys Kuinka monta vapaa-ajan matkaa teit Suomessa vuonna 2019? on Näytä kysymyksiä sääntö tälle kysymykselle

19. Missä majoituit?

- Maksullisessa majoituksessa, mikä? esim hotelli
- Ystävän, perheen tai tutun luona
- Oma vapaa-ajan asunto
- Muu mikä?

Kysymyksen säännöt

Missä majoituit?

Ei vielä kysymyssääntöjä

Kysymys Kuinka monta vapaa-ajan matkaa teit Suomessa vuonna 2019? on Näytä kysymyksiä sääntö tälle kysymykselle

Kysymys Matkan kesto päivinä? on Näytä kysymyksiä sääntö tälle kysymykselle

20. Mikä oli matkasi tarkoitus?

Kysymyksen säännöt

Mikä oli matkasi tarkoitus?

Ei vielä kysymyssääntöjä

Kysymys Kuinka monta vapaa-ajan matkaa teit Suomessa vuonna 2019? on Näytä kysymyksiä sääntö tälle kysymykselle

21. Mitä kaikkea matkan ohjelmaan kuului?

Kysymyksen säännöt

Mitä kaikkea matkan ohjelmaan kuului?

Ei vielä kysymyssääntöjä

Kysymys Kuinka monta vapaa-ajan matkaa teit Suomessa vuonna 2019? on Näytä kysymyksiä sääntö tälle kysymykselle

22. Kuinka monta vapaa-ajan matkaa teit ulkomaille vuonna 2019? *

Kysymyksen säännöt

Kuinka monta vapaa-ajan matkaa teit ulkomaille vuonna 2019?

Sääntö: Näytä kysymyksiä

Mikäli annettu arvo Suurempi tai yhtäsuuri kuin ≥ 1 Näytä kysymyksiä Mikä oli matkasi tarkoitus?, Millä seuraavista matkustit kohteeseen?, Missä majoituit?, Matkan kohdemaata ja alue?, Mitä kaikkea matkan ohjelmaan kuului?, Jos teit useamman matkan vuoden 2019 aikana, valitse niistä nyt yksi, jonka perusteella vastaat seuraaviin kysymyksiin.

Jos teitte useamman vapaa-ajan matkan vuoden 2019 aikana, valitse niistä nyt yksi, jonka perusteella vastaat seuraaviin kysymyksiin.

Kysymyksen säännöt

Jos teitte useamman vapaa-ajan matkan vuoden 2019 aikana, valitse niistä nyt yksi, jonka perusteella vastaat seuraaviin kysymyksiin.

Ei vielä kysymyssääntöjä

Kysymys Kuinka monta vapaa-ajan matkaa teit Suomessa vuonna 2019? on Näytä kysymyksiä sääntö tälle kysymykselle

23. Matkan kohdema ja alue?

Kysymyksen säännöt

Matkan kohdema ja alue?

Ei vielä kysymyssääntöjä

Kysymys Kuinka monta vapaa-ajan matkaa teit ulkomaille vuonna 2019? on Näytä kysymyksiä sääntö tälle kysymykselle

24. Matkan kesto päivinä?

--

25. Millä seuraavista matkustit kohteeseen?

- Henkilöautolla
- Julkisilla kulkuneuvoilla, esim. bussilla tai junalla
- Lentokoneella
- Laivalla
- Muu, mikä?

Kysymyksen säännöt

Millä seuraavista matkustit kohteeseen?

Ei vielä kysymyssääntöjä

Kysymys Kuinka monta vapaa-ajan matkaa teit ulkomaille vuonna 2019? on Näytä kysymyksiä sääntö tälle kysymykselle

26. Missä majoituit?

- Maksullisessa majoituksessa, missä? esim. hotelli
- Ystävän tai perheen luona
- Omalla vapaa-ajan asunnolla
- Muu, mikä?

Kysymyksen säännöt

Missä majoituit?

Ei vielä kysymyssääntöjä

Kysymys Kuinka monta vapaa-ajan matkaa teit ulkomaille vuonna 2019? on Näytä kysymyksiä sääntö tälle kysymykselle

27. Mikä oli matkasi tarkoitus?

Kysymyksen säännöt

Mikä oli matkasi tarkoitus?

Ei vielä kysymyssääntöjä

Kysymys Kuinka monta vapaa-ajan matkaa teit ulkomaille vuonna 2019? on Näytä kysymyksiä sääntö tälle kysymykselle

28. Mitä kaikkea matkan ohjelmaan kuului?

Kysymyksen säännöt

Mitä kaikkea matkan ohjelmaan kuului?

Ei vielä kysymyssääntöjä

Kysymys Kuinka monta vapaa-ajan matkaa teit ulkomaille vuonna 2019? on Näytä kysymyksiä sääntö tälle kysymykselle

Psoriasis ja matkailu

29. Mitä matkailu sinulle psoriaattikkona merkitsee?

30. Onko psoriasis koskaan vaikuttanut matkakohteesi valintaan? *

Kyllä

En

Kysymyksen säännöt

Onko psoriasis koskaan vaikuttanut matkakohteesi valintaan?

Kyllä

Sääntö: Näytä kysymyksiä

Jos vaihtoehto on valittu Näytä kysymyksiä Millä tavoin se on vaikuttanut?

En

Ei vaihtoehdon sääntöjä

31. Millä tavoin se on vaikuttanut?

Kysymyksen säännöt

Millä tavoin se on vaikuttanut?

Ei vielä kysymyssääntöjä

Kysymys Onko psoriasis koskaan vaikuttanut matkakohteesi valintaan? on Näytä kysymyksiä sääntö tälle kysymykselle

32. Onko psoriasis koskaan vaikuttanut matkasi ohjelmaan? *

Kyllä

En

Kysymyksen säännöt

Onko psoriasis koskaan vaikuttanut matkasi ohjelmaan?

Kyllä

Sääntö: Näytä kysymyksiä

Jos vaihtoehto on valittu Näytä kysymyksiä Millä tavoin sen vaikutti?

En

Ei vaihtoehdon sääntöjä

33. Millä tavoin sen vaikutti?

Kysymyksen säännöt

Millä tavoin sen vaikutti?

Ei vielä kysymyssääntöjä

Kysymys Onko psoriasis koskaan vaikuttanut matkasi ohjelmaan? on Näytä kysymyksiä sääntö tälle kysymykselle

34. Oletko joskus matkustanut tai harkinnut matkustamista Suomessa tai ulkomailla hoitaaksesi psoriasisista? *

- Olen harkinnut, mutta en ole matkustanut tämän takia
- Olen matkustanut
- En ole ole harkinnut tätä, enkä matkustanut tämän takia

Kysymyksen säännöt

Oletko joskus matkustanut tai harkinnut matkustamista Suomessa tai ulkomailla hoitaaksesi psoriasisista?

Olen harkinnut, mutta en ole matkustanut tämän takia

Sääntö: Näytä kysymyksiä

Jos vaihtoehto on valittu Näytä kysymyksiä Millaisiin kohteisiin matkustit tai suunnittelit matkustavasa?

Olen matkustanut

Sääntö: Näytä kysymyksiä

Jos vaihtoehto on valittu Näytä kysymyksiä Millaisiin kohteisiin matkustit tai suunnittelit matkustavasa?

En ole ole harkinnut tätä, enkä matkustanut tämän takia

Ei vaihtoehdon sääntöjä

35. Millaisiin kohteisiin matkustit tai suunnittelit matkustavasa?

Kysymyksen säännöt

Millaisiin kohteisiin matkustit tai suunnittelit matkustavasi?

Ei vielä kysymyssääntöjä

Kysymys Oletko joskus matkustanut tai harkinnut matkustamista Suomessa tai ulkomailla hoitaaksesi psoriasisista? on Näytä kysymyksiä sääntö tälle kysymykselle
 Kysymys Oletko joskus matkustanut tai harkinnut matkustamista Suomessa tai ulkomailla hoitaaksesi psoriasisista? on Näytä kysymyksiä sääntö tälle kysymykselle

36. Onko psoriasis koskaan estänyt matkastamistasi? *

Kyllä

Ei

Kysymyksen säännöt

Onko psoriasis koskaan estänyt matkastamistasi?

Kyllä

Sääntö: Näytä kysymyksiä

Jos vaihtoehto on valittu Näytä kysymyksiä Millä tavalla psoriasis sen esti?

Ei

Ei vaihtoehdon sääntöjä

37. Millä tavalla psoriasis sen esti?

Kysymyksen säännöt

Millä tavalla psoriasis sen esti?

Ei vielä kysymyssääntöjä

Kysymys Onko psoriasis koskaan estänyt matkastamistasi? on Näytä kysymyksiä sääntö tälle kysymykselle

38. Oletko joskus kokenut psoriasisiksen hankaloittavan matkailuasi? *

- Kyllä
- En

Kysymyksen säännöt

Oletko joskus kokenut psoriasisiksen hankaloittavan matkailuasi?

Kyllä

Sääntö: Näytä kysymyksiä

Jos vaihtoehto on valittu Näytä kysymyksiä Millä tavoin se hankaloitti?

En

Ei vaihtoehtojen sääntöjä

39. Millä tavoin se hankaloitti?

Kysymyksen säännöt

Millä tavoin se hankaloitti?

Ei vielä kysymyssääntöjä

Kysymys Oletko joskus kokenut psoriasisiksen hankaloittavan matkailuasi? on Näytä kysymyksiä sääntö tälle kysymykselle

40. Oletko osallistunut Psoriasisliiton aurinkopainoitteiselle sopeutusvalmennuskurssille? *

- Kyllä
- En
- En mutta voisin kuvitella osallistuvani tulevaisuudessa
- Kyllä ja voisin kuvitella osallistuvani uudestaan tulevaisuudessa

Matkailu ja tulevaisuus

41. Onko sinulla matkasuunnitelmia tai varattuja matkoja seuraavalle 2 vuodelle? *

- Kyllä
- Ei
- Ei, mutta voisin kuvitella matkustavani seuraavan 2 vuoden sisään

Kysymyksen säännöt

Onko sinulla matkasuunnitelmia tai varattuja matkoja seuraavalle 2 vuodelle?

Kyllä

Sääntö: Näytä kysymyksiä

Jos vaihtoehto on valittu Näytä kysymyksiä Kerro näistä suunnitelmista tai varauksista?

Ei

Ei vaihtoehdon sääntöjä

Ei, mutta voisin kuvitella matkustavani seuraavan 2 vuoden sisään

Ei vaihtoehdon sääntöjä

42. Kerro näistä suunnitelmista tai varauksista?

Kysymyksen säännöt

Kerro näistä suunnitelmista tai varauksista?

Ei vielä kysymyssääntöjä

Kysymys Onko sinulla matkasuunnitelmia tai varattuja matkoja seuraavalle 2 vuodelle? on
Näytä kysymyksiä sääntö tälle kysymykselle

43. Onko Koronaepidemia vaikuttanut matkasuunnitelmiisi? *

Kyllä

Ei

Kysymyksen säännöt

Onko Koronaepidemia vaikuttanut matkasuunnitelmiisi?

Kyllä

Sääntö: Näytä kysymyksiä

Jos vaihtoehto on valittu Näytä kysymyksiä Kerro miten?

Ei

Ei vaihtoehdon sääntöjä

44. Kerro miten?

Kysymyksen säännöt

Kerro miten?

Ei vielä kysymyssääntöjä

Kysymys Onko Koronaepidemia vaikuttanut matkasuunnitelmiisi? on Näytä kysymyksiä sääntö tälle kysymykselle

Kysely päättyy tähän. kiitos ajastasi ja vastauksistasi.

Jos haluat osallistua Sokos Hotellien majoituslahjakortin (oikeuttaa yöpymiseen kahden hengen huoneessa yhden yön ajan kaikissa Sokos Hotelleissa) ja 30€ arvoisen Sokos Hotellien arvolahjakortin arvontaan vastaa seuraavaan kysymykseen ja jätä sähköpostiosoitteesi alle.

Jatkan tutkimuksen tekemistä haastattelemalla vapaaehtoisia kyselyyn vastanneita elokuun aikana.

Jos

haluat antaa haastattelun vastaa seuraavaan kysymykseen ja jätä sähköpostiositteesi niin otan mahdollisesti yhteyttä lähiaikoina. Haastattelu kestää puolesta tunnista tuntiin ja haastateltavien henkilöllisyys pysyy vain haastattelijan tiedossa.

Kysymyksen säännöt

Kysely päättyy tähän. kiitos ajastasi ja vastauksistasi.

Jos haluat osallistua Sokos Hotellien majoituslahjakortin (oikeuttaa yöpymiseen kahden hengen huoneessa yhden yön ajan kaikissa Sokos Hotelleissa) ja 30€ arvoisen Sokos Hotellien arvolahjakortin arvontaan vastaa seuraavaan kysymykseen ja jätä sähköpostiosoitteesi alle.

Jatkan tutkimuksen tekemistä haastattelemalla vapaaehtoisia kyselyyn vastanneita elokuun aikana. Jos haluat antaa haastattelun vastaa seuraavaan kysymykseen ja jätä sähköpostiositteesi niin otan mahdollisesti yhteyttä lähiaikoina. Haastattelu kestää puolesta tunnista tuntiin ja haastateltavien henkilöllisyys pysyy vain haastattelijan tiedossa.

Ei vielä kysymyssääntöjä

Kysymys Onko sinulla jokin seuraavista lääkärin antamista diagnooseista? on Hyppää

kysymykseen sääntö tälle kysymykselle

45. Haluan osallistua:

Peikkään arvontaan

Haluan antaa vain haastattelun

Arvontaan ja olen halukas haastatteluun

46. Yhteystiedot:

Sähköposti

Liite 2. Haastattelu runko

Teema haastattelujen runko

Teema 1 Elämän tilanne

Kerro lyhyesti tämän hetkisestä elämän tilanteestasi?

-Onko sinulla perhettä? Käytkö töissä? Millaisia harrastuksia sinulla on? Miten päivät kuluu? Kiinnostuksen kohteet?

Teema 2 Onnistuinein matkakokemus vs huonoin matka kokemus jonka muistat

Kerro onnistuneimmasta ja huonoimmasta matkakokemuksesta ?

-Kohde? Ajankohta? Matkan pituus?

-Mikä teki matkasta onnistuneen? Mikä sai sen jäämään mieleen?

-Mikä matkassa ei onnistunut? Mitä olisit tehnyt toisin?

-Vaikuttiko psoriasis näihin jotenkin?

Teema 3 Odotukset matkoille

Millaisia odotuksia teillä oli kummallekin matkalle?

-Majoitus? Palvelut? Ruoka? Aktiviteetit?

-Vaikuttiko psoriasis?

-Toteutuivatko ne?

Liite 3. Matkojen määrien vertailu

Diagnoosin ikäluokkien ristiintaulukointi

			Kuinka kauan sinulla on ollut psoriasis di- ganoosi?				Yh- teensä
			Alle 10 vuotta	11-20 vuotta	21-30.v	yli 31 vuotta	
Kuinka monta mat- kaa teet keskimäärin vuodessa	1-2	Lukumäärä	14	14	12	13	53
		% Diagnoosin ikä- luokissa	37,8%	50,0%	50,0%	39,4%	43,4%
	3-4	Lukumäärä	10	7	5	8	30
		% Diagnoosin ikä- luokissa	27,0%	25,0%	20,8%	24,2%	24,6%
	5 tai yli	Lukumäärä	13	7	7	12	39
		% Diagnoosin ikä- luokissa	35,1%	25,0%	29,2%	36,4%	32,0%
Yhteensä	Lukumäärä	37	28	24	33	122	
	% Diagnoosin ikä- luokissa	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Khiin neliötesti

	Value	df	Asymptotic Signifi- cance (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,937 ^a	6	,925
Likelihood Ratio	1,959	6	,923
Linear-by-Linear Association	,000	1	,994
N of Valid Cases	122		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,90.

Psoriasiksen vaikeusasteen ristiintaulukointi

			Millaiseksi koet psoriasiksesi tämän hetkisen vaikeusasteen?			Yhteensä
			Lievä	Keskivaikea	Vaikea	
Kuinka monta matkaa teet keskimäärin vuodessa?	1-2	Lukumäärä	17	28	7	52
		% Saman psoriasiksen vaikeusasteen vastanneista	35,4%	45,9%	63,6%	43,3%
	3-4	Lukumäärä	16	12	2	30
		% Saman psoriasiksen vaikeusasteen vastanneista	33,3%	19,7%	18,2%	25,0%
	5 tai yli	Lukumäärä	15	21	2	38
		% Saman psoriasiksen vaikeusasteen vastanneista	31,3%	34,4%	18,2%	31,7%
Yhteensä	Lukumäärä	48	61	11	120	
	% Saman psoriasiksen vaikeusasteen vastanneista	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Khiin neliötesti

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	4,845 ^a	4	,304
Likelihood Ratio	4,817	4	,307
Linear-by-Linear Association	1,515	1	,218
N of Valid Cases	120		

a. 3 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,75.

Liite 4. Suomessa vuonna 2019 tehtyjen matkojen määrien vertailu

Diagnoosin ikäluokkien ristiintaulukointi

			Kuinka kauan sinulla on ollut psoriasis diagnoosi?				Yh- teensä
			Alle 10 vuotta	11-20 vuotta	21-30.v	yli 31 vuotta	
Kuinka monta va- paa-ajanmatkaa teit Suomessa vuonna 2019?	1-2	Lukumäärä	12	9	10	14	45
		% Diagnoosin ikä- luokissa	33,3%	34,6%	43,5%	42,4%	38,1%
	3-4	Lukumäärä	13	7	4	10	34
		% Diagnoosin ikä- luokissa	36,1%	26,9%	17,4%	30,3%	28,8%
	5 tai yli	Lukumäärä	11	10	9	9	39
		% Diagnoosin ikä- luokissa	30,6%	38,5%	39,1%	27,3%	33,1%
Yhteensä	Lukumäärä	36	26	23	33	118	
	% Diagnoosin ikä- luokissa	100,0%	100,0%	100,0 %	100,0%	100,0%	

Khiin neliötesti

	Value	df	Asymptotic Sig- nificance (2-si- ded)
Pearson Chi-Square	3,287 ^a	6	,772
Likelihood Ratio	3,407	6	,756
Linear-by-Linear Association	,446	1	,504
N of Valid Cases	118		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,63.

Psoriasisksen vaikeusasteen ristiintaulukointi

			Millaiseksi koet psoriasisiksesi tämän hetki- sen vaikeusasteen?			Yh- teensä
			Lievä	Keskivaikea	Vaikea	
Kuinka monta vapaa- ajan matkaa teit Suo- messä vuonna 2019?	1-2	Lukumäärä	18	23	3	44
		% Saman psoriasisik- sen vaikeusasteen vastanneista	39,1%	39,0%	27,3%	37,9%
	3-4	Lukumäärä	9	20	4	33
		% Saman psoriasisik- sen vaikeusasteen vastanneista	19,6%	33,9%	36,4%	28,4%
	5 tai yli	Lukumäärä	19	16	4	39
		% Saman psoriasisik- sen vaikeusasteen vastanneista	41,3%	27,1%	36,4%	33,6%
Yhteensä	Lukumäärä	46	59	11	116	
	% Saman psoriasisik- sen vaikeusasteen vastanneista	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Khiin neliötesti

	Value	df	Asymptotic Sig- nificance (2-si- ded)
Pearson Chi-Square	4,073 ^a	4	,396
Likelihood Ratio	4,208	4	,379
Linear-by-Linear Association	,068	1	,794
N of Valid Cases	116		

a. 3 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,13.

Liite 5. Ulkomaille vuonna 2019 tehtyjen matkojen määrien vertailu

Diagnoosin ikäluokkien ristiintaulukointi

		Kuinka kauan sinulla on psoriasis diagnoosi?				Yhteensä	
		Alle 10 vuotta	11-20 vuotta	21-30.v	yli 31 vuotta		
Kuinka monta vapaa-ajan matkaa teit ulkomaille vuonna 2019?	0	Lukumäärä	11	11	8	10	40
		% Diagnoosin ikäluokissa	29,7%	39,3%	32,0%	28,6%	32,0%
	1-2	Lukumäärä	16	8	13	20	57
		% Diagnoosin ikäluokissa	43,2%	28,6%	52,0%	57,1%	45,6%
	3 tai yli	Lukumäärä	10	9	4	5	28
		% Diagnoosin ikäluokissa	27,0%	32,1%	16,0%	14,3%	22,4%
Yhteensä	Lukumäärä	37	28	25	35	125	
	% Diagnoosin ikäluokissa	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Khiin neliötesti

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,752 ^a	6	,344
Likelihood Ratio	6,956	6	,325
Linear-by-Linear Association	,585	1	,444
N of Valid Cases	125		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,60.

Psoriasisin vaikeusasteen ristiintaulukointi

			Millaiseksi koet psoriasisiksesi tämän het-			Yh-
			kisen vaikeusasteen?			
			Lievä	Keskivaikea	Vaikea	
Kuinka monta vapaa-ajan matkaa teit ulkomaille vuonna 2019?	0	Lukumäärä	18	20	2	40
		% Saman psoriasisiksen vaikeusasteen vastanneista	36,7%	31,7%	18,2%	32,5%
	1-2	Lukumäärä	15	33	7	55
		% Saman psoriasisiksen vaikeusasteen vastanneista	30,6%	52,4%	63,6%	44,7%
	3 tai yli	Lukumäärä	16	10	2	28
		% Saman psoriasisiksen vaikeusasteen vastanneista	32,7%	15,9%	18,2%	22,8%
Yhteensä	Lukumäärä	49	63	11	123	
	% Saman psoriasisiksen vaikeusasteen vastanneista	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Khiin neliötesti

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	8,383 ^a	4	,079
Likelihood Ratio	8,546	4	,074
Linear-by-Linear Association	,110	1	,740
N of Valid Cases	123		

a. 3 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,50.

Liite 6. Yön yli kestävien matkojen keskiarvo pituuksien vertailu

Diagnoosin ikäluokkien ristiintaulukointi

			Kuinka kauan sinulla on ollut psoriasis diagnoosi?				Yhteensä
			Alle 10 vuotta	11-20 vuotta	21-30.v	yli 31 vuotta	
Yön yli kestäneiden matkojen pituus päivinä	0	Lukumäärä	7	4	9	6	26
		% Diagnoosin ikäluokissa	23,3%	18,2%	40,9%	24,0%	26,3%
	1-2	Lukumäärä	4	2	4	3	13
		% Diagnoosin ikäluokissa	13,3%	9,1%	18,2%	12,0%	13,1%
	3-4	Lukumäärä	7	7	1	6	21
		% Diagnoosin ikäluokissa	23,3%	31,8%	4,5%	24,0%	21,2%
	5 tai yli	Lukumäärä	12	9	8	10	39
		% Diagnoosin ikäluokissa	40,0%	40,9%	36,4%	40,0%	39,4%
	Yhteensä	Lukumäärä	30	22	22	25	99
		% Diagnoosin ikäluokissa	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Khiin neliötesti

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	7,489 ^a	9	,586
Likelihood Ratio	8,495	9	,485
Linear-by-Linear Association	,238	1	,626
N of Valid Cases	99		

a. 6 cells (37,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,89.

Psoriasisin vaikeusasteen ristiintaulukointi

			Millaiseksi koet psoriasisiksesi tämän hetki- sen vaikeusasteen?			Yh- teensä
			Lievä	Keskivaikea	Vaikea	
Yön yli kestäneiden matkojen pituus päi- vinä	0	Lukumäärä	8	15	3	26
		% Saman psoriasisik- sen vaikeusasteen vastanneista	21,6%	29,4%	33,3%	26,8%
	1-2	Lukumäärä	3	8	1	12
		% Saman psoriasisik- sen vaikeusasteen vastanneista	8,1%	15,7%	11,1%	12,4%
	3-4	Lukumäärä	9	9	3	21
		% Saman psoriasisik- sen vaikeusasteen vastanneista	24,3%	17,6%	33,3%	21,6%
	5 tai yli	Lukumäärä	17	19	2	38
		% Saman psoriasisik- sen vaikeusasteen vastanneista	45,9%	37,3%	22,2%	39,2%
	Yhteensä	Lukumäärä	37	51	9	97
		% Saman psoriasisik- sen vaikeusasteen vastanneista	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Khiin neliötesti

	Value	df	Asymptotic Sig- nificance (2-si- ded)
Pearson Chi-Square	3,860 ^a	6	,696
Likelihood Ratio	3,954	6	,683
Linear-by-Linear Association	1,900	1	,168
N of Valid Cases	97		

a. 5 cells (41,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,11.

Liite 7. Suomessa vuonna 2019 tehtyjen matkojen piitüksien vertailu

Diagnoosin ikäluokkien ristiintaulukointi

			Kuinka kauan sinulla on ollut psoriasis diagnoosi?				Yh- teensä
			Alle 10 vuotta	11-20 vuotta	21- 30.v	yli 31 vuotta	
Suomessa vuonna 2019 tehdyn mat- kan pituus päi- vissä?	1-2	Lukumäärä	7	7	2	8	24
		% Diagnoosin ikä- luokissa	20,0%	29,2%	9,1%	24,2%	21,1%
	3-4	Lukumäärä	18	5	13	15	51
		% Diagnoosin ikä- luokissa	51,4%	20,8%	59,1%	45,5%	44,7%
	5 tai yli	Lukumäärä	10	12	7	10	39
		% Diagnoosin ikä- luokissa	28,6%	50,0%	31,8%	30,3%	34,2%
Yhteensä		Lukumäärä	35	24	22	33	114
		% Diagnoosin ikä- luokissa	100,0%	100,0%	100,0 %	100,0%	100,0 %

Khiin neliötesti

	Value	df	Asymptotic Sig- nificance (2-si- ded)
Pearson Chi-Square	9,115 ^a	6	,167
Likelihood Ratio	9,897	6	,129
Linear-by-Linear Association	,011	1	,918
N of Valid Cases	114		

a. 1 cells (8,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,63.

Psoriasisin vaikeusasteen ristiintaulukointi

			Millaiseksi koet psoriasisiksesi tämän hetki- sen vaikeusasteen?			
			Lievä	Keskivaikea	Vaikea	Total
Suomessa vuonna 2019 tehdyn matkan pi- tuus päivissä?	1-2	Lukumäärä	11	11	2	24
		% saman psoriasisik- sen vaikeusasteen vastanneista	25,0%	19,3%	18,2%	21,4%
	3-4	Lukumäärä	19	27	4	50
		% saman psoriasisik- sen vaikeusasteen vastanneista	43,2%	47,4%	36,4%	44,6%
	5 tai yli	Lukumäärä	14	19	5	38
		% saman psoriasisik- sen vaikeusasteen vastanneista	31,8%	33,3%	45,5%	33,9%
Yhteensä	Lukumäärä	44	57	11	112	
	% saman psoriasisik- sen vaikeusasteen vastan- neista	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Khiin neliötesti

	Value	df	Asymptotic Sig- nificance (2-si- ded)
Pearson Chi-Square	1,216 ^a	4	,875
Likelihood Ratio	1,179	4	,882
Linear-by-Linear Association	,692	1	,405
N of Valid Cases	112		

a. 3 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,36.